

PN1399

Biblioteca Bucureștilor

4
Aprilie
2009

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREȘTI • ASOCIAȚIA BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN ROMÂNIA • DIRECTOR: FLORIN ROTARU

MARIA BANUȘ

1914-1999

95 de ani de la naștere

„... Maria Banuș a trăit, printr-un angajament total, mai dramatic decât alții, aceste rupturi, metamorfoze stilistice – și nu numai stilistice – ale poeziei. După faza vitalistă din Țara fetelor, cea mai împlinită estetic, urmează, timp de peste două decenii, faza – să-i spunem – profetică, militantă și anecdotică. Puține versuri trec granițele epocii. Legea mutației valorilor estetice acționează și aici puternic. Un vers din Diamantul anunță, am impresia, o nouă vîrstă a poeziei. Poezia lasă cele două Americi, masa verde a tratativelor, albul și negrul, paradisul și infernul lumii și se întoarce la ceea ce părăsise în euforia profetismului: ființa ca atare, eul profund: ... «Dar poezia nu e și ea clarviziune agonică?»... Clarviziune agonică? Iată o interogație tulburătoare și o definiție posibilă a poeziei care își redescoperă tonalitatea adecvată și uneltele. Poezia Mariei Banuș devine, cu adevărat, agonică în sens mai profund existențial: începe să vorbească de hotare și răspîntii, de apăsarea de fulg a melancoliei și, din ce în ce mai insistent și mai convingător liric, de moarte...”

Eugen Simion

Sumar

Răsfoiri

D. POPOVICI – [Un luminător] 2

Centenar Eugen Ionescu

Convorbire cu „Les cahiers libres de la jeunesse“ 3

Adrian MIHALACHE – Blog-notes din lumea cealaltă (I) 5

BUCUREȘTII DE ALTĂDATĂ

Monitorul Comunal al Primăriei București 8

Patrimoniul 11

ISTORIA CĂRȚII

MONTAIGNE – ESEURI 12

AUTOGRAFE CONTEMPORANE

Constantin ABĂLUȚĂ – Rămân... 14

MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC

Alain BEUVE-MÉRY – Biblioteca Digitală Mondială 16

Sergiu GĂBUREAC – Contribuții la medalistica românească (I) 17

Soledad FERREIRO, José Miguel MUGA – Tendințele din rețeaua cybersocială
și înțelegerea rolului acestora în inovația din domeniul bibliotecilor 19

James BARTLEMAN – Bibliotecile și populația indigenă a Canadei 23

Biblioteca Municipală din Sofia 25

Ștefania-Roxana PLĂIAȘU – Biblioteca școlară:
rol formativ în pregătirea orelor de religie? 27

Orizonturi

Ion CONSTANTIN – Avatarurile unor intelectuali patrioți în România anilor '50.
Cazul Onisifor Ghibu 29

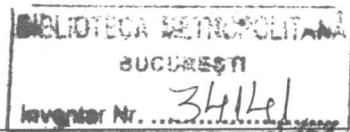
Florea NEAGU – Ideea falimentului economic în socialism 32

Catalog 36

Repere

Gabriela TOMA – DUNĂREA DE JOS 38

Calendar 39

Răsfoiri

[Un luminător]

D. POPOVICI

Dinicu Golescu este una dintre cele mai înalte valori morale ale poporului român, cu toate că amintirea lui este atât de puțin vie în conștiința urmașilor. În fața lui, un Iancu Văcărescu face figură de luptător naționalist, deși meritele sale naționaliste sânt aproape nule, sau, când ele există, nu izvorăsc atât dintr' o conștiință profundă cât dintr' un capriciu trecător. Iancu Văcărescu a cântat pacea dela Adrianopol așa cum au cântat-o și alții; dar când, în 1848, țara se sbătea în ghiarele morții, el socotește că este un prilej binevenit de-a adresa Țarului și conducătorilor ruși ode înflăcărâte de adorare, așa cum alții n'au mai făcut. Cu toate acestea el a avut talentul de a-și valorifica lupta lui naționalistă, de-a trece, în ochii urmașilor, drept un martir al cauzei naționale. Este și acesta unul dintre rezultatele cele mai surprinzătoare izvorâte din retortele stilistice ale alchimistului Ion Ghica. Scriitor înzestrat, Ghica își da mai bine decât oricine seama de temeinicia observației lui Dumas: numai siluind-o poți face istoriei un copil frumos...

Elev al școlii grecești din București, cunoscător al stărilor de lucruri din Italia, Elveția și mai cu seamă din țările germane, Golescu are la rândul său factura sufletească a unui luminător. Nu în sensul că el și-a pus subtilele probleme în legătură cu divinitatea și că ajunsese la aceeași concepție la care ajunsese enciclopediștii francezi, nu în sensul că el căutase să se lumineze asupra naturii rațiunii omenești și funcțiunii pe care ea o îndeplinea în viața sufletească. Este însă un alt aspect al mișcării de luminare, pe care lucrarea lui Lanjuinais îl anunța și pe care activitatea lui Dinicu Golescu îl subliniază în mod deosebit de puternic: este înclinarea sentimentală asupra durerii aproapelui, asupra celui nenorocit. În felul acesta *Însemnarea călătoriei*, care nu-și desvăluise în deajuns tainele unui Pompiliu Eliade sau Stere, trebuie integrată fluxului josefinist și explicată prin el. Opera lui însemnează în același timp sete de lumină, sacrificiu pentru lumină și o elocventă flagelare a celui ce se opusese curentului de luminare: „O! cum îmi aduc aminte, și cum sunt silit să mă spovidesc că sunt foarte greșit. Căci eu nu numai nu am făcut niciun bine cât de mic patriei spre mulțumire, căci au hrănit, au îmbogățit, au cinstit pe părinții mei, moși și strămoși, ci dela cea dintâi dregătorie și până la cea din urmă n'am conținut luând dări nepravilnicite dela acest norod, care nu-și are nici hrana din toate zilele. Aceste toate văzând că nu să mai urmează într'altă lume, mă împunge cugetul, și zic că: fericit va fi acel compatriot care să va simți că nu au urmat ca mine, căci nu-l va împunge cugetul.” Călătoriile sale îi dau prilejul să cunoască urmările fericite ale unei cărmuirii luminate: muncă, ordine, bunăstare, voieșie. La Pojon asistă la încoronarea lui Francisc al doilea. Ceea ce solicită aten-

ția deșteptului boier nu este aparatul festivității, ci reacțiunea unui popor ce fusese condus cu înțelepciune: „mare fericire, mulțumire sufletească, laudă și cinste este când un stăpânitor este încredințat că acel puțin norod pe care el îl otcârmuiește, îl iubește, și de aceea nu are nici pricină a să teme de al său norod, ci în veci este printre ei, fără de nicio pază. Mai vârtos, cum îl simpte, din toate părțile îi strigă: vivat!” Și cu alt prilej el notează: „O! ce nemărginită facere de bine săvârșesc acei otcârmuitori, ce au durere de inimă de pătimășele noroade. O! cât să cuvine într'un adevăr să-i numească noroadele adevărați părinți.” În fața unor manifestații de iubire de felul celor la care asistase, Golescu nu se poate reține să nu amintească cele ce se petreceau în țara lui, atât de lipsită de o conducere luminată: „pe la noi, la acest felu de paradie, unii înjură, alții scuipă, și muerile blestemă; căci nu numai nu au pricină pentru care din tot sufletul să ureze bine stăpânitorilor, ci în potrivă. Foarte mic lucru este și fără de mulțumire sufletească, și fără de laudă și cinste, de a stăpâni un om măcar multe împărății, cu a sa numai tiranicească putere, și prăpădenia norodului.” În țara lui, nenorocitul popor de jos era nevoit să-și sape drumuri pe sub pământ ca să poată scăpa de cei ce-l urmăreau pentru datorii de mult plătite și nu găsea un loc de adăpostire decât în inima pădurilor...

D. Popovici, *Cercetări de literatură română*, „Cartea Românească din Cluj”, Sibiu, 1944

Centenar Eugen Ionescu**Convorbire cu „Les cahiers libres de la jeunesse”**

– *Ați spus că numai realitatea e susceptibilă de a deveni coșmar. Ce înțelegeți prin asta?*

– Personajele mele glumesc, din când în când, ori se exprimă umoristic; ele spun și prostii; sau se exprimă și cu stângăcie, nu se cunosc prea bine pe ele însele, se caută prin propria lor stângăcie; sînt oameni ca cei mai mulți dintre oameni, nu oficiază de fiecare dată cînd deschid gura; spun și contrariul a ceea ce gîndesc eu sau a ceea ce gîndește eroul opus. N-am spus eu că „realitatea, spre deosebire de vis, devine coșmar”; unul dintre personajele mele a rostit această frază. Trebuie văzut deci ce este acest personaj; dacă a vorbit serios, dacă a spus-o în batjocură; în ce situație a zis ce-a zis? de ce? ce înțelege prin asta?... etc. ... Și, mai ales, știe el să spună bine ce vrea să spună? Personajelor mele trebuie să li se pună întrebările acestea, nu mie.

– *Dar care e partea individului în acest „coșmar real”? Trebuie să spunem că realitatea este visată? Ori că visul este realitate?*

– Acum, dacă-mi cereți părerea personală despre acest „coșmar real”, vă mărturisesc, ca să rămână între noi, că am într-adevăr sentimentul că viața e coșmarescă, dureroasă, insuportabilă, ca un vis rău. Uitați-vă în jurul vostru: războaie, catastrofe și dezastre, urî și persecuții, confuzie, moartea care ne pîndește, vorbim și nu ne mai înțelegem, ne zbatem, cum putem, într-o lume ce pare atînsă de-o mare febră; nu-i oare omul, cum s-a spus, un animal bolnav, nu avem noi impresia că realul e fals, că nu ne convine? că lumea asta nu-i adevărata noastră lume? Altminteri, nu numai că n-am vrea să schimbăm nimic, dar nici n-am avea măcar conștiința imperfecțiunii ei, a răului. Ceea ce-i mai ciudat este că sîntem legați de acest coșmar real și că subrezenia lui ne pare și mai scandaloasă decît grozăvia lui. Sîntem făcuți ca să înțelegem totul, nu înțelegem decît foarte puțin, și nu ne înțelegem; sîntem făcuți ca să trăim împreună și ne sfîșiem între noi; nu vrem să murim, asta înseamnă că sîntem făcuți ca să fim nemuritori, însă murim. E îngrozitor și nu-i serios. Ce credit pot eu să-i acord acestei lumi ce n-are nici o soliditate, care-o ia din loc? Îl zăresc pe Camus, îl zăresc pe Atlan și dintr-o dată nu-i mai zăresc. E ridicol. Asta mă face aproape să rîd. Pe scurt, regele Solomon a epuizat deja acest subiect.

Dacă lumea nu-i decît o iluzie? Nu pot să vă răspund. Adresați-vă metafizicienilor din Orient ca să vă lămuriți în privința asta. De fapt, asta nu contează cîtusi de puțin: ea ne apare ca realitate și e evident că cu această realitate (deși precară) ne luptăm.

– *E vorba despre o realitate socială? Iar în acest caz, ceea ce vă permite să profitați de această realitate ca artist e acest caracter în același timp oniric și social?*

– E vorba desigur de o realitate socială, individuală, biologică, fizică etc. ... de o realitate omenească adică așa cum poate apărea ea oamenilor. Despre ce altă realitate ar putea fi vorba?

De altfel, într-un anume sens, totul e social. Totuși eu

cred că omul nu se reduce la organizarea socială, la mașinăria socială. Am spus-o deja, și eu, forțînd un pic termenii, că adîncă societate e extra-socială. Visele noastre esențiale nu sînt oare aceleași? Nu dezvăluie ele neliniștile noastre comune, dorințele noastre comune? Iar organizarea socială nu e oare alienantă? Așa se explică faptul că există „asocial”. Atunci cînd sînt mai profund eu însumi, mă alătur unei comunități uitate. Adesea societatea (exterioară) mă întristează, adică mă desparte de mine și de ceilalți în același timp. Prefer cuvîntul comunitate celui de social, sociologie etc. ... Această comunitate extra-istorică mi se pare a fi fundamentală. Putem s-o regăsim dîncolo de bariere (și baricade), caste, clase etc. ... S-a spus și s-a repetat că omul este un animal sociabil. Însă n-aveți decît să vedeți ce se petrece în metrou: toți pasagerii se aruncă asupra scaunelor cu un loc, iar în autobuz locul care e mereu ocupat e cel ce se află în partea din față a vehiculului, unde pasagerul e așezat singur. Furnicile, albinele, păsările sînt sociabile. Omul e mai degrabă asociabil. El e totuși sociabil, nu se poate altfel.

A fi asocial înseamnă în cele din urmă a fi totuși social într-un chip diferit. Numai că, astăzi, sub cuvîntul social se adăpostesc, cu voie sau fără voie, un mare număr de neînțelegeri. Astfel, o acțiune, o operă trebuie să aibă, zice-se, un interes social: asta vrea să spună adesea că ele au un interes politic (exprimă o tendință a unei mișcări politice anume) sau de propagandă, ori un interes practic.

Ca să revin la aspectul oniric al operei mele, deoarece îmi puneți întrebarea, trebuie să vă spun că atunci cînd visez nu am sentimentul că detronez gîndirea. Am dimpotrivă impresia că văd, visînd, niște adevăruri, care-mi apar niște evidențe, într-o lumină mai strălucitoare, cu o acuitate mai nemiloasă decît în starea de veghe, în care adesea totul se îndulcește, se uniformizează, se impersonalizează. De aceea folosesc, în teatrul meu, imagini din visele mele, realități visate.

– *Spuneți de asemenea că nu explicați, ci că vă explicați. Ce înseamnă un martor care se explică?*

– Cînd spun că sînt un martor, vreau mai ales să spun că nu sînt judecător. Nu sînt președintele tribunalului, nici procurorul, nici avocatul. Dacă martorul a fost ales de apărare sau de acuzare, este treaba acestora. Martorul (în principiu!) nu e părtinitor. Dacă e prob, trebuie să fie obiectiv... în subiectivitatea lui. Procurorul care-l împovărează pe acuzat (e rolul său), avocatul care-l apără (e meseria lui) sînt tendențioși, sînt părtinitori : ei fac politică, strategie. Președintele tribunalului e Papa, e Șeful Statului și toți cei care – cu Biblia, cu Codul, cu Dogme în mîini – au îndrăzneala să judece.

Martorul povestește o întîmplare, ori nici măcar atît; expune faptele așa cum i-au apărut. Spune adevărul... subiectiv, bineînțeles.

Fără voia lui, el e puțințel judecător; este judecător din greșeală. Martorul absolut n-ar trebui să fie așa, întrucît el nu trebuie să aibă prejudecăți.

Eu nu explic, așa-i. Sînt martor, adică supus explicațiilor și interpretărilor celorlalți. Dar mă explic. Adică, atunci cînd judecătorii consideră că expunerea mea nu e limpede, mă străduiesc s-o precizez. E tocmai ceea ce mă determină dumneavoastră să fac în acest moment. Mă străduiesc să mă precizez mai ales atunci cînd (asta mi se întîmplă adeseori) cineva vrea să mă facă să spun lucruri pe care nu le-am spus.

Martorul (adică: poetul) povestește deci cum apare lumea în fața conștiinței sale. Însă orice mărturie este un fel de re-creație, sau de creație, deoarece totul e subiectiv. Noi știm și că subiectivitățile se întîlnesc. Obiectivitatea e deci un consens al subiectivităților. Astfel încît, ca să revin la întrebarea dumneavoastră de mai înainte, nu e prea riscant să spun că visăm, cu toții, în colectiv, aceeași realitate, deoarece ea nu este ceea ne închipuim noi că este.

La tribunal, omul cel mai liber e martorul. Urmează apoi acuzatul, chiar dacă se află în lanțuri. Adevărații prizonieri sînt judecătorii, prizonieri ai codului lor, ai dogmelor lor. Ei nu au măcar libertatea subiectivității lor, de vreme ce sînt supuși criteriilor juridice.

E plictisitor să fii judecat. Mai puțin grav decît se crede: după tribunal, există Curtea de Apel, Curtea de Casație. Un număr nesfîrșit de Curți de Apel și de Casație. Dacă judecățile variază, mărturia, înregistrată, rămîne aceeași. Se petrece un lucru paradoxal: mărturia (care este, bineînțeles, mărturie despre ceva) devine în cele din urmă un soi de mărturie în sine, autonomă, permanentă, în vreme ce tribunalele, în jurul mărturiei, trec, se contrazic, trec unele după altele. Legile și punctele de vedere se schimbă.

Mărturia, ați înțeles, este opera de artă. Tribunalele sînt societățile, istoricitatea.

Tribunalele nu sînt un lucru serios: sînt teatru, o ceremonie de teatru.

– *Teatrul Dumneavoastră are deci totuși un rol de oglindă pentru publicul Dumneavoastră. Sub ce formă trebuie acesta să se redescopere în el ?*

– Evident. Sper că e așa. Deoarece, repet, eu sînt la fel cu toți ceilalți, în străfundul meu; fiind totuși eu însumi. Asociații trebuie măcar să se recunoască în el. Dar atunci cînd mă aflu la suprafața mea socială, sînt impersonal. Sau sînt foarte puțin eu însumi.

S-a crezut că se definește omul burghez, omul proletar, omul meșteșugar, militarul, soțul etc. ... Nu credeți că omul meșteșugar, militar etc. ... nu e omul în întregime? că îl dezumanizați „sociologizîndu-l”? Nu credeți că îl înstrăinați determinîndu-l în felul acesta? Și că înstrăinați tocmai ceea ce este esențial? Și că există o altă comunitate „nesociologizată” – cea pe care o evocam acum o clipă?

– *Spuneți chiar că spectatorii Dumneavoastră trebuie să se simtă jenați. Nu se află aici rolul didactic al operelor Dumneavoastră, pe care totuși îl negați?*

– Cred că am spus o dată asta: în indicațiile scenice date actorilor, pentru *Jacques sau Supunerea*. Voiam ca jocul lor să fie „penibil”, ca să comunice spectatorilor o indispoziție, corespunzînd ridicolului personajelor.

Vedeți aici didacticism. Evident, se poate scoate o lecție din orice, și chiar dintr-o lecție, dacă vrei să scoți una; e fără îndoială bine s-o scoți. Se poate spune deci că totul e o lecție. Se poate spune și că un scaun e o masă, dacă mă servesc de el ca de-o masă, iar în acest caz, el este efectiv o masă. Se

mai poate spune că același scaun este un avion: n-am decît să-i adaug o elice, niște aripi și un motor. Totuși, sînt de acord că mi-ar fi greu să spun că scaunul e o tabletă de gumă de mestecat sau o acadea, deși poate exista o acadea în formă de scaun. Se poate spune deci că totul e didactic, că totul e social, chiar și asocialul, căci nimic din ce e omenesc nu se află în afara societății, după cum nimic nu este în afara cosmosului (este ceea ce nu înțeleg sociologii, care nu cred decît în societate și ignoră cosmosul de care ei ne despart). Și că totul e psihologic. Și că totul este număr, matematificabil etc...

Cu toate acestea, există poștași, polițiști, infanteriști, profesori și poeți. Profesorul este, prin funcția sa, esențialmente didactic. Dacă ați vrea să faceți din poet un profesor, el n-ar mai fi poet, ar fi profesor. Dacă există poetul, dacă există poezia, înseamnă fără îndoială că poetul e altceva decît un profesor și că ceea ce face el este altceva decît o lecție. Se poate trage din *Oedip rege* învățătura că dacă nu te supui (fie și involuntar, și atunci care-i folosul lecției?) legilor morale, îți se pot întîmpla cele mai rele neplăceri. Însă dacă această tragedie e reușită este pentru că e o întîmplare imaginară, o ficțiune de asemenea forță, încît crezi în ea, încît trăiești durerea personajelor împreună cu personajele; pentru că e o întreagă lume născută din puterea creatoare a poetului antic; pentru că eroii sînt vii; pentru că această lume inventată se introduce în lumea reală și pentru că devine reală, cu toate că nici măcar nu exista, că ar fi putut să nu existe. Ea a fost creată în chip gratuit (nu mă tachinați pe tema cuvîntului „gratuit”) sau liber, dacă vreți.

Și totuși, în același timp, această operă este și o mărturie: ivită poate din anumite date reale, însă depășindu-le, făcîndu-le vii, transfigurîndu-le. Este o „mărturie” prin „ficțiune”: nu există, în artă, contradicție profundă, poate, între a depune mărturie și a imagina.

Imaginația creatoare este revelatoare. Ca un vis lucid. Nu putem minți. Fiecare minte în felul lui, iar acel fel îl exprimă.

Profesorul nu e un martor. Este judecător. Judecător și parte. Nici el nu imaginează.

Didacticismul este mai ales o întorsătură a spiritului și expresia unei voințe de dominare.

– *În ce-l privește pe Béranger, nu permite el oare spectatorilor Dumneavoastră să nu le mai fie rușine să se accepte așa cum sînt, iar Béranger, cel care rezistă, nu e atunci Ionesco, cel care renunță? De ce?*

– Bine. Să admitem că mă prindeți în flagrant delict de contrazicere și că am fost ispitit să fac „teatru angajat”, să pledez și să acuz. Dar noi ne contrazicem cu toții, mai mult sau mai puțin, în viață. Filozofii cei mai importanți se contrazic chiar înăuntrul sistemului lor. Dar un poet care face cînd o operă, cînd alta? Nu cred că trebuie să depășim, să rezolvăm contradicțiile. Ar însemna să ne sărăcim. Trebuie să lăsăm contradicțiile să se dezvolte în toată libertatea; antagonismele se vor reuni de la sine, poate, opunîndu-se în același timp într-un echilibru dinamic. Vom vedea ce va ieși din asta.

O dată pot face asta: teatru liber și gratuit; apoi altceva: *Ucișă fără simbrie, Rinocerii*, însă nici aici nu judec, povestesc ce i s-a întîmplat lui Béranger; și cer explicații (pe care poate că n-o să le admit). Nu judec? Poate că totuși. A pleda înseamnă și a fi rostit o judecată: iar în acest caz cred că Béranger, eroul meu din *Rinocerii*, este tocmai (cum spune afit de bine J.-P. Sartre în interviul pe care vi l-a acordat) unul din-

tre cei care „într-o societate asupritoare în forma ei politică, dictatura, în care toată lumea pare a fi de acord, fac dovada părerii celor care nu sînt de acord: căci răul tocmai atunci este evitat“. Tocmai asta e Béranger, mi se pare.

Totuși, Béranger este, sper, mai ales un personaj. Și dacă el rezistă timpului, e pentru că va fi fost un personaj; el trebuie, dacă e valabil, să supraviețuiască chiar după ce „mesajul“ lui va fi fost perimat. Din punct de vedere poetic, nu gîndirea ci pasiunea și viața lui imaginară vor conta, căci mesajul lui poate fi rostit astăzi și de un ziarist, un filozof, un moralist etc. ... Interesul actual al unei poziții, în ciuda importanței sale omenești, devine secundar în raport cu importanța durabilă a artei.

– Cum puteți atunci să nu renunțați la arta însăși?

– Să renunț la artă? Pot eu, în ciuda pesimismului meu, a proastei mele dispoziții, să renunț la a respira? Poezia, nevoia de a imagina, de a crea, este tot atît de fundamentală ca

aceea de a respira. A respira înseamnă a trăi și nu a evada din viață. A compune o sonată înseamnă a dezerta? Și la ce servește această sonată? Și la ce servește o pictură? Un tablou nonfigurativ (sau chiar figurativ) este oare o luare de poziție practică? Este social, bineînțeles; dar nu practic.

Creația artistică răspunde unei exigențe foarte necesare, imperative, a spiritului.

Oamenii care sînt lipsiți de ea, cărora li se refuză libertatea de a inventa, de a se juca, de a crea opere de artă, dincolo de orice „angajare“, suferă profund. Chiar dacă nu-și dau seama împede imediat.

Cunosc asemenea oameni. Trebuie să-i ajutăm să nu se asfixieze.

Eugène Ionesco, *Note și contranote*,
traducere și cuvînt introductiv de Ion Pop,
Editura Humanitas, București, 1992

Blog-notes din lumea cealaltă (I)

Adrian MIHALACHE

Viața de după moarte

Da, până și eu, Eugen Ionescu, Eugène Ionesco, dacă preferați, chiar și eu am murit. Sunt *trépassé*, complet trecut, răposat, repausat, odihnit. Omul care nu știe că va muri este un infirm, cel care o știe este un nefericit. N-ar trebui să fac atîta caz, în fond toată lumea moare, «*trecând prin vremelnice către veșnicie*», cum spune, cam cinic, mama lui Hamlet. Alții mor, însă, o singură dată, eu am murit de nenumărate ori, de câte ori m-am gîndit la moarte, cu înfiorare. Asemenea lui Prospero, care făcea, și el, pe insula lui, un teatru cam absurd, fiecare al treilea gînd al meu a fost la moarte. Am și eu o față frumoasă, deșteaptă și iubitoare, ca Miranda, de care am fost nevoit, cu durere, să mă despart. Dar teama de moarte n-a venit doar din refuzul de a pierde ființele și lucrurile ce țin de această lume. Și totuși, cu cât trăiam mai mult, cu atît mă simțeam mai legat de viață, încheiat, agățat de ea. Măncam mult, mă simțeam încărcat, adormeam încheiat. Altădată, eram o lamă de cuțit care străpungea lumea și traversa existența. Mă obișnuisem să trăiesc, mi-a fost greu să rup toate aceste legături, să dezleg, unul câte unul, toate nodurile care mă legau de viață. Și dacă, după moarte, mi-am zis, nu-mi voi aduce aminte de nimic, nici de teatru, de soția și de fiica mea, nici chiar de mine?

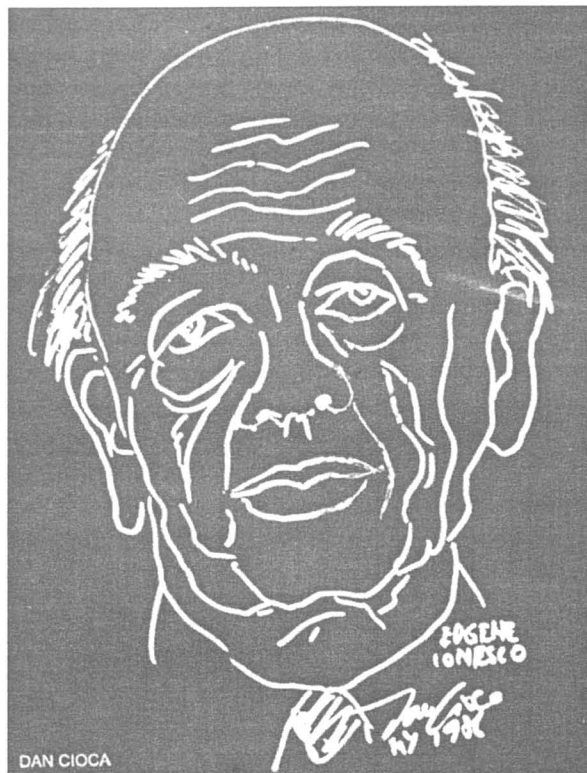
Am fost mereu obsedat de moarte. De aceea, am repetat actul morții așa cum se repetă o piesă de teatru. De la vârsta de patru ani, de când am aflat că voi muri, angoasa nu m-a mai părăsit. Am înțeles deodată că nu putem scăpa și că n-aveam ce face în această viață. Mi-a fost frică de moarte pentru că, fără să o fi știut, am dorit să mor. Mi-a fost frică de dorința mea de moarte.

Cu puțin înainte de Marea Trecere, îngerul morții a venit să mă viziteze, luînd înfățișarea unui gazetar. Vigilentă, presa nu voia să piardă ocazia ultimului interviu. L-a dat și

Sartre, în «*Nouvelobs*», bineînțeles, nu în «*Le Figaro littéraire*», ca mine. A spus acolo cel mai adevărat lucru (poate singurul adevărat) din toată opera sa: «*Orice viață, oricare ar fi ea, nu este decît povestea unui eșec*». Eu am spus că încă gîndesc, deși asta nu mă face chiar sigur că încă exist. Sufăr, da, iată o dovadă mai bună. Sper, totuși, într-un dincolo în care să găsesc bucuria, marea bucurie. Mă pregăteam să văd ce formă are Dumnezeu, bănuiam că ar fi una ovală. Ovală este, acum pot să confirm, dar nu este ovalul singura lui Formă. Cred că s-a arătat fiecăruia dintre noii veniți într-alt fel, în acela care era mai potrivit înțelegerii și așteptărilor sale. Câtă vreme am trăit, n-am reușit să mă abandonez în brațele lui Dumnezeu, deși numai El știe cât am încercat. Am sperat ceva, ceva ce n-am mărturisit în articol. Că atunci, când voi ajunge acolo, mă Va primi cu un zâmbet complice și-mi va spune «*Ionescule, să știi că, dintotdeauna, Eu te-am înțeles*». Mă temeam însă că odată trecut în cele veșnice, Eul meu nu va mai fi Eu. Cel care se temea că va fi îndepărtat, alungat din cultură, alungat din teatru a murit. A rămas structura lui, diferită de a tuturor celorlalți, dar, în același timp, unită cu a tuturor celorlalți. Ionescu a fost omul pieritor, supus greșelii, Ionesco este esența lui nepieritoare.

Se spune că soarele și moartea nu se pot privi în față. Poți formula ceea ce n-a fost încă formulat, dar nu poți spune ceea ce este de nespus. Dacă literatura nu poate s-o spună, dacă moartea nu poate fi interpretată, dacă indicibilul nu poate fi spus, atunci la ce bun literatura? Religia instituționalizată, exoterică, nu mi-a fost de prea mare ajutor, pentru că pactizează cu această lume. Nu am fost nici la înălțimea celor care cred în mod conștient, nici a acelor care cred fără s-o știe. Mereu am spus, Doamne, fă să cred în Tine. Să fie rațiunea, mediocră, aceea care ne împiedică să credem? Să fie de găsit în supraințeligență forța de a avea credință? Pentru noi, cei care nu cunoaștem tehnicile extazului, ne rămîne o altă

soluție: nepăsarea, gândul că lumea este un fel de farsă enormă pe care Dumnezeu o joacă omului, în fine, așteptarea sfârșitului. Această farsă este de găsit în literatură, culmea, în cea română, pe care am privit-o câteodată ca derizorie. De fapt, cum am mai spus-o, este derizorie din vina intelectualilor, care au apreciat tocmai latura ei imitativă: un Alecsandri lamartinian, un Arghezi baudelairean și un Ion Barbu mallarmean. Există, însă, o altă linie, pe care am schițat-o și poate fi citită în *Război cu toată lumea*, lăsată de alții în clar-obscur, ca materie primă pentru cercetători. Poezia populară, cu Miorița, apoi Filimon, Creangă, Anton Pann, Caragiale-tatăl, cel mai mare dintre dramaturgii necunoscuți ai lumii, dar mare și prin povestirile fantastice, Caragiale-fiul, cel socotit multă vreme un marginal și un excentric și, mai presus de toți, Eminescu, dar nu partea cu iz de romanță în majoritatea cărților pe care le-am citit, răspunsurile nu epuizau întrebările, orice problemă căpăta o rezolvare falsă, îmi dădeau impresia că nimic nu are vreo cauză rațională, că doar o forță de neînțeles ne împinge înainte. În Creangă, în schimb, am găsit două povești pe care și aici mi le rememorez cu plăcere, pentru că merg drept la țintă: *Povestea unui om leneș* și *Ivan Turbincă*. De obicei, sunt citite în copilărie, când nu pot fi înțelese, iar cei care le recitesc la maturitate o fac, de regulă, din rațiuni didactice sau în vederea unor reci analize stilistice. În amândouă, moartea este privită cu lejeritate, chiar cu sfidare, aproape ca în budismul Zen. În fața morții, se râde, lumea e o farsă și trebuie luată ca atare. Leneșul din poveste este un contemplativ, care nu se ostenește «nici îmbucătura din gură să și-o mestece». Are altceva mai bun de făcut: să gândească, să reflecteze, să viseze. Comunitatea rurală este încă mai dezaprobată decât cei crescuți în cultura protestantă a strădaniei. De aceea, satul hotărăște să-l spânzure, «pentru a nu mai da pildă de lenevie și altora». Pe drumul spre spânzurătoare, o doamnă de neam mare se oferă să-l întrețină, hrănindu-l cu posmagi, adică pesmeți. «Să tot trăiești și să nu mai mori! Tot de noroc să se plângă cineva... Bine-a zis cine-a zis că boii ară și caii mănâncă», comentează mentalitatea comună. Leneșul pune, însă, condiții. Pesmeții trebuie să fie mai întâi înmuiți, ca să nu se ostească el, degeaba. Întâmpinând un refuz – doar trebuie să facă și el un mic efort – personajul refuză cu seninătate soluția salvatoare. Decât la muncă, mai bine la moarte, «trageti mai bine tot înainte!». Și acum urmează replica abisală: «Ce mai atâta grijă pentru astă pustie de gură!». Are dreptate leneșul, gura trebuie să fie pustie, nu plină, aptă să vorbească inteligent, să sărute pasional, să caște plictisită, în nici un caz, să mestece. Ce diferit este leneșul român de oamenii pe care-i vedeți alergând grăbiți, pe stradă. Aceștia nu se uită în lături, au aerul preocupat, privirea în pământ, precum câinii. Merg înainte, dar nu privesc încotro merg, căci au făcut acest traseu de atâtea ori, în mod mecanic, încât nu le mai pasă. Omul harnic este mereu grăbit, nu are niciodată timp, este prizonierul necesității. Dacă, însă, nu înțelegi utilitatea inutilității și inutilitatea utilității, nu înțelegi nimic din artă. Mă simt solidar cu omul leneș, eu care lucrez greu și obosesc repede. Raymond Aron îmi spunea, după o operație dificilă: «acum voi putea lucra intens, cel puțin câți-

va ani». Unii ca el trăiesc ca să lucreze, eu muncesc ca să trăiesc. E plicticos să lucrezi, totuși o fac, deoarece să nu lucrezi deloc e și mai plictisitor. Răscumpărarea muncii, când nu e creația, este frumusețea lumii, care mi-a fost consolarea. Urâtul este diavolul. Mi s-a întâmplat să lucrez într-o uzină, iar ceea ce mă făcea să sufăr nu era atât oboseala, deși era muncă grea, cât urâtenia ambientului, cimitirul de fiare vechi, carcacele goale de metal, îngrămădite una peste alta. Ieșeam însă din hidoasa închisoare, la sfârșitul zilei, vedeam copacii, vedeam fluviul.

Povestea lui Ivan Turbincă mă implică încă și mai mult decât povestea omului leneș.

Eroul este un militar, un soldat rus, care, după ce a servit «câteva soroace de-a rândul», a fost lăsat, îmbătrânit, «să se ducă unde-a vrea», cu o recompensă de două carboave (două ruble). Nu am deloc slăbiciune pentru oamenii în uniformă. Stagiul meu militar a fost o școală a umilinței absurde, deși am dat și peste ofițeri cumsecade, care mi-au oferit toate înlesnirile ca să chiulesc. Totuși, nici un tip uman nu mi s-a părut vreodată a fi mai rușinos pentru umanitate, mai sub-om, decât ofițerul român, cel rus încă și mai și. Ofițerul nu a reprezentat niciodată «virilitatea» neamului, el nefiind, dimpotrivă, decât un fel de mahalagioaică urâtă, nebună, proastă și rea. Îmi amintesc când, proaspăt sosit în România, la începutul anilor 1920, am văzut un grup de soldați mărșăluind pe Calea Griviței – o oroare de stradă –, cu drapelul fluturând în vânt. Îi conducea un locotenent. Văzând, printre câțiva cască-gură de la marginea drumului, un bătrânel care nu-și scosese căciula ca să onoreze drapelul, se repede la el și-i trăneste două palme. Am îndrăznit să scriu despre asemenea lucruri, am fost judecat și condamnat în contumacie, mi s-a cerut extrădarea. Nimeni nu mi-a stat alături, s-au dezis cu toții de mine, ca de un aiurit care nu simte încotro bate vântul. Doar eu n-am vrut să zbor «pe aripile vântului», nici să stau în bătaia lui, am vrut să fiu vântul însuși, chiar dacă, până la urmă n-am fost decât o briză ușoară.

Ivan Turbincă are aspectul exterior al soldatului rus necivilizat, imprevizibil, brutal, pus pe harță. De fapt, are acea bunătate pe care ți-o dă detașarea de tot și toate. Îmi aduce mai curând aminte de ofițerul întâlnit întâmplător în metroul parizian. Era un loc liber lângă el, pe care s-a așezat Rodica. Văzându-mă rămas în picioare, a insistat să-mi cedeze locul, ca să pot sta lângă soția mea. Ivan Turbincă dă de pomană cele două ruble, fără să știe că cerșetorii pe care i-a miluit erau chiar Dumnezeu și Sfântul Petru. Drept răsplătă, i se binecuvântează turbina (ranița), astfel încât oricine i-ar sta împotriva să fie obligat să intre în ea și să rămână înăuntru, prizonier. Primii care o pătesc sunt dracii, căci Ivan are, se pare, unele noțiuni de demonologie. Ca și mine, crede, într-un fel, în adevărul etern, în adevărul divin, în lupta dintre Dumnezeu și Diavol. Știe, ca și mine, că Satan e prințul acestei lumi, adică al lumii voastre, pe care, câteodată, Dumnezeu cel bun o face transparentă și luminoasă. El ne face prin asta un semn, dar de departe. De Ivan, El s-a apropiat.

După diavoli, Ivan se pune cu Moartea. O închide în turbincă, apoi o zăpăcește, transmitându-i poruncile lui Dumnezeu ca metafore. Să moară într-un an numai oameni bătrâni înseamnă ca moartea să roadă tot anul pădure bătrână. Să moară doar tineri, înseamnă să se hrănească doar cu nuiiele. Comedia trebuie să se sfârșească, așa că Dumnezeu îi ia turbina și-i trimite Moartea să-l ia. Are doar trei zile să se pregătească sufletește și să-și mesterească coșciugul. Gândiți-vă ce-ați face, auzind așa ceva. Pe mine, faptul că moartea e inevitabilă a fost de-ajuns să mă umple de groază, dacă aș mai fi știut și exact când îmi va da întâlnire? Ivan pregătește însă o farsă de circ. Întocmai ca un clown, se așază în toate chipurile în sicriu, refuzând poziția standard. Moartea trebuie să-i arate cum se cuvine să stea în raclă, iar, în timpul demonstrației, Ivan o închide înăuntru. Situația, înfățișată pe scenă, ar fi de efect. Poate voi scrie o dramatizare a poveștii, deși aici nu se joacă teatru. Îngerii, ca și dracii, sunt foarte proști actori. Finalul poveștii este cutremurător. Ivan a mers cu gluma prea departe: *«dacă-i dai nas lui Ivan, el se suie pe divan»*, istoria contemporană a dovedit-o cu prisosință. Eliberată, prin grija lui Dumnezeu, Moartea vine să se răzbune: *«să știi, Ivane, că de-acum înainte ai să fii bucuros să mori; și ai să te târâi pe brânci după mine, rugându-mă să-ți ieu sufletul, dar eu am să te las să trăiești cât zidul Goliei și Cetatea Neamțului, ca să vezi cât de urâtă-i viața la așa de adânci bătrânețe!»*. A scris și Simone la Sartre, Simone de Beauvoir, un roman despre unul care se chinuie trăind în veci, dar nu i-a reușit poanta atât de bine. Patriarhii biblici au trăit sute de ani și nu s-au saturat. Când unul se purta bine, era răsplătit cu un deceniu în plus. Simeon, unul dintre cei șaptezeci de traducători ai Bibliei în grecește, pentru că nu a crezut în posibilitatea ca o fecioară să nască, a trebuit să trăiască mai bine de trei sute de ani, ca să-l poată vedea pe Christos. Slobozește, Doamne, pe robul tău, *nunc dimittis servum tuum, Domine*, a spus acesta, istovit de prea multă viață. Dar ce valorează viața dacă, la urma urmei, tot ceea ce-i cerem este o amânare, câțiva ani în plus de trăit? Ca și patriarhii, Ivan nu mai are a se teme de moarte, ci de eternitate. Mie, alcoolul și tutunul mi-au anesteziat, măcar pe moment, angoasa în fața morții. Interesant, Ivan folosește aceleași remedii, pentru a-și alina groaza de veșnicie: *«Și cică atunci unde nu s-a apucat și el, în ciuda Morții, de tras la mahorcă și de chilit la țuică și holercă, de parcă-l mistuia*

focul. Petrece, Ivane, guleaiu peste guleaiu, căci altfel înnebunești de urât». Umorul lui Ivan este unica posibilitate de a ne detașa de condiția noastră umană comico-tragică. Să iei cunoștință de ceea ce e atroce și să râzi înseamnă să devii stăpân asupra a ceea ce e atroce.

Aici, unde sunt acum, nu înnebunești de urât, căci suntem ocupați să ne ispășim păcatele. Știam că acest «altundeva» există, deoarece am simțit mereu în mine o nostalgie de neînțeles. Nu avem secțiuni separate, pentru rai, respectiv iad. Iadul nu este tărâmul (ce frumos, acest intraductibil cuvânt românesc!) în care Ivan Turbincă găsea, la discreție, *«vodcă, tabacioc, femei și lăutari»*, nu este, de fapt, un loc, ci o etapă. Toți trebuie să trecem prin ea, de aceea mă văd cu mulți confrăți. E și Sartre aici, dar într-o baracă, «la comun», ca să simtă pe pielea lui că iadul sunt ceilalți. E și Brecht, ține dracilor lecții de învățământ politic. Sunt aici și aceia pe care-i privesc acum cu alți ochi și cu mai multă înțelegere, dar pe care-i numeam odinioară *«imbecilul, afectatul, ipocritul de Noica, grasul Vulcănescu, licheaua Paul Sterian, secătura Petru Manoliu»*, și mai sunt și alte victime ale «odiosului» Nae Ionescu, prezent și el. S-a dus acea existență în care eram de neîmpăcat, când scriam că *«la judecata din urmă eu voi fi la stânga sau la dreapta Tatălui –, iar ei de partea opusă; dacă mă duc în iad, ei se vor duce în rai; dacă mă duc în rai, ei vor fi în iad; am pus prinsoare, ei și eu, pe numere care nu pot, în eternitate, câștiga împreună. Niciodată, niciodată n-o să ne mai dăm mâna: Dumnezeu, El însuși, ne-a despărțit pe vecie pe unii de alții, și ne-a ales, pe unii de-o parte, pe alții într-alta.»* Asemenea reacții emoționale au o mai mare importanță decât reacțiile ideologice. De reacționat, am reacționat mereu, poate prea virulent, de aceea am fost numit «reacționar». Acum, când suntem cu toții nu în locul, ci în etapa numită iad, reflectăm asupra vieților noastre încheiate, asupra greșelilor, gafelor, nedreptăților pe care le-am comis și, mai ales, asupra acelor lucruri pe care le-am lăsat, în timpul vieții, nefăcute, fie pentru că le-am amânat, fie pentru că nu le-am încheiat, fie pentru că nici nu le-am visat. Despre toate acestea trebuie să scriem, drept pentru care avem toate condițiile. Suntem dotați cu mijloace mult mai perfecționate decât cele de pe pământ. Ele aduc, vag, cu niște super-ordinate și de ele mă servesc ca să scriu acest *blog-notes*. Prin asta, îmi recapitulez defectele, vanitatea, amorul propriu și egoismul, toate viciile care-l caracterizau pe Eugen Ionescu, cel care se gândea prea mult la el însuși. Despre lumea pe care am părăsit-o nu am alte imagini în afara celor care-i exprimă evanescența și duritatea, vanitatea și ura, neantul și hidoșenia inutilă.

Când etapa iad va fi depășită, voi ajunge, alături de ceilalți, în purgatoriu. Acolo ne vom scrie proiectele pentru viitoarea aventură de pe pământ. Se organizează, niciodată nu se știe exact când, căci timpul are aici altă semnificație, concursuri, la care, cine câștigă, are șansa de a mai trăi o dată. Ca să reușești, trebuie să fii interesant, convingător, promițător. Paradisul este doar promisiunea de a relua ciclul eroicelor încercări de a fi.

© Adrian Mihalache

Dim „Lettre Internationale“, nr. 69,
ediția română / primăvara 2009, pp. 3-8

BUCUREȘTII DE ALTĂDATĂ

Monitorul Comunal al Primăriei București

D. Primar expune Consiliului că cu ocaziunea invitațiunei ce s-a făcut Comunei București de către guvernul Austro-Ungar pentru a participa la expozițiunea din Pesta, Primăria s-a găsit în imposibilitate de a expune la acea expozițiune o lucrare de valoare asupra Bucureștilor.

În acest scop, d-sa reflectând că asemenea ocazii se mai pot ivi și pe viitor, a intrat în tratări cu d. Ionescu Gion, care este o persoană foarte competentă și cu cunoștințe destul de întinse, spre a alcătui o istorie a Bucureștilor, din timpurile cele mai depărtate până în ziua de azi, în care să se cuprindă desigur fazele prin care el a trecut și cu diferitele schimbări ce s-au produs cum și a descrie obiceiurile locuitorilor în diferite epoci. În urma tratărilor avute cu d. Ionescu Gion, d-sa s-a oferit a face această lucrare după proiectul prezentat.

Se dă citire proiectului:

„În urma propunerii cu care ați binevoit a mă onora și înțelegerii orale ce am avut împreună cu privire la o lucrare amănunțită a Istoriei Bucureștilor, în trecut și în prezent, cred de a mea datorie a vă expune în acest raport în linii mari planul ce cutez a susține că ar fi cel mai potrivit pentru o asemenea lucrare.

Lucrarea ar fi mai întâi împărțită în două mari divisiuni, legate între dănsel printr-o a treia divisiune pe care aş numi-o Bucureștii legendar, anecdotic și pitoresc.

Prima divisiune. Bucureștii în trecut. Capitolele care ar intra în această divisiune ar fi cam următoarele:

a) Ipotezele emise de învățații noștri asupra primelor începuturi ale formării orașului și întrunirea la un loc a tuturor amănuntelor celor mai vechi, care astăzi stau răzlețite în diferite documente inedite sau deja tipărite.

b) Începerea istoriei pozitive a Bucureștilor de atunci de când cronicarii îl cunosc sub numele de Cetatea Dâmboviței și până la finele secolului XVI. Într-acest capitol va intra tot ce cunoaștem azi din izvoarele actuale precum și deducțiunile care fără controverse și îndoială pot fi trase dintr-aceste izvoare.

c) Bucureștii în sec. XVII cu toate înfrumusețările și continua lui creștere în timpul ultimilor domni români.

d) Bucureștii în secolul XVIII sub domnia principilor fanarioți cu întinderea ce el câștigă cu atât mai mult cu cât Târ-goviștea, prima capitală a țării, fusese cu desăvârșire părăsită.

e) Bucureștii în prima jumătate a secolului XIX, adică de la 1800 și până la 1847, adică până la focul cel mare în urma căruia o nouă fisionomie și o nouă viață câștigă capitala fostului Principat al țării Românești.

Aceste cinci capitole ar alcătui prima divisiune a lucrării.

Într-insele, în ordin cronologic, ar intra, bineînțeles unele în facsimile fotografiate sau fototipiate, documentele care fac epocă în viața municipală a Bucureștilor, iar tot ce va fi gospodărie comunală, legi, regulamente și porunci ale Domnilor, pâr-călabilor, agiei, armășiei, sfatului orășenesc, mitropolilor și tuturor acelor care, după vremuri, au exercitat asupra vieții bucu-reștene o înrăurire oarecare, toate acestea vor fi rezumate sau pe dintregul citate, după cum ele se vor prezenta ca mai mult sau mai puțin însemnate și interesante prin conținutul lor.

O deosebită băgare de seamă se va da bisericilor și clădi-rilor mari și deci istorice cari se ridicară în București de Domni, mitropolii, boieri și negustori.

Cronicele, documentele și arhivele statului, documentele bibliotecii statului, documentele Academiei române, colecțiuni-le de documente deja tipărite (Hurmuzache, Magazinul istoric, Arhiva istorică, Tesaurul de monumente istorice etc.), studiile destul de numeroase publicate asupra istoriei țării și-n care inci-dental se surprind prețioase date și amănunte asupra istoriei par-ticulare a Bucureștilor, acestea vor fi izvoarele de care mă voi folosi pentru a scrie această primă parte a lucrării mele.

Pentru partea intermediară și care, cred eu, va lega este-tic trecutul de prezinte în istoria Bucureștilor pentru partea legendară, pitorească și anecdotică, capitolele și numărul lor sunt indicate chiar de titlul acestei a doua divisiuni.

a) Istoria legendară a Bucureștilor, a mahalalelor, a bi-sericelor, a Dâmboviței, a râulețelor sau pâraiașelor care au fost și nu mai sunt, a bălților și băltoacelor care existau și nu mai există.

b) Istoria pitorească a Bucureștilor cu serbările, veselile, festivitățile, hramurile breslelor și staroștiilor, cu impresiunile călătorilor de diferite neamuri care, trecând prin București, ne-au zugrăvit în relațiunile lor de călătorie viața bucu-reșciană din suta XVII, suta XVIII și din prima jumătate a veacului nostru.

c) Istoria anecdotică a Bucureștilor cu povestirile bătrâ-nilor în vârstă azi de 60-70 de ani și care le țin minte de la buni-cii lor în vârstă, când le povesteau de 70 sau 80 de ani, povestiri privitoare la momente hotărâtoare din viața Bucureștilor, fie când cu venirea Domnilor, fie când cu cutremurele, cu ciuma, holera, revoluțiunile, inundațiunile Dâmboviței, focurile, clădiri-le de biserici, icoanele de minuni făcătoare, hanurile, ulițele, puțurile și fântânile Bucureștilor bătrâni.

Pentru aceste 3 capitole ale părții a doua avem documen-te scrise, dar avem și tradițiunea orală, păstrată la noi cu o iubi-re și cu o sfințenie cu atât mai mare cu cât mai puțină era știința de carte a bătrânilor noștri.

A treia parte a Istoriei Bucureștilor, adică a treia mare divisiune va purta titlul Bucureștii în prezinte.

Capitolele care vor alcătui această a treia și ultimă parte ar fi, după părerea mea, următoarele:

a) Istoria Bucureștilor, capitală a Principatului Țării Românești de la 1848 și până la 1859, cu tot ceea ce revoluțiunea, domnia lui Știrbei Vodă și căimăcămia făcură pentru oraș.

b) Istoria Bucureștilor, capitală a Principatelor Unite sub Alexandru Ion I și sub Domnitorul Carol I de Hohenzollern cu ceea ce statul și primăria făcură pentru oraș.

c) Istoria Bucureștilor, capitală a Regatului României sub domnia regelui Carol I, adică zugrăvirea de vis a unui prezinte cu atât mai minunat în amețitoarea lui preschimbare, cu cât mai multe fură piedicele de biruit și munca de jertfit.

Pentru această a treia parte, pe lângă publicațiunile tim-pului și spusele oamenilor, care au conlucrat la făptuirea Bucu-reștilor de azi, Arhiva Primăriei ne va da, sper, toate amănunte-le de care vom avea trebuință.

Astfel cred eu, d-le Primar, că s-ar putea înjgheba în limitele sale cele mari planul Istoriei Bucureștilor în trecut și în prezent.

Reușita lucrării atârână deci:

a) de la citirea atentă, luminată și simțită a tuturor documentelor și publicațiilor privitoare în total, în parte sau incidental la istoria capitalei noastre

b) de la cunoașterea perfectă a orașului de astăzi cu vechile și noile sale așezări

c) de la cercetările competente pe la toate bisericile și locurile istorice ale Bucureștilor

d) de la stăruința și îndemânarea ce se va pune în strângerea tradițiilor orale care viețuiesc încă în gura bătrânilor locuitori

e) de la știința cu care vom face și prezenta deducțiunile basate pe documente sigure

f) și în fine de la forma îngrijită, de la stilul cu care ne vom sluji pentru a pune sub ochii D-voastră și cititorilor viitori ai Istoriei Bucureștilor în trecut și în prezent toate aceste roade ale cercetărilor noastre.

Și pentru a sfârși, d-le Primar, cred că, cercetând, lucrând și redactând zilnic, opera ar putea fi desăvârșită în timp de un an de zile de la începerea ei efectivă.

În ceea ce mă privește personal, mai cred, d-le Primar, că – locuitor al capitalei încă din copilărie, posesor actualmente a o mulțime de note privitoare la istoria Bucureștilor, dedată oarecum cu studiile istoriei românilor încă de când am părăsit băncile Universității – pot să afirm că aș duce la bun și folositor sfârșit o asemenea însărcinare.

Oricare ar fi însă decisiunea D-voastră, d-le Primar, subsemnatul nu poate termina acest raport fără de a nu vă mulțumi din inimă pentru propunerea ce ați binevoit a-i face și care este și rămâne una din cele mai onorabile ce a primit în cariera sa de profesor și scriitor român.“

Dl. Primar în urma acestora arată că pentru această lucrare dl. Ionescu Gion cere a i se acorda o indemnizație de 8000 lei.

Consiliul, având în vedere pe de o parte importanța acestei lucrări pentru Comuna București, iar pe de alta timpul îndelungat și munca oboșitoare pentru efectuarea ei, aprobă a i se încredința d-lui Ionescu Gion această lucrare, acordându-i o indemnizație de 8000 lei din care se va plăti 3000 lei în anul acesta prin deschiderea unui credit extraordinar; iar restul de 5000 lei se va achita după terminarea lucrării și se va înscrie în bugetul anului financiar viitor.

(An XX, nr. 19, 6 August 1895, pp. 251-252)

REFERAT

Domnule Primar,

Legea compatibilității generale prin art. 77 impune atât Statului cât și tuturor administrațiilor publice puse sub domeniul acestei legi organice a forma inventare de averea mobilă și imobiliară. Legea se exprimă astfel:

„Toată averea imobiliară a Statului precum și mobilele se vor trece într-un inventar, de pe care se va depune câte un exemplar la arhiva Ministerului Finanțelor, la Curtea de Compturi și la ministere sau administrațiile respective. Inventarele se vor revizui și îndrepta la finalul fiecărui an și la fiecare schimbare de funcționari în a căror seamă sunt date prin agenți ai administrației numiți de guvern.“

Art. 76 din legea comunală obligă și el pe comună de a

avea un inventar al averii comunale; de această obligație atât de categorică fostele administrații comunale n-au ținut nici o seamă.

La Septembrie 1888 ați binevoit a mă însărcina ca, pe lângă atribuțiile serviciului meu, să formez și inventarele averii Comunei. Sarcina, deși grea, am primit-o cu mulțumire față de încrederea ce mi-ați dat atât D-voastră cât și d. consilier-adjutor N. Șoimescu, sub direcțiunea căruia lucrez, și ca să o pot duce la îndeplinire am căutat în toată arhiva Comunei dacă există vreo urmă de inventar pentru averea imobiliară cu care s-au cheltuit zecimi de milioane, dar n-am găsit nimic decât un registru necomplet în care sunt trecute parte din mobilele și efectele necesare serviciului școalelor și ale Primăriei, registru format după relațiile date de profesori și șefii serviciilor comunale; cât pentru averea imobiliară cumpărată și expropriată pentru lucrările mari, școale, canalizare și altele, n-am găsit nici urmă de registru, căci n-aș putea cita ca registru special de inventar acel ce s-a ținut la comptabilitate în care se trec toate depozitele și în care s-au înscris în prescurtare și actele de proprietate depuse în păstrarea casei.

Parte din actele de proprietate fiind depuse la casă, după dănsle am format alăturatul registru cuprinzând 678 proprietăți cumpărate de Comună cu suma de lei 8,077,566 bani 85.

Tot în acest registru am înscris și proprietățile următoare:

1. Locurile din mahalaua Brezoianu ale d-nei Elisabeta Tacopol, cumpărate în 1850 cu lei noi 29,175 pentru intrările grădinei Cișmegiu.

2. Două locuri din mahalaua Sf. Nicolae Amza cumpărate în 1840 cu lei 26,060 de la orfanii Ghica (Piața Amza).

3. Locul din Podul de Pământ, cumpărat pentru piață publică în 1839 cu lei noi 18,518 bani 50 de la moștenitorii Vornicului Nicolae Văcărescu (locul de Cuiubă cu Barză).

4. Locul din mahalaua Spitalului Brâncovenesc luat pentru piață publică în 1840 de la frații Lahovari pe prețul de lei noi 94,000.

5. Casele și locul din mahalaua Sfânta Vineri cumpărate de la Baron Cost. Sachelarie în 1839 cu lei noi 98,700.

6. Locul de la maidanul Dulapului, cumpărat în 1845 cu lei noi 48,034 de la frații Dediu.

7. Locul unde au fost grajdurile Domnești (Mihai Vodă) cu prăvăliile de pe el, dăruit Comunei după hotărârea Sfatului Administrativ din 1832.

8. O parte din locul pieței Sf. Anton răscumpărat de la Biv-vel spătar, Epistat al Agiei, Manolachi Arghiropol, hărăsit de Sfatul administrativ Sfatului orașenesc la 1833.

9. Locul de peste Dâmbovița, în dreptul hanului Manuc Bei cumpărat de Stat în 1836 de la boerii Rasti fără a se arăta prețul cumpărături.

Documentele acestor locuri s-au găsit de arhivarul Comunei aruncate într-un dulap fără a fi fost înscrise în vreun registru sau să se știe urma lor; aceste documente le-am depus la casă.

În registrul ce vă prezint s-au trecut numai proprietățile ale căror acte de posesiune sunt în păstrarea Comunei, nu însă și acelea pe care Comuna le avea înaintea înființării magistratului de București (1831) ale căror documente nici nu știm unde s-ar putea găsi, dar care posedându-se de peste 30 ani nedisputat, posesiunea lor este stabilită de fapt; așa sunt: piața Ghica, 24 Ianuarie, Oborul etc.

Proprietățile de care am vorbit mai sus s-au cumpărat:

1. Pentru rectificarea Dâmboviței
2. Pentru canalizarea stradelor (Les Egouts)
3. Pentru clădiri de școli
4. Pentru piețe publice
5. Pentru aducerea apei

6. Pentru alinieri și rectificări de strade

7. Pentru bulevarde și alte înfrumusețări

Ele au fost în cea mai mare parte absorbite de aceste lucrări și nu au rămas pentru Comună decât părțile de teren neîntrebuințate, destinate vânzării sau altor îmbunătățiri la care ar putea fi destinate.

Cum se vede de mai sus terenurile fiind întrebuințate, valoarea cu care s-au cumpărat se absoarbe de marile lucrări executate, fie sub sol, fie deasupra solului, și în inventar nu putem trece decât ceea ce există ca adevărat domeniu al Comunei, ținând seamă însă de terenul cumpărat și de sumele cheltuite pentru construcții și utilizarea lui.

Proprietatea actuală a Comunei cuprinsă în registrul Inventar ce am onoarea a vă prezenta se clasifică în modul următor:

1. Lucrările mari, adică: captarea și distribuirea apei cu uzina hidraulică și mașinile ei (în lucrare) cu canalizarea stradelor și rectificarea Dâmboviței, calea ferată pentru depozitele de materiale și acea pentru gunoarie. Lei 15,653,563

2. Halele cu Abatorul Comunei, hotelul comunal, azilul săracilor și alte clădiri. Lei 8,307,227

3. Școalele clădite de comună și proprietățile adaptate pentru acest scop. Lei 3,246,671

4. Grădinile publice cu plantațiile și înfrumusețările lor. Lei 4,894,334

5. Cimitirele a căror valoare este calculată numai asupra locurilor de înmormântări ce sunt încă disponibile, față cu prețurile de vânzare după reglementul cimitirelor. Lei 1,393,408

6. Piețe publice și piațete rezervate pentru înfrumusețarea stradelor. Lei 1,226,258

7. Diferite clădiri și locuri virane. Lei 2,117,013

Total: Lei 36,838,474

Se știe că nu toate locurile cumpărate de Comună s-au absorbit de marile lucrări, ci au rămas părți dintr-însele care urmează a se constata în amănunt și apoi să se înscrie în Inventar spre a li se da o destinațiune, până acum nu avem însă nici o lămurire pozitivă nici despre terenul întrebuințat, nici de acel rămas fiindcă nu s-a ținut o socoteală despre aceasta; în prima linie nu se știe ce s-a făcut cu vechea matcă a Dâmboviței, cu gârlele și gârlițele ei, nu se știe dacă părțile rămase din locurile cumpărate mai sunt astăzi în posesiunea Comunei, sau sunt cotoprite (după cum aud) de către diferite persoane care s-au făcut stăpâne pe ele; nu se găsesc registre regulate de ce s-au cumpărat, de ce s-au întrebuințat și nici planuri de situație și vecinătăți nu s-au anexat la toate dosarele de cumpărare; cu un cuvânt până astăzi puțin avem regulat și ca să mă pot orienta în lucrarea mea am fost silit să citesc toate dările de seamă ale Consiliilor Comunale de la 1866 încoace, să cercetez dosarele arhivei de la 1832, să formez liste și să cer deslușiri asupra unor proprietăți de care nimeni nu are cunoștință, dar pentru care Consiliile Comunale de după timp afirmă că sunt proprietăți ale Comunei. Ca probă citez:

Piața publică Boteanu

Locul din strada Schitu Măgureanu

Locul din strada Berzei alături cu d. Fotachi Valter

Locul de pe moșia Lupeștii în mărime de 20 pogoane

Locul de lângă biserica Sf. Gheorghe Nou de pe șoseaua

Pantelimon, dăruit Comunei pentru cimitir

Locurile din strada Pătrașcu Vodă

Locul viran de pe șoseaua Viilor împrejmuit pentru pepinieră și multe altele în urmărirea cărora sunt.

După măsurile luate de dl. consilier-ajutor Romnicianu, mi s-a dat o listă de niște locuri virane de către Serviciul Bunu-

rilor și totodată mi s-a pus la dispoziție pe dl. geometru Alex. Constantinescu, cu carele am constatat după planuri încă un număr de locuri pe care le-am și înscris în Inventar; trebuie însă să limpezim posesiunea tuturor acestor locuri cum și a celor ce am mai descoperi.

Sub raportul Inventarului general al averii Comunei, dl. N. Șoimescu, consilier ajutor însărcinat cu privegherea serviciului comptabilității, prin încheierea sa de la Decembrie trecut a luat cele mai bune măsuri pentru formarea lui; aceste măsuri parte s-au executat și parte urmează a se executa. Domnia sa pentru ca să poată stabili un control permanent asupra mobilelor și materialelor ce se întrebuințează în atelierele și serviciile comunale, tinde a se forma deocamdată chiar la comptabilitate un *economat* care să ție socoteală de ce se cumpără, se vinde, se scoate din întrebuințare și se consumă în serviciile comunale; această măsură foarte bună trebuie să căutăm a o aplica foarte curând.

Cuvântul pentru care trebuie să aplicăm imediat măsura economatului la care tinde d. consilier Șoimescu este că în bugetul pe 1888 s-a alocat o sumă de lei 697,554 pentru material de economat și anume:

lei 7,600 la serviciul medical

lei 467,150 la serviciul de poduri și șosele (fără a fi prevăzut în aceasta materialul pentru lucrarea șoselelor: piatră, nisip, bordure etc.)

lei 23,900 pentru accise

lei 4,000 pentru abator

lei 35,000 pentru salubritate

lei 159,904 pentru școli, mobilier și material

Întrebuințarea acestor sume de aproape 700,000 lei merită a avea un *Economat* și la el ar trebui să adăogăm și materialul construcției stradelor, carele se cumpără, se plătește, dar... nu există nici un control; cum? și unde se întrebuințează de îndată ce este pus pe șantier? Numai când vom stabili acest control vom putea vedea cu siguranță ce se cumpără, ce se consumă și ce rămâne în fiecare an spre a se putea întrebuința în anul ce urmează.

Ca să ajungem însă la stabilirea acestui control, trebuie mai întâi să descindem la fiecare școală, la fiecare serviciu, la fiecare deposit de materiale, să verificăm inventarele ce ni s-au trimis, să facem evaluarea fiecărui articol în parte și apoi în total și odată înscrise în registrul matricular, să punem în răspunderea fiecărui cap de serviciu buna păstrare și întrebuințare a averii mobiliare care represintă o valoare foarte mare.

Pentru evaluarea acestor efecte și materiale avem nevoie de o comisie de oameni cunoscători, prin a căror lucrare vom ajunge la rezultatul dorit de d. consilier Șoimescu.

Registrul de ceea ce se găsește în ființă acum ca mobilier și material îl supun observării d-voastră.

Supunându-vă inventarele astfel cum s-au format acum, vă rog să binevoiti a le aproba, spre a putea fi înaintate Înaltei Curți de Compturi de către care sunt cerute.

Primiți, vă rog, d-le Primar, și cu această ocaziune asigurarea respectului meu.

Însărcinatul special cu formarea inventarului.

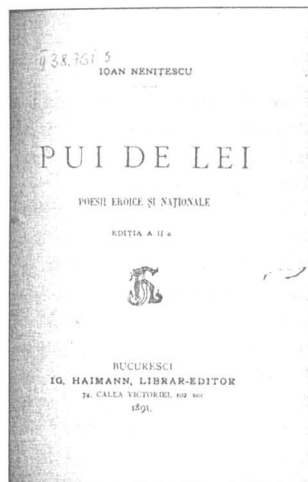
Sub-șef al comptabilității, **A. Duca**

(An XIV, nr. 49, Duminecă 3 Decembrie 1889, pp. 547-549)

Text comunicat de Veronica ALDEA

Patrimoniu

Din colecțiile Bibliotecii Metropolitane București

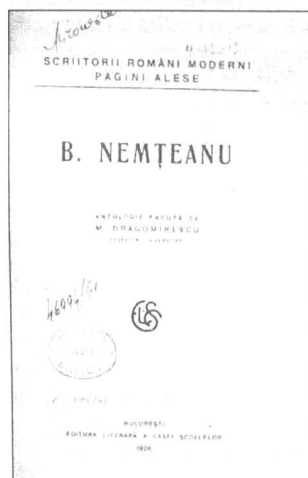
Ioan NENIȚESCU, *Pui de lei. Poesii eroice și naționale*
 Ediția a II-a, IG. Haimann, Librar-Editor, București, 1891

Eroi au fost, eroi sunt încă,/ și-or fi, în neamul românesc./ Căci rupți sunt ca din tare stâncă/ Românii ori-și-unde cresc./ E vița noastră făurită/ De doi bărbați cu brațe tari,/ și cu voința oțelită,/ Cu minți deștepte, inimi mari./ Și unu 'i Decebal cel harnic,/ Ear celalalt Traian cel drept,/ Ei pentru vatra lor, amarnic/ Au dat cu-atâția dușmani pept./ și din așa părinți de samă/ În veci s 'or naște luptători./ Ce pentru patria lor mamă/ Vor sta ca vrednici următori./ Au fost eroi și-or să mai fie, ce-or frânge dușmanii cei rei./ Din coapsa Daciei și-a Romei în veci s 'or naște pui de lei!

G. GALACTION, *Biserița din Răzoare*
 Editura „Vieții Românești“, Iași, 1914

... Unde de fierbințeală vibrau peste biserița adormită, peste bălăriile moleșite, peste trandafirii spânzurați pe zaplaz. Făcui o forțare care mă istovi. Mă ridicai de pe pragul lângă care zăcea un braț de fîn cosit – de pe tot locul slobod din curtea bisericii – și mă dusei să privesc în altar; printr'un ciob de geam, potrivit între birne. Paianjeni dormeau în rețelele întinse între ștrașină și trandafiri. Făcui tot chipul să nu deștept pe nici unul. În altar; pace adâncă. Pe sfânta masă: un șfeșnic, o cruce, o carte și sfântul Chivot. Domnul Euharistic odihnea odihna-sfântă în tronul de împărat.

Am venit înapoi la pragul pridvorului. Capul mi-a căzut pe prag. Și am dormit un ceas de somn necunoscut celor vii, cum n'am mai dormit de atunci niciodată, cum nu voi mai dormi decât după Ultima Euharistie, la umbra pridvoarelor eterne.

B. Nemțeanu

Antologie făcută de M. Dragomirescu, Editura Literară a Casei Școalelor
 București, 1926

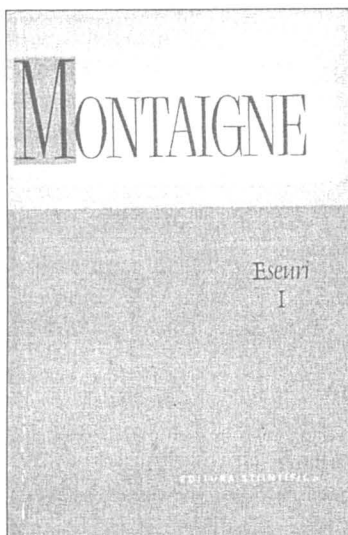
... Lovit de o boală ce nu iartă, și la o vârstă când rezistența e de cele mai multe ori slabă, **Barbu Nemțeanu** se simte, din vreme, stingându-se încetul cu încetul. Dar aceasta nu-l face pesimist. El își păstrează humorul său, și râde ca un copil, pe care l-ar aștepta cine știe ce viață lungă. În aceasta se dovedește veritatea temperamentului său poetic, pe care nici mediul, nici împrejurările vieții nu l-au putut influența.

Născut la anul 1887, luna Octombrie, se stinge în anul 1919 luna Maiu, în floarea vârstei. Trecător grăbit prin această lume, numele lui va rămâne totuși statornic în literatura noastră.

ISTORIA CĂRȚII

MONTAIGNE

Eseuri

Montaigne, *Eseuri*, I, studiu introductiv și note de Dan Bădăraș, traducere de Mariella Seulescu, traducerea sonetelor lui *La Boétie* de Anca Bursan, Editura Științifică, București, 1966

Eseurile lui Michel de Montaigne, care au cunoscut lumina tiparului pentru prima oară la 1580, s-au bucurat de un succes considerabil încă de la apariția lor. Publicul francez s-a desfășurat când a citit ceea ce autorul compusese fără efort aparent în umbra „bibliotecii” sale, însemnând după fantezie în răstimpul anilor și în voie impresiile sale în legătură cu evenimentele și cu subiectele cele mai variate, împărtășind meditațiile la care îl conduceau lecturile autorilor din antichitatea greco-latină sau ale autorilor moderni, povestind viața sa personală și viața celor din jur și notând experiențele și învățăturile culese de el în călătorii...

Cu doi ani mai târziu, adică în 1582, încurajat de succesul la care fusese departe de a se aștepta, Montaigne tipărește a doua ediție a scrierii sale. Ediția *princeps* Montaigne o încredințase librarului Millanges din Bordeaux. Cea de-a doua ediție, tipărită într-un singur volum în 8°, mai luxoasă ca cea dintâi și cuprinzând corecturi și adăugiri făcute de Montaigne, apare la aceeași librărie. Ambele ediții nu întrunesc decât cărțile I și a II-a; Montaigne compune cartea a III-a a *Eseurilor* între 1586 și 1587, astfel că edițiile ulterioare, începând cu cea din 1588, cuprind cele trei cărți pe care le cunoaștem. Această ediție din 1588 este tipărită de Montaigne la Paris; întocmirea ei motivează o călătorie a filozofului în capitală, în cursul căreia face cunoștință cu domnișoara de Gournay, o admiratoare a *Eseurilor*; care, după moartea lui Montaigne survenită la 13 septembrie 1592, își va lua însărcinarea de a publica o nouă ediție a operei după un exemplar adnotat de mîna autorului și transcris de doamna de Montaigne și de Pierre de Brach. Această nouă ediție apare la 1595 la librarul Langelier; ea este socotită mult timp ca reprezentând o versiune ultimă a operei, cu îndreptări și adăugiri cerute de autor, totuși ca un text cu caracter postum...

Format de cultura laică a Renașterii, îndreptată prin esență împotriva spiritului obscurantist medieval, ca atare antiscolastică și anticlericală, Montaigne ține în mîinile sale tocmai unul din instrumentele care poate pune capăt intoleranței religioase, care este în stare să-i demonstreze nimicnicia, denunțându-i și subliniindu-i abjecția. Mai bine zis, el întrupează cu cea mai mare strălucire, în timpul său și în țara sa, cultura nouă în plină desfășurare, pe care nimic nu o poate opri din mers, care aduce cu ea oroarea față de pedanteria și de dogmatismul vechii culturi clericale și

CITITORULUI

Iată aici o carte a bunei-credințe, cititorule. Din capul locului îți dau de știre că nu mi-am pus în gînd alt să izbutesc, decît la vatra mea și întru ale mele. Nu am avut cu ea nîcicum în vedere slujirea ta sau faima mea. Puterile mele nu-s vrednice de asemenea plînuire. Am menit-o anume ușurării rudelor și prietenilor mei: ca ei atunci cînd mă vor pierde (ceea ce curînd vor avea a face) să poată iară găsi unele trăsături ale stărilor și apucăturilor mele și prin această mijlocire ei să hrănească mai pe de-a-ntregul și mai vie cunoștința ce avut-au despre mine. Dacă ar fi fost să umblu după măgulirea lumii, m-aș fi împodobit mai bine și m-aș fi înfățișat în mers mai acătării. Eu vreau să fiu văzut în felul meu, nedres, firesc și obișnuit, fără silire și făcuire; căci pe mine mă zugrăvesc. Lipsurile mele se vor citi în ea pe viu și chipul meu curat, din făptură, pe cît cuviința luminează mi-a îngăduit. Deoarece, dac-aș fi fost printre cele nații de care se spune că trăiesc încă sub blînda învoire a celor dintîi legi ale firii, te încredințez că m-aș fi zugrăvit foarte bucuros cu totul și în totul gol. Așadar, cititorule, sînt eu însumi aluatul cărții mele; nu-i cu cale să-ți tulburi tîhna cu pricină atît de ușuratică și deșartă. Rămîi întru Domnul...

la Montaigne

Zi înfîi martie, una mie cinci sute optzeci

încăunează spiritul critic, adică gîndirea liberă care va sfîrși, într-o ultimă fază, cea a iluminismului secolului al XVIII-lea, prin a revărsa asupra Europei primul val ateist și care, deocamdată, este susceptibilă prin orientarea ce o reprezintă și capabilă prin prestigiul ce și l-a asigurat să permită spiritelor să sară hopul războaielor religioase...

S-a spus că Montaigne a fost un sceptic; această aserțiune nu e falsă, cu condiția să se înțeleagă că scepticismul acesta nu este totuna cu agnosticismul, că nu trebuie să-l asimilăm acelei stări de acatalepsie a pironismului din antichitate care presupune că filozoful renunță din principiu să caute soluția unei probleme...

Montaigne dispune de o minunată armă cu ochire indirectă; atitudinea sa sceptică este sinceră; el nu simulează întru nimic; și îl vedem proslăvind lenea spiritului și declarînd cu francheță că „dulce și moale și sănătos căpătîi e ignoranța și incuriozitatea, întru odihnirea unui cap chibzuit...”

Bonomia cordială a lui Montaigne, îndepărtarea pe care o resimte față de tot ce e ursuz, omenia sa tolerantă, toate acestea implică o viziune care nu-l poate apropia decît de o filozofie cum este cea epicuriană. Și, într-adevăr, concepția pe care o are despre filozofie îl face să privească cu dușmănie felul în care aceasta e prezentată în genere. „Este o nesocotință, scrie el, să credem că e departe de mintea copilărească și i se dă chip mohorit, încruntat și hîd. Cine oare a acoperit-o cu acea înfățișare sarbădă și spăimîntătoare? Nimic nu este mai vioi, mai voios și vesel, aș spune glumeț chiar. Nu propovăduiește decît înșeninare și bună împlinire a traiului. Chipul întristat și încremenit ne arată că ea nu și-a găsit lăcaș acolo...”

Se spune că limba franceză este limba lui Racine; ea a fost însă la un timp, înainte de Racine, limba lui Montaigne, avînd o oarecare asprime, ca italiana lui Boccaccio...

Cerințele unei limbi naturale populare, care nu îmbătrînește, iată ce predomină la Montaigne. Din acest motiv, *Eseurile* rămîn un model care va sluji mereu scriitorilor francezi timp de aproape patru secole, Montaigne putînd fi considerat ca unul din marii maeștri ai scrisului francez...

Dan BĂDĂRĂU

Despre deșarte istețimi

Sînt unele istețimi ușuratică și vane, prin mijlocirea cărora oamenii caută cîteodată să-și facă nume bun: ca poeții care fac lucrări întregi de versuri, începînd cu aceeași literă. Vedem ouă, roto-goale, aripi, securi făcute de greci în vechime pe măsura versului lor, lungindu-le sau scurtîndu-le, ca să înfățișeze vreun chip sau altul. Asemenea era știința celui care-și pierdu vremea să numere în cîte feluri se pot așeza literele cîte sînt și găsi necrezutul număr pe care-l vedem în Plutarh. Eu am o bună părere despre cel căruia i se arată un om dedat să arunce cu mîna un grăunte de mei, cu atîta dibăcie, că, fără greș, îl trecea totdeauna prin urechea acului; la urmă i se ceru oarece răsplată pentru atît de arară pricepere; la care el porunci, cu mult haz și pe dreptul, gîndesc eu să se dea acelui meșter două sau trei banițe de mei, ca nu cumva un atît de frumos meșteșug să rămîie fără întrebuințare. Minunată mărturie a slăbiciunii noastre este că se socotesc drept bune lucrurile chiar dacă ele nu se împreună cu bunătate și folos, fiindcă sînt arare sau noi, sau fiindcă sînt anevoioase.

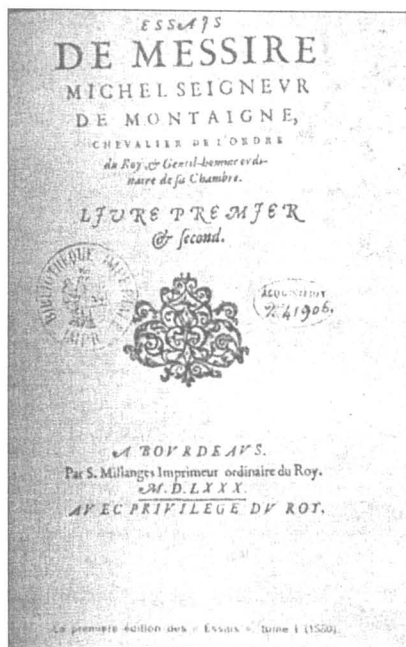
De curînd, la mine acasă, ne-am prins a ne juca de-a cine poate să găsească mai multe lucruri care să se potrivească numai la cele două capete; cum ar fi „domn“, care este nume dat celui mai presus de toți într-o țară, cu „domn“ care se spune de asemenea celor de rînd, de pildă la negustori și nu celor între ei. Femeile din nobilime, cele mai de vază, sînt numite jupînese, iar cele mai mici, jupînițe, iar tot jupînese spunem celor de rîndul cel mai de jos.

(b) Fețele de masă nu le vedem întinse decît la casele principilor și la cîrciumi.

(a) Democrit spunea că zeii și dobitoacele ar avea simțirile mai ascuțite decît oamenii, care stau pe o treaptă de mijloc. Romanii purtau aceleași straie la petrecanie ca și la sărbătoare. Frica dusă la culme și focul îndrăzelii tulbură neapărat în același fel pîntecul și-l sloboade.

(c) Porecla de „Tremurătorul“ care fu dată celui de-al doisprezecelea rege de Navara, Sancho, ne învață că îndrăzneala tot atît de bine ca și frica ne cutremură mădulele. Iar cel pe care-l îmbrăcau oamenii săi în platoșă și încercau să-l îmbărbăteze, fiindcă vedeau că pielea lui se zgîrcea, spunîndu-i că primejdia pe care o întîmpina nu era prea mare, le spuse: „Prost mă mai cunoașteți; dacă mi-ar ști carnea unde o va duce vitejia mea ar înțepeni de-a binelea.“

(a) Slăbiciunea care ne cuprinde ca urmare a răcelii și silei în slujba lui Venus vine și din prea apriga poftă și din potopitoare dogorire. Și culmea frigului și culmea căldurii perpelesc și ard. Aristotel spune că drugii de plumb se topesc și curg la frig și sub asprimea vremii ca și la prea mare căldură. (c) Dorința și săturarea umplu de durere stările mai presus și mai prejos ale desfătării. (a) Prostia și înțelepciunea sînt deopotrivă simțire și hotărîre ca să îndure pătimirile omenești; înțelepții poruncesc și înfruntă răul; ceilalți nu-și dau seama de el; aceștia sînt – cum am spune – dincoace de pătими, ceilalți dincolo; ei, care au luat în seamă însușirile, le-au măsurat și judecat după cum sînt, trec peste ele cu tăria unei vajnice vitejii: ei le disprețuiesc și le calcă în picioare, avînd sufletul puternic și

neclintit. Cînd săgețile soartei ajung la ei, neapărat ele se frîng și se tocesc, găsind un trup în care nu se pot împlînta; starea obișnuită și mijlocie a oamenilor se află între aceste două capete – este a celor care vād relele, le simt și nu le pot răbda. Copilăria și bătrînețea se întîlnesc în slăbiciunea creierului; zgîrceala și risipa, în aceeași dorință de a cuprinde și a dobîndi.

(b) Se poate spune, cu chip de adevăr, (c) că aflăm o neștiință a buchiilor, înainte de dobîndirea științei; o alta cărturărească, după dobîndirea științei – neștiință pe care o face și o sădește știința, tot astfel cum face și desface pe cea dintîi.

(b) Dintre săracii cu duhul mai puțin iscoditori și învățați se fac unii buni creștini care, prin smerenie și ascultare, cred curat și se țin sub ascultarea legilor. La cei care stau la mijloc ca tărie și pricepere a minții încolțește greșeala părerilor; ei urmează înțelesul care se ivește

cel dintîi și au oarecît cădere să socotească drept sărăcie a duhului și prostie la noi că ne vād rămași la vechea statornicire, fără a fi fost îndrumați prin învățătură. Capetele luminate, mai așezate și limpede vazătoare, sînt în alt fel drept-credincioși; ei, prin îndelungă și cucernică cercetare, străbat pînă la o mai adîncă și ascunsă lumină a scripturilor și simt tainica și dumnezeiască învălire a orînduirii noastre bisericești. Totuși, noi vāzut-am pe unii ajunși la acest din urmă prag prin al doilea cu minunat rod și întărire, ca la o culme a înțelegerii creștine și bucurîndu-se de biruința lor, alinați, laudă aducînd, îndreptare în moravuri și mare smerenie. În rînd cu aceștia nu înțeleg să pun pe cei care, pentru a se ușura de bănuiala greșelilor trecute și ca să ne cîștige încrederea, se zoresc peste fire, stîrnitori și necugetați, în călăuzirea cauzei noastre și o întinează cu nesfîrșite pricini de mustrare.

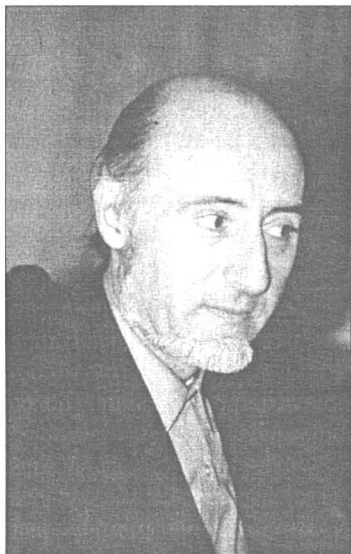
Țăranii neștiutori sînt oameni cinstiți; cinstiți sînt și filozofii, sau cum îi numim noi în vremea noastră firile tari și luminate, înzestrate pe larg cu învățătura științelor folositoare. Corciturile care au disprețuit starea dintîi fără știință de carte și n-au ajuns pînă la ceilalți (șezînd între două lunte – cum sînt eu și mulți alții –) sînt primejdioase, nătîngi și neastîmpărate; ele sînt cele care tulbură lumea. De aceea, întrucît mă privește, mă țin pe cît pot de cea dintîi stare, de unde în zadar încercat-am să ies.

Poezia poporului și curat firească are nevinovăție și haruri; se aseamuește prin aceasta celei mai desăvîrșite frumuseți a poeziei meșteșugite cu măiestrie, ca „villanelele“ din Gasconia și cîntările auzite la acele nații, care n-au pomeneală de vreo învățătură și nici măcar de scris. Poezia vlăguită care se oprește între celelalte două este fără preț, fără laudă și de rînd.

(a) Dar, după ce s-a dat pas întins duhului, eu am găsit, așa cum se întîmplă de obicei, că am luat drept anevoioasă încercare și cu un cuprins deosebit ceea ce nu-i nimic; iar, după ce născocirea s-a înfierbîntat, ea află neîncetat o sumedenie de asemenea pilde, la care nu voi adăuga decît următoarea: că, dacă aceste Eseuri ar fi vrednice de luat în cătare, s-ar putea întîmpla să nu placă duhurilor de rînd și neștiutoare și, nici într-un chip, celor alese și desăvîrșite; aceia n-ar pricepe îndeajuns, aceștia ar pricepe prea mult; ele ar putea viețui binișor pe tărîm de mijloc.

AUTOGRAFE CONTEMPORANE

Constantin ABĂLUȚĂ

Biobibliografie

Născut în 1938 la București. Arhitect diplomat. Scriitor liber profesionist. Scrie poezie, proză, teatru (mai mult de 40 de volume publicate). Face traduceri (peste 25 de volume, dintre care Beckett, Vian, Michaux, Dylan Thomas, Wallace Stevens, Pessoa ș.a.). Scrie critică literară. Membru al Uniunii Scriitorilor. Președinte interimar al PEN Clubului român.

Printre cele mai cunoscute volume: Poezie: *Drumul furnicilor*, 1997; *Cîrțița lui Pessoa*, 1999; *Intrusul*, 2005; *Statuia care vomită*, 2005; *Orașul marea*, 2006; *Cineva care nu mă cunoaște umblă pe străzi*, 2008. Proză: romanele *Groapa roșie*, 2004; *Grafferul din lift*, 2006. Teatru: *Calmania, țara mea*, 2004.

Seara în odaie

*Ce poți face seara în odaie
privești pereții oglinda rotundă
știi anii fiecărui lucru din preajmă
spatele tău împărtășește durerea fotoliului dărăpănat
iar sunetul telefonului nu adaugă nimic important
acestei liniști nesfârșite*

*cei ce te caută la telefon sunt tot felul
de agenți de asigurări
ori de vânzători de electrocasnice
bunii tăi prieteni n-au telefon în mormânt
ei te caută doar în atroce reverii
atunci când treci prin fața ultimelor lor locuințe pămîntene
ori când cineva se-ntâmplă să le mai rostească
parcă din greșeală numele*

*o doamnă, globul ăsta e-mpănat cu tăcerile nerecunoscătoare
ale viilor la adresa morților odinioară atât de dragi
Ce pot face singur în odaie
decît să tac pentru toți morții mei dragi,
supraviețuitor parșiv ca toți ceilalți
și să privesc oglinda rotundă care nu știe nimic din toate astea
și crede că fața pe care mi-o copiază
e nemuritoare ca toate cele care i s-au încredințat*

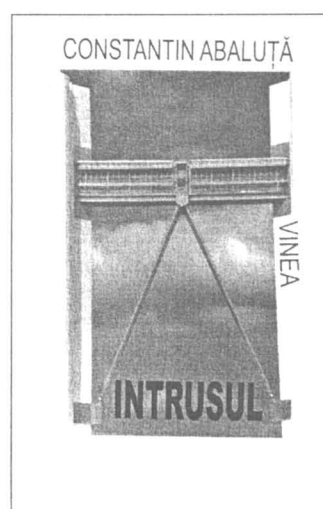
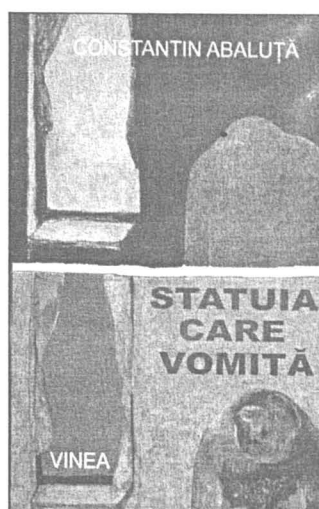
Instalatorul ciung

*Jurnalul zilei de azi
sculat băut ceai privit pe fereastră
cineva pleacă la Bled și va lăsa lacul
să-i intre pe sub piele*

*nu stăpînim zilele pentru că suntem vii
bem un singur pahar cu apă toată viața
ne întâlnim cu prietenii cu firimiturile unui astru
pe care nu-l vom vedea niciodată*

*s-a stricat vreun robinet?
a și venit instalatorul ciung?
trec zilele în calendarul din perete
trec picăturile mele de sînge în venele universului*

*nu las nici o urmă nicăieri
dispar ca un bilet de tramvai dus de vînt
odaia mea va fi trăită de altul
a și venit instalatorul ciung?*

Rămîn...

pentru Vasile Igna

„Rămîn doar dealurile
cele ce vor muri peste milioane de ani“
dealurile pline cu zilele fără sfîrșit ale oamenilor umili
cei ce nu știu să spună decît bunăziua bunăseara
și să se culce la umbra unui arbore
Cine mi-a dat flerul de-a iscodi cuvintele
de-a merge pe străzi pînă la marea în ceață
de a-mi face prieteni din vînzătorii de mărunțișuri
din vîntul care îmi asvîrle nisip în obraz
Liniștiți-vă voi care nu puteți trece mai departe
din cauza mea
sînt atîtea dealuri care mă așteaptă și n-am de gînd
să le impacientez prea mult
e deajuns să întind o mînă
și să ating cu ea capul de cîine ștampilat pe perete
(ștampilă confecționată de mine
pentru copilul unui prieten)
cerneala violet îmi spune ceva despre liniștea
cu care capul de cîine mă va aștepta
acolo pe perete
iar eu voi fi într-unul din dealurile din împrejurimi
dealuri care vor muri peste milioane de ani

*
Calculez acele porțiuni înșorite
mișcate de vînt pe fațadele caselor
am puterea de-a renunța
la zilele în plus ale vieții mele
ca-ntr-un tablou cu pensulație vizibilă
foștii mei prieteni mă caută la telefon urîndu-mi
tăceri tot mai pașnice
și-un singur rid ca o pată de alb

Doar cînd vin acasă pot lămuri
cine-i poartă de grijă statuii din parc
oare domnul cu baston și pălărie
ce coboară pe partea umbră a străzii?

*
Acolo unde pot fi
pe malul lacului un val sperie vrăbiile
o pungă de plastic răsucită de vînt în văzduh

adesea omul nu-i decît un recipient pentru cuvinte
și-nveți asta cu sila neofitului
zidul n-are nevoie de frumusețe
ceașca de ceai mai păstrează forma buzelor tale
din nori o tăcere ne ținutîește
adio pentru voluta pescărușului
adio pentru pielea piezișă a pietrelor
dar lăsați melodia unei trompete să contureze crengile
arborilor

pe malul unei ape

*

bine că n-am nimic de făcut
e-o zi pustie care duce departe
sînt trecători pe care-i întîlnesc fără să vreau
sînt făcut din atîtea amănunte
pe care nu le mai țin nici eu minte
vreau să mă opresc în dreptul unei case
îmi lipesc talpa de rădăcina unui copac
vecinii care n-au altă treabă îmi strigă cîte ceva
soarele clatină umbra capului meu pe toate zidurile
gata
veniți străzi
luați-mă cu voi pe cerul alb
(măcar acum încearcă să nu mă faci de rîs
fundătură a inimii mele)

*

Stai între pereți și ascultă muzică
întotdeauna ai prieteni acolo unde nu ești
o gumă cade pe podea
rămîne acolo neștiută de nimeni
și trăiește poate ultima zi a lumii

*

Zid și trompetă
zorii în care n-am murit
iluminează străzile drepte

scriu cuvinte pe-un zid
arborii mă privesc mirați
și-o boare de vînt aduce luna pe cer
dacă aveam un frate muream mai devreme
ca să-i las lui totul
dar așa sînt obligat să trăiesc
printre pietrele cu piele de aur

MERIDIAN BIBLIOTEC ECONOMIC

Biblioteca Digitală Mondială

Alain BEUVE-MÉRY

Pe 21 aprilie 2009, la sediul UNESCO din Paris, a fost lansată Biblioteca Digitală Mondială (BDM), în prezența lui Abdul Waheed Khan, director adjunct al ONU, James H. Billington, directorul Bibliotecii Congresului SUA și principalul promotor al proiectului, și a directorilor bibliotecilor naționale, printre care Biblioteca Națională a Franței și Biblioteca din Alexandria. De fapt, BDM nu este o bibliotecă, ci mai degrabă este vorba de un site gratuit (www.wdl.org) care propune o selecție de documente ce provin din fondurile digitale ale marilor biblioteci ale lumii.

Proiectul are un scop educativ, patrimonial și filantropic. Este vorba de a reduce fractura digitală între Nord și Sud, făcând accesibil un număr mare de „documente fundamentale” care aparțin culturii planetare (manuscrise, hărți, filme), după cum a precizat James H. Billington, cel care a propus acest proiect către UNESCO, în 2005.

Astăzi, aproape 1.250 de documente, provenite din nouă regiuni geografice, sunt în acest mod accesibile: 31 provin din Oceania și din Pacific, 133 din America de Nord, 380, de altfel cele mai multe, din Europa. De la Biblioteca Națională a Franței a fost aleasă, printre altele, prima înregistrare sonoră a imnului național *La Marseillaise* și manuscrisul digitizat al operei *Carmen*. Printre comorile disponibile figurează, de asemenea, reproducerea celei mai vechi scrieri chinezești și chiar o pictură veche de 8.000 de ani, reprezentând antilope din Africa de Sud.

BDM oferă posibilitatea căutării și navigării în șapte limbi (engleză, arabă, chineză, spaniolă, franceză, portugheză și rusă) și propune conținuturi în mai mult de patruzeci de limbi. Documentele sunt prezentate în limba originală, dar comentariile sunt accesibile și în celelalte limbi. Pentru a realiza aceste funcții, BDM a primit suportul tehnic al Bibliotecii Congresului SUA și al celei din Alexandria. Treizeci de țări (Arabia Saudită, Brazilia, China, Egipt, SUA, Franța, Japonia, Marea Britanie, Rusia ș.a.) se numără, de asemenea, printre susținătorii financiari ai proiectului. Alte țări sunt parteneri, de exemplu Marocul și Mexicul.

Hiper-selectivitate

Conform celor spuse de James H. Billington, oferta BDM nu intră „în competiție” cu celelalte biblioteci

digitale existente, *Europeana* sau *Google*. Ea se diferențiază, în special, prin dimensiunea multilingvistică și hiper-selectivitatea în alegerea documentelor accesibile online. Biblioteca și motorul de căutare american sunt de altfel partenerii site-ului UNESCO.

Lansată în 2005, biblioteca digitală a gigantului american Google s-a concentrat pe digitizarea cărților, încheind mai întâi acorduri cu marile universități americane, apoi cu cele europene. Astăzi, Google estimează că în jur de șapte milioane de lucrări sunt accesibile prin serviciul său „Caută cărți”.

Inaugurată în noiembrie 2008, *Europeana*, biblioteca online europeană, permite accesarea a 4,6 milioane de cărți, hărți, fotografii, filme, ziare și alte obiecte expuse în muzeele europene. Victimă a succesului său încă din ziua deschiderii, când au fost înregistrate zece milioane de accesări, biblioteca a fost nevoită să se închidă chiar în aceeași seară. Site-ul (www.europeana.eu) a fost relansat înainte de Crăciunul 2008, cu capacități întărite. Conform datelor furnizate de Comisia Europeană, în prezent site-ul înregistrează în medie 40.000 de vizitatori pe zi.

Google în căutarea de acorduri cu autori și editori

Înainte de a semna, în octombrie 2008, un acord cu asociațiile de autori și editori americani, Google se afla în situația de a încălca drepturile de autor. Societatea a acceptat să plătească 125 de milioane de dolari (98 de milioane euro) pentru finanțarea unui registru în care deținătorii drepturilor de autor să se înscrie și să primească dividende. Acest acord trebuie să fie ratificat de justiția americană. În Franța, editorii și autorii au termen până în 5 mai a.c. pentru a spune dacă acceptă sau nu propunerile Google. În acest moment, nu există o poziție comună a profesioniștilor din domeniu. Numai grupul La Martinière a acționat în justiție motorul american pentru falsificare. Procesul va avea loc în octombrie 2009.

Traducere de Cornelia RADU

(Text reprodus din „Le Monde”/ 24 aprilie 2009)

Contribuții la medalistica românească

(I)

Sergiu GĂBUREAC

gsm_as@yahoo.com

În ultimii ani, cea mai mare bibliotecă publică a României, *Biblioteca Metropolitană București*, a emis, cu prilejul unor importante evenimente culturale, mai multe medalii aniversare. Ele constituie tot atâtea dovezi de recunoaștere a valorii activității unor ilustre personalități, precum și a unor evenimente care ne-au marcat existența.

Medalia dedicată împlinirii a 500 de ani de tipar românesc îl înfățișează pe călugărul sârb **Macarie** lucrând în tipografia domnească a lui Radu cel Mare.

Liturghierul din 1508, prima carte tipărită, are 256 pagini și cuprinde 6 frontispicii (în 3 variante). Literele inițiale sunt ornate, iar pe pagină sunt 15 rânduri în text negru și roșu. Astăzi, în țară, se află cinci exemplare: trei la *Biblioteca Academiei Române – Secția de carte rară* – (exemplarul unicat și dubletul fiind legate în piele și lemn) – unul la *Biblioteca Arhiepiscopiei Ortodoxe din Sibiu* și unul la *Biblioteca Națională din București*. Alt exemplar se află la Belgrad, la *Narodna Biblioteka Srbije*. Reamintim că în tipografia domnească de la *Monastirea Dealu*, condusă de Macarie, s-au mai tipărit *Octoihul* (1510) și

Evangeliarul (1512). Toate cărțile sunt tipărite în limba slavonă, folosită, în acele vremuri, în biserică și în cancelariile domnești ca limbă oficială. Cu prilejul aniversării a fost organizat, de *Biblioteca Metropolitană București* și *Biblioteca Centrală Universitară Carol I*, sub înaltul Patronaj al *Patriarhiei Române*, *Academiei Române* și al *Primăriei Municipiului București*, un simpozion internațional cu sugestivul titlu *CĂRȚEA – ROMÂNIA – EUROPA*.

Autorii medaliai: Th.&R.G. Zamfirescu (60 mm x 4 mm; aliaj pe bază de cupru, patinate și lăcuite).

Tot cu acest prilej, C.N. *Poșta Română* a pus în circulație, la data de 25 iunie 2008, emisiunea de mărci poștale *500 de ani de la tipărirea primei cărți pe teritoriul României*.

Charles-Louis-Napoléon Bonaparte (20 aprilie 1808 – 9 ianuarie 1873) a fost primul președinte al celei de-a doua Republici Franceze în 1848 și a devenit apoi, în urma unei lovituri de stat din 1852, al doilea împărat al francezilor, sub numele de Napoléon al III-lea. Epoca celui de-al doilea Imperiu Francez este caracterizată de o industrializare rapidă și de modernizarea instituțiilor economice și administrative ale statului. El este, de fapt, artizanul reformării întregii Europe. Al. I. Cuza, prieten apropiat al lui Napoléon al III-lea, a

aplicat în mare parte pachetul de reforme pașoptist, care duse la rapida modernizare a Franței. Opera sa cuprinde: *Opere* (5 vol., 1854-1869), *Opere militare* (1856) și *Istoria lui Iuliu Cezar* (2 vol., 1865-1866). Ca o recunoaștere a rolului decisiv pe care Napoléon al III-lea l-a avut în formarea statului național român, precum și a bunelor relații cu domnitorul Al. Ioan Cuza a fost emisă medalia creată de Th.&R.G. Zamfirescu (60 mm x 4 mm; aliaj pe bază de cupru, argintate, patinate și lăcuite).

Continuăm prezentarea medaliilor emise de cel mai mare furnizor de informații și lectură publică din sistemul bibliotecilor publice al României, *Biblioteca Metropolitană București*.

Cu prilejul *Conferinței Internaționale de Studii Altaice*, 27 iulie – 1 august 2008, ediția cu numărul 51 ținută la București, a fost emisă medalia care îl omagiază, totodată, pe cărturarul-călător **Nicolae Milescu** la împlinirea a 300 de ani de la trecerea la cele veșnice.

Fiecare ediție a conferinței are o temă generală. Pentru ediția de la București, Consiliul științific al PIAC (*Permanent International Altaic Conference*) a acceptat tema *Drumuri și călători în Lumea Altaică*. Menționăm că spătarul Nicolae Milescu realizează între 1661–1668 prima traducere integrală în limba română a *Vechiului Testament*, având ca sursă principală textul grecesc din *Septuaginta* (apărută la Frankfurt în 1597). La curtea țarului Aleksei și la școala slavo-greco-latină înființată de

Petru Movilă, poliglotul nostru face o impresie atât de bună, încât țarul îi încredințează diverse misiuni. Nicolae Milescu este cunoscut pentru celebra sa călătorie prin Orientul îndepărtat ca ambasador în China. Expediția durează mai mulți ani. Spătarul nu se întâlnește cu împăratul acestei mari țări. Se pare că motivul a fost neacceptarea, din partea spătarului, a protocolului imperial pe care l-a considerat umilitor. Relatarea călătoriei întreprinse constituie, însă, un adevărat document istoric. În jurnalul său, pe lângă redarea moravurilor chinezești, întâlnim însemnări despre Sibe-

ria și Mongolia. Lucrarea sa *De la Tobolsk până în China* (note de călătorie) este editată în 1888 de G. Sion. Urmează *Jurnal de călătorie în China*, București, ESPLA, 1956, cu numeroase reeditări în 1958, 1962, 1974, 1987. A mai scris *Aritmologia, etica și originalele lor latine*, ediție critică, studiu monografic, traducere, note și indici de Pandele Olteanu, București, Editura Minerva, 1982. Pentru cine nu știe, încă, *Biblioteca Județeană Vaslui* îi poartă numele, boierul Nicolae Milescu fiind de pe aceste plaiuri.

Autorii medaliei: Th.&R.G. Zamfirescu (60 mm x 4 mm; aliaj pe bază de cupru, patinate și lăcuite).

Dimitrie Cantemir (26 octombrie 1673-1723), domn al Moldovei (1693 și 1710-1711) a fost un cărturar de tip enciclopedic, etnograf, geograf, filosof, istoric, lingvist, muzicolog, om politic și scriitor român. A fost primul român ales membru al *Academiei din Berlin* în 1714. Ar fi suficientă enumerarea pricipalelor scrieri pentru a motiva emiterea unei medalii omagiale: *Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu lumea sau Giudețul sufletului cu trupul*, scrisă în română și tipărită la Iași în 1698. Este prima lucrare filosofică românească. *Imaginea tainică a științei sacrosante*, 1700, o altă lucrare filosofică în care autorul încearcă să integreze fizica într-un sistem teist, un fel de împăcare între știință și religie, între determinismul științific și metafizica medievală. Dimitrie Cantemir manifestă un interes deosebit pentru astrologie și științele oculte, sacre, specifice Renașterii. *Istoria ieroglifică*, scrisă la Constantinopol în română (1703-1705) este considerată prima încercare de roman politico-social. *Historia incrementorum atque decrementorum Aulae Othomanicae* (*Istoria creșterii și descreșterii curții otomane*), redactată între 1714 și 1716, lucrare publicată și în limbile engleză, franceză și germană. *Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor*, scris mai întâi în latină apoi tradus, de autor, în română (1719-1722), cuprinde istoria noastră de la origini până la descălecarea. Aici susține ideea cronicarilor: originea comună a tuturor românilor. Pentru scrierea acestei lucrări, Dimitrie Cantemir a consultat peste 150 de izvoare românești și străine în limbile latină, greacă, polonă și rusă.

Descriptio Moldaviae (*Descrierea Moldovei*) a fost scrisă în latină (1714-1716), pe când trăia în Rusia, la cererea Academiei din Berlin. Lucrarea prezintă interes nu numai pentru descrierea geografică sau politică bine documentată, ci și pentru observațiile etnografice și folclorice, fiind primul nostru cărturar care a cuprins în sfera cercetărilor sale etnografia și folclorul. *Compendium universae logices institutionis* (*Prescurtare a sistemului logicii generale*), *Monarchiarum physica examinatio* (*Cercetarea naturală a monarhiilor*), *Sistema religiae mahomedane*, *Cartea științei muzicii* (*Kitab-i-musiki*). În opera lui Dimitrie Cantemir, influențată de umanismul Renașterii și de gândirea înaintată din Rusia, s-au oglindit cele mai importante probleme ridicate de dezvoltarea social-istorică a Moldovei de la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea.

Antioh Dimitrievici Cantemir sau **Kantemir** (10 septembrie 1708, Constantinopol – 11 aprilie 1744, Paris), scriitor și diplomat rus de origine română, a fost fiul mezin al domnitorului Dimitrie Cantemir. Mama lui, doamna Casandra, era fiica lui Șerban Cantacuzino. Nu trebuie confundat cu Antioh Cantemir, fratele lui Dimitrie Cantemir! Un moment important în formarea intelectuală a lui Antioh Cantemir l-au constituit studiile la *Universitatea de pe lângă Academia de Științe din Petersburg*. A fost ambasador al Rusiei la Londra și Paris. Prin abilitățile sale diplomatice, s-au clarificat o serie de ambiguități în relațiile dintre Franța–Austria–Rusia și Turcia–Rusia–Anglia.

Adept ferm al științei și filosofiei moderne, el atrage atenția unor cărturari celebri precum Montesquieu sau Voltaire, pe care l-a cunoscut la Paris. Face cunoștință cu savanți renumiți din epocă ca P. Maupertuis, A.C. Clairaut, L.V. Euler, H. Sloane, B. Fontenelle. A fost unul dintre inițiatorii clasicismului în literatura rusă, a militat pentru progresul științei și al culturii de pe pozițiile Iluminismului. A tradus din Horațiu, Anacreon, Montesquieu, Fontenelle.

Este considerat părintele clasicismului în literatura rusă, un fenomen al culturii ruse din secolul respectiv. Geniu preco-

ce, Antioh Cantemir a fost primul poet rus de stil occidental. A publicat și un volum de *Satire* (printre care *Minții mele* sau *Celor ce hulesc știința*, 1729), fiind considerat un întemeietor al genului în literatura rusă. Imediat după moartea poetului, opera sa este tradusă și editată în limbile franceză și germană, devenind obiectul discuțiilor și confruntărilor literare în Franța și Germania de la mijlocul secolului al XVIII-lea. Creația lui Antioh Cantemir și întreaga sa activitate au contribuit la dezvoltarea, în Rusia, a culturii filosofice, la elaborarea terminologiei filosofice și științifice. A contribuit la publicarea în engleză și franceză a celebrei opere a tatălui său, *Istoria Imperiului Otoman*.

Autorii medaliei: Th.&R.G. Zamfirescu (60 mm x 4 mm; aliaj pe bază de cupru, argintate, patinate și lăcuite).

Tendințele din rețeaua cybersocială și înțelegerea rolului acestora în inovația din domeniul bibliotecilor

Soledad FERREIRO
José Miguel MUGA

Rezumat

Articolul de față prezintă preocuparea autorilor cu privire la posibilitățile prin care bibliotecile pot participa la dezvoltarea rețelelor informatice, la nivel mondial. Biblioteca Congresului din Chile explorează aceste posibilități și explică cum experiența de aici poate fi extinsă și în cazul altor biblioteci. Autorii au identificat trei căi prin care o bibliotecă poate aborda rețelele cybersociale. În primul rând – ca sponsor și co-autor, furnizând platforme tehnologice și asigurând randament din perspectivă umană, în al doilea rând – ca observator al tendințelor societății, mai ales al celor nou apărute și care nu au putut fi publicate încă. În sfârșit – ca promotor al noilor comunități umane ce configurează azi națiunea chiliană. Puternic angajată în promovarea culturii digitale, rețeaua Bibliotecii influențează toate serviciile de acest tip, obținând un feedback pozitiv din partea publicului.

În acest articol, autorii explică drumul, directorii și etapele urmate, în acest demers.

Cuvinte-cheie: inovație, rețele sociale, participare cetățenească, activism cibernetic, biblioteci parlamentare, Chile.

Contextul general:

Activismul cetățenesc și bibliotecile

Internetul permite cetățenilor să construiască și să participe activ la rețele în cadrul cărora logica de validare operează în mod diferit față de lumea cărților și a ziarelor. Aici, ceea ce contează cel mai mult este numărul de vizitări, comentarii și legături pe care autorul le primește pe calculator. Forța rețelei constă în capacitatea de a atrage utilizatori. Folosirea crescândă a Internetului, accesul larg și disponibilitatea tehnologiilor cu interfețe multiple au generat condiții pentru transformarea interacțiunii dintre oameni într-un puternic instrument al activității civice. Mijloace precum blogurile, forumurile, SMS-urile și serviciile chat au fost folosite cu succes nu numai în activități zilnice sau expresii uzuale, ci și în acțiuni importante ale grupurilor sociale, menite să modifice însăși viața comunității. David de Ugarte exemplifică aceasta prin marșurile din 13 martie 2003 din Spania, care au schimbat orientările electorale:

„A fost noaptea telefoanelor mobile. Se discută și azi despre cât de mult acestea au reușit să influențeze rezultatele scrutinului din ziua următoare. Nimeni nu poate nega faptul că

a fost un moment fără precedent în istoria Spaniei. În cartea sa publicată cu doar câteva luni mai devreme, economistul Juan Urrutia a prevăzut iminența acestui tip de eveniment și a propus instrumente metodologice pentru înțelegerea fenomenului.“

Bibliotecile preocupate de comunitățile pe care le deservesc – mai ales bibliotecile parlamentare – pot urma și ele activismul cibernetic/informatic cetățenesc, în cazurile în care opinii, preocupări și conținut sunt anunțate, citate și folosite gratuit între utilizatori. În situația bibliotecilor parlamentare, analiza discuțiilor (pe Internet) pune la dispoziția membrilor parlamentului feedbackul necesar pentru a observa principalele preocupări ale oamenilor, ceea ce conduce – în ultimă instanță – la modificări în sistemul politicilor publice. Bibliotecile pot astfel să susțină și să stimuleze crearea de legături între grupuri de oameni (de exemplu, cei vârstnici), devenind „observatoare“ ale comportamentelor umane și – foarte important – instrumente pentru dezbaterile parlamentare, în care cetățenii își pot susține problemele de interes național.

Observarea fenomenelor nou apărute implică pătrunderea în mecanismele intime de înțelegere a acestora.

Banalizarea fenomenelor

Sunt mulți aceia care nu înțeleg diferența dintre un blog și o pagină web, poate și pentru că versiunea web 1.0 a fost concepută pentru publicarea informației de pe/către net, nu pentru conversație sau legături între persoane necunoscute ce împărtășesc preocupări comune. În acest nou domeniu, identitatea reprezintă un rol esențial în interacțiunea dintre oameni. Astfel, utilizatorii pot avea sau nu încredere în autorii de bloguri, conform percepției lor asupra tiparelor și codurilor relațiilor virtuale, construite și realizate numai online, într-un consens permanent. Angajamentele și preocupările cetățenilor pot fi proiectate pe net într-un mod similar vieții obișnuite. Utilizatorii își construiesc propriile identități, câștigând respectul și încrederea celorlalți prin folosirea numelui complet, prin exprimarea unor comentarii într-un limbaj adecvat și decent, prin referirea la surse și ținând cont de opiniile celorlalți. Unii autori folosesc blogurile ca pe o modalitate mai accesibilă decât paginile de web. Alții nu răspund la comentarii sau nu au o frecvență mare a postărilor pe net. Astfel, când autorul unui blog aflat online fie nu intră în conversație, fie folosește un limbaj nepotrivit, ceilalți utilizatori își formează despre acesta

o părere care – în timp – va deveni identitatea respectivului autor pe net.

Negarea fenomenelor

Există și aceia care consideră că, odată cu dispariția controlului centralizat, vor pierde atât de multă putere, încât s-au transformat în oponenți înverșunați ai Internetului, preferând să excludă din start această opțiune. Crearea și înțelegerea fenomenului puterii deținute pe net se construiesc în mod diferențiat. Accesul la informație este deschis, informația este publică și se actualizează ori de câte ori decide autorul. Acesta este evaluat prin prisma identității utilizatorilor și a noutăților postate. Interacțiunile dintre oameni funcționează asimetric și multidirecțional. Puterea nu se raportează la modul cum este controlată informația, ci la felul în care fiecare autor dobândește încredere din partea celorlalți.

Convingerea că e vorba doar despre o modă trecătoare

În sfârșit, o abordare „atopășitoare” consideră aceste inițiative ca fiind o continuare a ceva ce a mai fost modificat anterior, dar care nu reprezintă de fapt un subiect nou, de interes, ci mai degrabă o modă trecătoare, lipsită de importanță. Versiunea Web 2.0 propune o nouă modalitate de înțelegere a relațiilor sociale și comportamentelor umane tradiționale. În Chile, unele probleme – precum drepturile de autor în domeniul informatic sau managementul acestora – nu au încă un suport legal, iar înțelegerea acestor fenomene se află încă într-un stadiu incipient.

Biblioteca Congresului din Chile

– o atitudine responsabilă

Cum aplicăm această nouă abordare în practica noastră curentă? Cum devine aceasta parte inerentă viziunii și misiunii noastre? Cum împărtășim societății rezultatele observațiilor noastre?

În ianuarie 2004 au fost enunțate cele două mari direcții ale rolului bibliotecii, care au permis inovarea în domeniul serviciilor. Aceste direcții sunt:

- generarea valorii, pentru membrii parlamentului;
- promovarea culturii digitale în cadrul instituției – un angajament luat față de societate.

Pentru a îndeplini primul obiectiv, instituția trebuie să rămână permanent conștientă de principalele preocupări și necesități ale parlamentarilor, astfel încât să poată oferi servicii și produse de calitate.

Angajamentul de a promova cultura digitală, atât în cadrul Congresului cât și la nivelul mai larg al societății, a asigurat bibliotecii progresul în două direcții: dezvoltarea profesională a tinerilor specialiști, născuți în era calculatorului, astfel încât aceștia să poată acționa cu fermitate, precum și învățarea angajaților și utilizatorilor cum să folosească toate instrumentele pe care le au la dispoziție, pentru a dobândi noi cunoștințe în domeniul informatic.

Cultivarea „politicii deschise”

– o nouă atitudine a bibliotecilor

Cartea *Noi lumi: antreprenoriatul, acțiunea democratică și cultivarea solidarității* de Charles Spinosa, Fernando Flores și Hubert L. Dreyfus (1997) a constituit un model pentru biblioteci în adoptarea unei politici deschise, concretizată în acceptarea noilor tendințe ce vizează probleme importante, de interes actual. Dar aceasta nu este de ajuns; trebuie promovată o atitudine de continuă explorare, experimentare și evaluare a noilor oportunități ce se deschid permanent.

Au fost observate noi dimensiuni ale participării politice –

concentrate în ceea ce unii autori au numit generic conceptul *Politics 2.0*. În anul 2005, la ultimele alegeri parlamentare din Chile, candidații au folosit în mod vizibil blogurile în campania electorală. În prezent, au rămas câțiva parlamentari care au păstrat acest mod de a interacționa cu cetățenii. Blogurile cu cea mai mare audiență au fost cele ale deputaților Ramon Farías și Esteban Valenzuela și ale senatorilor Jovino Novoa, Carlos Cantero și Fernando Flores. După cum afirma Juan Freire, atunci când descria mecanismele de acțiune în politică, „politicienii care folosesc programul Politics 2.0 pierd – într-o oarecare măsură – controlul, dar câștigă – în schimb – influență și relevanță”.

Portalul *Atina Chile*, pe tema activismului cibernetic/informațional, a apărut între blogurile chiliene în 2005, promovând cultura, educația și contextul de tip virtual. Lumea blogurilor de limbă spaniolă îi recunoaște valoarea, prin creșterea continuă a numărului de vizitări și de linkuri. Cu prilejul primei sale vizite la Biblioteca Congresului, informaticianul David de Ugarte a explicat particularitățile utilizatorilor acestui portal și modul cum aceștia interacționează, realizând rețele.

Jurnalismul virtual

Correspondenta chiliană de presă María Pastora Sandoval a menționat pentru prima oară ziarul corean „OhMyNews”. Portalul *Atina Chile* a contribuit la dezvoltarea ziarelor virtuale locale, în zone îndepărtate ale țării, unde cetățenii sunt și autorii articolelor. Primul ziar chilian de acest tip a fost „El Morrocotudo”, urmat de „El Amaule”, „El Rancahuaso” și „El Observatodo” – rețele de utilizatori preocupați de problemele specifice zonelor respective.

Mobilizarea socială

Începând din mai 2006, s-a observat o creștere fără precedent a mobilizării sociale a elevilor de liceu, nemaiîntâlnită de la reinstaurarea democrației în Chile (în 1990). Aceștia, mai ales cei de la școlile publice, au cerut modificări ale Legii Învățământului (LOCE), ocazie cu care s-a manifestat o anumită caracteristică: folosirea intensivă a foto-blogurilor a devenit principalul instrument pentru diseminarea solicitărilor acestora și pentru coordonarea amplelor acțiuni revendicative. Capacitatea de mobilizare și de ripostă a tinerilor a fost impresionantă; nu au avut – practic – nevoie de centre de comandă sau de ierarhii birocratice pentru a se informa și pentru a acționa. Rosario Lizana, corespondent chilian al ziarului „Global Voices”, a rezumat – pe blogul său – ceea ce s-a întâmplat atunci, demonstrând această nouă capacitate de afirmare a spiritului de conducere care „în alte situații ar fi fost probabil înăbușit de către birocrăție”.

Spații virtuale

Din punct de vedere cronologic, ultima noastră referire la acest subiect a fost observarea implicării crescânde a cetățenilor în interacțiunile de tip virtual – cum ar fi, mai ales, rețeaua 3D *Second Life*. Ceea ce a atras însă atenția a fost apariția unor locuri – ca *Biblioteca Congresului SUA*, *Democracy Island* sau *Capitol Hill*, unde au fost citate aspecte echivalente din viața reală. Deși slab reprezentată în acest spațiu, realitatea chiliană este totuși prezentă prin referirea la sediul central al președinției, numit *La Moneda* – un loc ce a servit ca tribună de exprimare a nemulțumirilor cetățenilor. Aceasta rămâne totuși o contribuție privată, și nu o inițiativă de stat.

Biblioteca Congresului din Chile dezvoltă în prezent trei proiecte inovatoare privind serviciile virtuale, având trei strategii diferite:

1. Ca sponsor și co-autor al blogurilor, furnizează baze tehnologice și umane, cu scopul de a instrui cetățeni și organizații pentru a participa la comunicarea pe Internet.

2. În al doilea rând, ca observator al tendințelor cetățenești, prin identificarea conversațiilor la nivel social, mai ales a celor nou apărute, încă nepublicate.

3. În ultimul rând, ca promotor al colectivelor tinere, ce configurează societatea ciliană din perspectiva problematizării de interes social și politic, dezbătute în cadrul Congresului.

Biblioteca – sponsor și co-autor la rețelele cyber-sociale

Proiectul *Major Leagues*: blog creat și dezvoltat de către Biblioteca Congresului în ianuarie 2006

Contextul

Vârșnicii beneficiază în prezent de o medie crescută de viață și de noi oportunități de a rămâne conectați activ la lumea înconjurătoare, într-o societate informatizată, chiar dacă nu mai fac parte din forța activă de muncă.

Rețelele informatice reprezintă un vehicul pentru conversații și comentarii necenzurate, ce pot deveni o cale de a evita singurătatea și deznădejdea, și o ocazie de a căuta noi proiecte și parteneriate. Membrii acestui tip de comunitate umană își pot promova identitatea în medii noi, sau se pot reinventa în noi roluri, diferite de cele avute la locurile de muncă anterioare, dar mai apropiate de vocații alternative – roluri ce pot deveni acum principale în viețile lor și pot fi împărtășite cu ceilalți.

Rețelele îmbunătățesc evident viețile utilizatorilor. De exemplu, Skype – un serviciu gratis de telefonie prin Internet – conectează oamenii față în față și prin intermediul vocii.

Aceste beneficii trebuie lăsate generațiilor următoare. Și totuși, una dintre bariere o reprezintă lipsa de instruire a generației aparținând culturii tipărite, care acceptă mai greu schimbări decât generațiile mai tinere. Încurajarea vârstnicilor nu reprezintă un țel exclusiv al membrilor parlamentului, ci al întregii societăți chilene, unde aproximativ două milioane de oameni cu vârste peste 60 de ani, având o speranță de viață de 74 de ani, reprezintă un segment semnificativ al electoratului din această țară.

Guvernul președintelui Michelle Bachelet intenționează să implementeze programe destinate îmbunătățirii vieții grupurilor sociale dezavantajate prin Seniors National Service (SENAMA, Servicio Nacional del Adulto Mayor). Ascultarea problemelor cotidiene ale vârstnicilor devine astfel o sursă de înțelegere a preocupărilor și punctelor sensibile, ceea ce, pe termen lung, se poate structura și prezenta membrilor parlamentului. Aceasta poate conduce – în final – la reforme ale politicilor publice, cum ar fi noi reglementări legislative sau economice, destinate creșterii calității vieții segmentului de populație vizat.

Metodologiile

A fost dezvoltat un set de acțiuni, cum ar fi:

- Înțelegerea problematizării în discuție de către conducătorul proiectului – d-na Calvo, care a scris o lucrare bazată pe experiența sa în acest domeniu.

- Contacte cu organizații specializate, naționale și internaționale, prin invitații neprotocolare, din partea Bibliotecii. Ca rezultat, s-au primit deja aprecieri pozitive privind studiile efectuate în acest sens.

- Întâlniri repetate cu consilieri parlamentari, cu scopul de a discuta problemele de interes centralizate în urma întâlnirilor neoficiale și de a verifica reacțiile la rezultatele cercetărilor.

- Invitații ale liderilor grupurilor sociale de vârstnici, împreună cu membri ai Bibliotecii și cu un grup de parlamentari interesați din acest domeniu, la care participă și un reprezentant al Congresului.

- Dezvoltarea programelor de creare a blogurilor în limba spaniolă.

- Instruirea angajaților din organizațiile concentrate pe problema vârstnicilor, cu privire la modul în care se scriu comentariile pe Internet.

- Publicarea acestor comentarii de către liderul de proiect, în numele autorilor lor de drept.

- Menținerea online a blogului și gestionarea acestuia din cadrul bibliotecii.

Dificultăți întâmpinate de Biblioteca

- Pe de o parte, pregătirea unui grup restrâns de personal, în vederea înțelegerii fenomenelor ciberneticii sociale, iar pe de alta, determinarea participării entuziaste a vârstnicilor la ceva ce li se părea străin.

- Domeniul blogurilor era un concept total necunoscut pentru publicul-țintă, așa că a fost destul de dificilă atragerea acestuia spre întruniri și activități de instruire în acest sens.

- Folosirea blogurilor pentru a forma comunități active a fost o experiență nouă, atât pentru personalul Bibliotecii, cât și pentru cetățenii de vârstă a treia.

- Tratarea inovației, în lipsa unei strategii de comunicare pentru cei interesați, împiedică deplina integrare a acestora, generând astfel riscuri pentru proiect.

- În fazele de început, a fost dificilă folosirea tehnologiei – în termeni de funcții și de concept.

- A fost resimțită lipsa unui program de instruire direct, de la om la om.

- Nu s-a reușit construirea unei strategii de colaborare cu organizațiile vârstnicilor.

Biblioteca Congresului – observator al tendințelor sociale

Folosind o metaforă din domeniul naval, am fi putut să navigăm din scurt, în condiții de siguranță, convenționale, aproape de coastă, oprindu-ne în fiecare port, înainte de a ne îndrepta către un altul, consultând mereu diagramele, astfel încât să nu facem greșeli. Dar am preferat să navigăm în marea deschisă, având hărți precum cele ale vechilor exploratori, asumându-ne riscul de a greși.

Prima abordare este potrivită pentru schimbări parțiale și progresive, supuse perfecționării continue. Cea de-a doua este mai riscantă, dar conține ocazii mai rodnice de a furniza produse și servicii destinate largirii gamei de posibilități pentru publicul utilizator.

Autorii numesc aceasta „reinventarea ofertei pe care o reprezintă Biblioteca”.

Este important ca parlamentarii să interpreteze comportamentul cetățenilor. Astfel, unul dintre noile roluri ale Bibliotecii trebuie să fie acela de observator al tendințelor. Așa că bibliotecile trebuie să știe ce se întâmplă în comunitățile pe care la deservesc, și mai ales trebuie să aibă o vedere de ansamblu asupra tendințelor „marginale” care se manifestă regional și național și care pot afecta societatea la un moment dat.

Pentru a începe cu această inițiativă, s-a folosit metodologia adecvată – aceea de *ascultare strategică* – percepută ca „deschiderea către lumea celuilalt”. Prin această abordare, se pot descoperi „anomiile” din comunitățile pe care Biblioteca le deserveste. Prin „anomalie” înțelegem punctul-zero de la care pornește acțiunea și sunt eliminați factorii de frânare a progresului.

În urma cercetării calitative, s-a observat faptul că un anumit comportament social se bazează pe antropologia virtuală, întrucât Internetul oferă din plin ocazii de a urmări conversațiile între oameni, lipsite de intermediari sau cenzură, cetățenii devenind astfel ei înșiși autori. Mai mult ca niciodată, avem astăzi

posibilitatea de a cunoaște o idee nouă încă din stadiul de lansare, înainte de a fi publicată într-un forum, carte sau periodic.

Această abordare a condus la crearea unui sector numit „Observator tematic”, prin care se monitorizează acțiunile trecute, prezente și viitoare care se manifestă într-un anumit domeniu. Alcătuit dintr-un grup multidisciplinar de analiști, acesta furnizează informații atât pentru analiștii, consilierii și cercetătorii Bibliotecii, cât și pentru membrii parlamentului chilian. Activitatea grupului se conduce după ordinea de zi a Congresului, a Președintelui și a organizațiilor cetățenești, precum și după problemele generale discutate în cadrul rețelelor informatice periferice.

Pe de altă parte, a fost formată o echipă – condusă de J. M. Muga, însărcinată cu crearea și aplicarea prototipurilor care, după ce au fost aprobate, sunt instalate în sectoarele corespunzătoare ale instituției. Echipa dezvoltă noile produse și/sau servicii, folosind cercetarea aplicată în societatea informatică, cu scopul de a identifica servicii adresate anumitor segmente-țintă ale populației. Rezultatele acestor cercetări sunt comunicate fie pe pagina de web <http://www.bcn.cl>, fie prin întâlniri directe.

Pornind de la faptul că două milioane de tineri nu s-au prezentat la vot – ceea ce reprezintă o preocupare majoră a membrilor parlamentului – au fost demarate acțiuni în licee și facultăți, pentru a crea un produs de bibliotecă relevant pentru interesele cotidiene ale acestora, pentru ca, în final, să poată fi mai implicați în viața politică a țării.

O cercetare rentabilă și de succes s-a realizat printr-o vastă rețea de fotobloguri (<http://fotolog.cl> sau <http://fotolog.com>), unde fiecare cetățean își poate împărtăși atât interesele ce privesc societatea, cât și pe cele individuale, personale. În urma acestor cercetări, s-a putut observa comportamentul social. Astfel, a fost posibilă împărțirea studenților după anumite criterii: propriile valori, instrumentele de abordare folosite în viața de fiecare zi, tipul grupului și activităților sociale la care participă, liderii pe care și-i aleg, opiniile lor privind politica și educația.

Acest procedeu s-a dovedit a fi o sursă de informare precisă și de durată în ceea ce privește comportamentul consumatorului, fiind totodată o metodă calitativă de analiză a vieții cotidiene. S-au obținut astfel orientări-cheie pentru dezvoltarea viitoare a unui prototip (Civic Orientation Program), într-o prezentare inteligibilă și atractivă pentru tineri.

Biblioteca – promotor al colectivelor nou apărute pe plan social

În urma discuțiilor purtate cu membrii Senatului – și mai ales cu senatorul Fernando Flores Labra, s-a ajuns la concluzia că Biblioteca poate îndeplini acest rol. În acest sens, trebuie să se țină seama de problemele majore ale țării – cum ar fi energia, centralizarea vs. descentralizarea, locurile de muncă pentru tineri sau politicile de larg interes. Acestea nu au evoluat firesc, în ritmul schimbărilor cerute de globalizare, ceea ce înseamnă că este necesară formularea clară a proiectelor naționale, în cadrul contextului internațional. Biblioteca poate deveni instrumentul de exprimare a acestor proiecte, prin crearea domeniilor tematice. Ținând cont de aceasta, ea dezvoltă o anume metodologie pentru implementarea acestor domenii tematice, destinate semnalării din timp a oportunităților și conștientizării gradului de relevanță a subiectului urmărit. Astfel, politicienii și cetățenii beneficiază împreună de elementele necesare pentru a lua măsuri, având în vedere prioritățile naționale.

Această acțiune a fost organizată în patru etape:

1. Stabilirea contextului
2. Alegerea metodologiei de implementare
3. Dezvoltarea prototipului (acțiune în curs de desfășurare)
4. Evaluarea și propagarea

1. Stabilirea contextului

La recomandarea senatorului Flores, autorii au pornit de la cartea *Politics of Nature* a autorului francez Bruno Latour, cu care s-au purtat numeroase discuții, la care au participat și specialiști consultanți precum Mario Valdivia, Chauncey Bell și Guillermo Wechsler. După o analiză profundă a textului, autorii chileni au publicat propria versiune electronică „The Production of Texts and the Invention of Worlds”.

Mario Valdivia, consultant al Bibliotecii Congresului, descrie foarte bine modalitatea în care se creează un anumit domeniu tematic: procesul constă în crearea și difuzarea dialogurilor în cadrul comunității chilene. Aceste dialoguri prezintă o lume nouă de preocupări și oportunități, cu impact social și creație de valori economice, un spațiu nou de manifestare – fenomene ce păreau până acum neclare sau lipsite de importanță. Noua lume dezvăluie riscuri de fisuri sociale, fiind totodată scena de manifestare a noilor valori și standarde, de care trebuie să se țină seama, spațiul de exprimare a cetățenilor cu privire la problemele majore ale societății.

Astfel, până la consolidarea noilor instituții, opiniile sunt integrate vechilor structuri existente anterior. Aceste opinii sunt formulate clar, având mai ales o importanță consensuală, percepută ca un proces de modificări ale practicii sociale. Rezultatul final este un text cu conținut ideatic, de obicei acceptat, prezentând legi, coduri, manuale, hărți, statistici sau măsuri autorizate.

2. Alegerea metodologiei de implementare

Sarcina creării proiectului i-a revenit lui Mario Valdivia, care a acționat în trei etape:

1. Definirea domeniului tematic
2. Definirea factorilor de decizie și a liderilor de opinie (organizații social-cetățenești, științifice, universitare, politice, economice sau autorități morale) și cooptarea acestora la dialog.
3. Definirea jaloanelor importante în acest proces, ceea ce include:
 - Comunicarea intereselor, integrarea, înregistrarea și evaluarea textelor.
 - Invitarea factorilor de decizie și a liderilor de opinie să discute aceste texte, cu cea mai mare responsabilitate.
 - O nouă ordine de zi, în măsura în care Congresul decide reevaluarea unor teme nou apărute. Biblioteca va furniza texte pentru agenda de lucru, ce va conține dezbateri de opțiuni, ca și elemente de context politic, economic, științific și etic.
 - Oficializarea/Integrarea experienței, atunci când autoritățile în drept decid necesitatea transformării acesteia într-o nouă realitate. Biblioteca va furniza texte pentru difuzarea acestor modificări.

3. Dezvoltarea prototipului (acțiune în curs de desfășurare)

Conducerea Bibliotecii, alcătuită din Președintele Senatului, directorul și purtătorul de cuvânt, au ales ca domeniu-prototip „Relația dintre Chile, Asia și Pacific”.

Chile este o țară care a excelat în dezvoltarea tratatelor internaționale, mai ales a celor comerciale. În cazul țărilor asiatice, au fost semnate tratate cu China, Coreea și Japonia. Și, chiar dacă cifrele demonstrează o relație activă (o treime din exporturile chilene se îndreaptă către Asia), oamenii nu sunt pe deplin conștienți de beneficiile pe care le pot obține în urma acestor tratate. Aplicarea domeniilor tematice devine astfel o excelentă posibilitate de creare a legăturilor între cetățeni și instituții.

După stabilirea echipei conducătoare, în ianuarie 2007, s-a trecut la identificarea persoanelor importante în cadrul proiectului, prin consultarea rețelelor universitare, politice, instituțiilor sau ONG-urilor. În același timp, textele create și adunate

privesc relația dintre Chile și Asia, precum și problema de viziune, realizând o selecție de pagini web de referință. Aceste texte se concentrează asupra preocupărilor cetățenilor de a-și lărgi participarea în bazinul geografic Asia-Pacific, din perspectiva chiliană.

Un alt aspect este acela că chilienii care trăiesc în Asia și nu se cunosc între ei, pot comunica împărtășindu-și experiențele și reușind astfel să transforme acea lume străină într-una mai apropiată și mai de înțeles.

Biblioteca a pus la dispoziție informația necesară pentru crearea rețelei. Instrumentul principal de coordonare este un portal. În prezent, se pot găsi informații și referințe despre China, Japonia și Coreea (<http://asiapacifico.bcn.cl>), la care se adaugă, în 2008, și Australia, Noua Zeelandă și India. Totodată, sunt în pregătire conferințe prin care diferite voci își pot exprima interesele și preocupările cu privire la tematici conexe. S-a început și postarea unor spoturi video pe site, în care pionieri în domeniu își pot împărtăși experiența. În ultimele luni, rolul de

furnizor de servicii și produse al Bibliotecii s-a transformat în acela de centru autorizat al rețelei de comunicație. În urma implicării cetățenilor în activitatea informatică, se așteaptă o trezire a conștiinței în masă și de asemenea un beneficiu imediat al oportunităților tratatelor internaționale cu Asia, resimțit la nivel individual și colectiv.

Inițiativa de față reprezintă o adevărată călătorie pe un drum încă neumblat, plină de descoperiri, cercetări, așteptări, rezultate și aprecieri care devin laolaltă oportunități sau politici, legi sau reglementări menite să îmbunătățească viața de fiecare zi a oamenilor.

Traducere de Cristina STAICU

(Din „IFLA Journal“, Vol. 34 (2008) Nr. 2, pp. 160-166)

Bibliotecile și populația indigenă a Canadei

James BARTLEMAN

Distinși oaspeți, stimați participanți,
doamnelor și domnilor,

Eo mare plăcere să abordez azi, în fața dumneavoastră [Congresul Mondial al Bibliotecilor și Informației, Québec, august 2008], subiectul privitor la biblioteci și populația indigenă a Canadei. Aș vrea să pornesc de la faptul că bibliotecile și cărțile pot transforma vieți, dar și că există prea multe segmente ale societății – mai cu seamă cele băștinașe – care nu au acces la acestea. Iar atunci când guvernării nu pot sau nu vor să acționeze, societatea civilă poate interveni pentru a completa aceste lipsuri.

Am înțeles că acest subiect a ocupat un loc foarte important în întâlnirile dumneavoastră anterioare și mă bucur că pot participa și eu la ele aici, în Canada. Aș dori, de asemenea, să amintesc pericolele ce se pot ivi în urma controlului statului asupra bibliotecilor.

Toată viața am fost un susținător al acestor instituții – ca de altfel toți cei prezenți azi aici. Presupun că fiecare dintre noi are propria poveste despre cum a fost „atins” de „microbul” acestei profesiuni, despre cum am devenit dependenți – încă din copilărie – de cărți și de biblioteci.

În ceea ce mă privește, am statutul de Indian autentic, recunoscut deci ca locuitor autohton, și sunt membru al unei rezervații. Mama mea provine dintr-o rezervație aflată la aproximativ 200 de mile nord de Toronto. Avea 14 ani când s-a căsătorit cu tatăl meu, care avea 18; aceasta se întâmpla în timpul marii crize economice din anii '30 – o perioadă în care discriminarea împotriva născuților era și mai răspândită decât în prezent. Era de fapt o perioadă când – în Canada – se manifesta o discriminare extinsă asupra oricui nu era alb.

Așa că părinții mei se aflau la marginea societății. La început au dus o viață în stil tradițional, pescuind și vânzând turiștilor ceea ce prindeau, culegând afine și comercializând

lemn de foc pentru a putea supraviețui. Mai târziu, tata a prestat o mulțime de activități ca zilier. Rămânea deseori șomer, dar se mândrea întotdeauna că își plătea datoriile și nu accepta niciodată ajutor social.

În primăvara anului 1946, în timp ce căuta de lucru, tata s-a oprit într-o scurtă vizită la bunicul meu (Indian, desigur), care locuia într-o mică rezervație în satul Port Carling, în Central Ontario. Un șofer de camion i-a oferit tatei un loc de muncă plătit cu 50 de cenți pe oră. Tata s-a angajat și s-a adăpostit în fisura unei stânci, acoperită cu o bucată de tablă, lângă groapa de gunoi a satului. A locuit acolo până a putut să strângă destui bani pentru a-și chema soția și pe cei patru copii ai săi.

Nu voi uita niciodată acea vară. Pentru un copil de șase ani era Raiul pe pământ. Viața alături de goapa de gunoi era ca și cum ai fi trăit lângă un garaj plin cu vechituri, în care toate erau gratis. Împreună cu fratele meu, așteptam în fiecare zi ca mașina de gunoi să treacă pe lângă adăpostul nostru și alergam apoi în urma ei, până la groapă. Acolo a fost locul unde am avut noi propria colecție de păsări, cu ciori și pescăruși lacomi, și o grădină zoologică privată, cu porci spinoși, raton și – ocazional – urși grizzly. Iar pentru cineva cu imaginație, era ca și cum ar fi fost o tabără de cercetași, cu un foc mereu aprins. Și dacă n-ați simțit niciodată mirosul specific de m-cava sau scânduri arse, atunci n-aveți cum să înțelegeți!

Dar cel mai bine dintre toate a fost faptul că acolo am descoperit prima mea bibliotecă. Acasă, în adăpostul nostru, nu aveam cărți deloc. Dar la groapa de gunoi am găsit zeci de publicații comice, aruncate de copiii turiștilor americani sau canadieni înstăriți. Și așa, am învățat să citesc.

Toamna aceea ne-am mutat într-o cocioabă, pentru a ne petrece iarna în ea. Zăpada pătrundea peste tot, prin crăpăturile de o palmă, iar temperatura scădea – în interior – și până la minus 30-40° C! Iar noi, cei patru copii ai familiei, împre-

ună cu câinele, ne strecuram în patul părinților. Dimineța ne trezeam șase oameni și un câine, cu toții sub un așternut înghețat. Dar eram fericiți, eram împreună și aveam o familie iubitoare.

Ceea ce era însă mai dureros pentru noi era experiența rasismului. Unii copii o strigau pe mama „indiancă murdară”! Mie și fraților mei ne ziceau „corcitură nespălată”.

Dar știam să citesc și curând am descoperit biblioteca din sat. N-am mai privit niciodată înapoi, deoarece aceasta mi-a deschis viața către un alt univers. Am aflat că lectura poate însemna un act real de autodescoperire care îți trezește conștiința, dezvoltând-o. Există un excelent autor – Mark Edmundson – care, în cartea lui intitulată *De ce citim?*, scrie: „Lectura te poartă dintr-o lume a limitelor dure către una a posibilităților nemăsurate.” Și exact asta mi s-a întâmplat și mie.

Lectura a însemnat pentru mine marea ștergere a diferențelor – și înseamnă același lucru pentru oameni din întreaga lume. Nu contează cât ești de sărac – dacă poți citi și ai acces la o bibliotecă, atunci ești la fel de bogat ca cel mai bogat om de pe pământ, pentru că ai acces la toate aspectele vieții. Acestea îți permit să evadezi din sărăcie și rasism. Lectura înseamnă cu adevărat magie. Ea mi-a oferit baza pentru a mă descurca bine la școală, iar aceasta – la rândul său – m-a ajutat să profit de toate oportunitățile pe care le-am întâlnit ulterior. În cazul meu, am obținut – încă din liceu – o slujbă de vară, pe proprietatea președintelui unei mari companii. Bunicul meu indian fusese – cu ani în urmă – ghidul tatălui acestuia prin Ontario. Și iată-mă, micul Jimmy Bartleman, lustruind ambarcațiunile vechi, tăind lemne și ștergând praful, plin de respect față de domnul respectiv.

Într-o zi, m-a chemat pe terasă, unde își fuma trabucul (în acele timpuri, americanii bogați fumau întotdeauna trabuc și beau whisky), zicându-mi: „Am auzit că înveți bine la școală.” Luând timiditatea mea ca pe o afirmație, a continuat: „Ți-ar plăcea să te trimit să-ți termini liceul, apoi să mergi la facultate?” Desigur că am răspuns afirmativ, așa că mi-am terminat liceul, apoi Universitatea din Western Ontario, unde am absolvit istoria cu brio. Am ajuns astfel în postura de a putea concura cu orice alt absolvent canadian, de pe poziții egale, m-am angajat în Ministerul Afacerilor Externe, am fost de șase ori ambasador, consilier al Primului Ministru și, până la urmă, guvernator al provinciei Ontario.

Dat fiind contextul meu social, m-am implicat – ca o principală necesitate de justiție socială – în cauza copiilor aparținând comunităților indigene, aflate în nordul provinciei. Permiteți-mi să vă povestesc prima mea călătorie în acest sens, într-o rezervație din zona James Bay, numită Kashechewan. În timp ce avionul meu ateriza, am observat un altul, care aștepta să decoleze. Întrebându-l pe pilot ce se întâmplă, acesta mi-a explicat că o fetiță de 12 ani tocmai s-a sinucis, iar acum era luat cadavrul, pentru autopsie. Am vrut să știu de ce, iar el mi-a răspuns că motivația fusese faptul că fetița nu mai văzuse nicio speranță de viitor.

Apoi, nu după mult timp, am primit un telefon de la autoritatea indiană locală, spunându-mi că – într-o perioadă de două luni – trei copii de indieni s-au sinucis în diferite locuri – inclusiv fetița, ce se spânzurase de un copac în fața școlii. M-a rugat să îl însoțesc la școală, am mers acolo să vedem ce se putea face, și am vorbit cu copiii. Purtau glugi pe cap, în semn de doliu, aveau ochii triști și păreau într-un stadiu ultim

de deprimare. Ne-am întâlnit apoi și cu părinții copiilor care muriseră, și i-am întrebat doar „De ce?”. Mi-au răspuns că cei tineri nu mai vedeau nicio speranță pentru un trai mai bun. Demult, înainte de venirea omului alb, la vârsta de 13 ani erai considerat – în cultura tradițională – ajuns la vârsta pubertății. Copiii trebuiau să petreacă un timp într-un adăpost, unde posteau, așteptând să primească o viziune a Marelui Spirit („Gitche Manitou”), care le dădea un nume spiritual și le arăta destinul fiecăruia. Se întorceau apoi la familiile lor. Era un moment foarte fericit în cadrul comunității, pentru că acum tinerii erau gata să-și aleagă o pereche, să-și întemeieze o familie și să pornească în viață.

Dar în prezent, copiii ajunși la 13 ani văd un viitor lipsit de speranță. Se simt neadaptăți pentru că sunt cu aproximativ șase ani în urma celorlalți copii din punctul de vedere al educației. Locuiesc în case supraaglomerate, au televiziune prin satelit – dar ce pot vedea? Pe Jerry Springer, Judge Judy și subproducțiile fără sens ale culturii moderne globale. Iar când urmăresc programe ale comunității indigene, văd numai scene cu copii din ghetourile de la Winnipeg sau Regina, prezentând doar prostituate sau vânzători ilegali de droguri. Când unii dintre acești copii sunt trimiși la școală în Sudbury sau Timmins – marile orașe din nordul provinciei Ontario, ei descoperă că nu-și pot nici măcar închiria o cameră din cauza discriminării rasiale care există și azi.

Aș vrea să amintesc despre pericolul folosirii greșite a bibliotecilor, și despre faptul cum acest lucru poate distruge cultură. Încă de la sfârșitul secolului XIX, s-a început în Canada un exercițiu social care l-ar fi făcut fericit pe Stalin. Guvernul a conceput o politică prin care toți copiii de indieni erau obligați să meargă la școlile de domiciliu, de la șase sau șapte ani până la vârsta de șaisprezece sau șaptesprezece ani. Și astfel, până spre sfârșitul secolului XX, 150.000 de copii au fost forțați să meargă la aceste școli, unde erau tratați dur, erau bătuți, abuzați sexual și prost hrăniți. Zeci de mii au murit. Li s-a interzis să-și vorbească limba natală, să-și poarte hainele tradiționale sau să se asocieze între ei, și de aceea au fost o mulțime de scandaluri chiar între copii, care erau nevoiți să se lupte pentru hrană. Mai mult, s-a aplicat o politică de interdicții culturale chiar în cadrul comunităților autohtone. Creșterea copiilor în acest fel a avut ca rezultat transformarea lor în niște părinți săraci, care își creșteau – la rândul lor – copiii în același spirit. Copiii se înstrăinau de familii timp de zece ani, iar când reveneau, continuau aceeași viață ca cea a părinților lor. Aceste disfuncționalități sociale s-au perpetuat generații de-a rândul. Guvernul recurgea la educație pentru a transforma o întreagă populație indiană într-una albă. Nu s-a atins acest scop, s-a reușit însă distrugerea structurii familiei.

A rămas o lecție dură despre cât este de important ca guvernele să nu folosească educația ca pe un instrument de manipulare socială. Este vital ca bibliotecile – și educația, în sine – să fie un loc de manifestare a tuturor ideilor.

Și astfel, am descoperit o „epidemie” suicidară printre tinerii din nordul provinciei Ontario, datorată lipsei de viitor. Am găsit școli fără biblioteci, fără bibliotecari ai comunității, și case fără cărți. Așa că m-am hotărât să mobilizez societatea civilă pentru a umple golurile, pentru că guvernul nu făcea nimic în acest sens. M-am adresat sectorului media și am adus în zonă figuri reprezentative ale principalelor ziare naționale, arătându-le situația reală și căutând soluții. Am adus și reporteri de la televiziunea națională. Am colaborat cu diferite orga-

nizații, pentru a înființa biblioteci. Fără finanțare și fără buget, am lansat un apel de a colecta cărți vechi, folosite, dar în stare bună, pentru a înzestra aceste biblioteci.

Aceasta a devenit o acțiune desfășurată la nivelul întregii provincii, coordonată de toți bibliotecarii din zonă, care au înțeles importanța bibliotecilor și a cărților, preluând astfel inițiativa. Poliția s-a implicat imediat, înființând detașamente în toată zona. A fost nevoie de parcare a mașinilor chiar pe stradă, din cauza numărului mare de cărți primite de la oameni. Armata și-a oferit spațiul din depozitele de armament pentru depozitare, iar bibliotecari și profesori pensionari au sortat cărțile – împreună cu echipe de cercetăși. Cât despre mine, în timpul a două călătorii am adunat peste două milioane de cărți, reușind astfel să înființăm biblioteci în toate comunitățile de indieni din Ontario. Am continuat acțiunea prin organizarea unor tabere de vară, pentru lectură. Am reușit să strângem aproximativ șapte milioane de dolari de la universități, colegii, syndicate, corporații și federații din învățământ. Avem acum fonduri suficiente pentru următorii cinci ani. Vara aceasta (2008) lucrăm în 39 de centre de lectură și informare în toate comunitățile aflate în zonele cele mai îndepărtate ale provinciei.

De asemenea, am inițiat un program deosebit, intitulat *Club Amick for Young Aboriginal Readers*, și am adunat cam 1,25 milioane de dolari. Sunt implicați 5.000 de copii, de la grădiniță până la clasa a VIII-a, din comunitățile cele mai izolate. La fiecare patru luni, fiecare copil primește câte o carte absolut nouă, pe care o duce acasă. Am inițiat și premii pentru creații literare ale copiilor de indieni (12 premii anuale, de câte 2.500 de dolari fiecare), care generează mult entuziasm printre cei mici.

Sper ca fiecare dintre dumneavoastră, cei ce locuiți în țări cu populații defavorizate, vă veți aminti de soluțiile noastre atunci când vă veți reîntoarce acasă. Lucrând împreună, utem cu adevărat să le oferim posibilitatea acestor copii de a visa la fel cu toată lumea.

Vă mulțumesc foarte mult.

Traducere de Cristina STAICU

(Din „IFLA Journal“, Vol. 34 (2008), Nr. 4, pp. 337-340)

Biblioteca Municipală din Sofia

Ca dată a înființării Bibliotecii Municipale din Sofia se consideră ziua de 24 octombrie 1928. Primarul Vladimir Vazov, printr-o hotărâre de înștiințare, comunică înființarea muzeului comunal, cu trei secțiuni: muzeu, bibliotecă și arhivă, iar deschiderea are loc în timpul verii anului 1929, în Piața Slaveicov nr. 9.

Fondul de cărți al bibliotecii, spre sfârșitul anului 1929, se ridică la 5.311 volume, iar funcția de „bibliotecar” s-a separat deplin ca serviciu independent și a fost încredințată lui Costa Valev.

În perioada 1930–1941, biblioteca devine accesibilă pentru toți cei interesați. În 1934 sediul se afla în Piața Sf. Nedelea nr. 2, iar în 1939 biblioteca se mută în Bd. Maria Luiza nr. 47.

Pe data de 1 decembrie 1941, primarul Ivan Ivanov deschide solemn clădirea nouă a Bibliotecii Municipale, cu cele trei secțiuni: muzeu, bibliotecă și arhivă, în Piața Banski nr. 3. Biblioteca dispune de cincizeci de locuri pentru cititorii, birou pentru distribuirea cărților pentru lectură la domiciliu, spațiu pentru depozitare și sală pentru galeria orașenească de tablouri, permanent accesibilă.

Bibliotecii Municipale i-au fost aduse mari daune de marele bombardament asupra Sofiei din 30 martie 1944. Atunci a ars întreaga clădire, cu tot inventarul, și au dispărut în flăcări circa 40.000 de volume. Toate cărțile valoroase, tipărituri străine vechi, enciclopedii, dicționare și catalogul principal, care au fost scoase preventiv, s-au păstrat. În vara anului 1944, cărțile au fost transferate în comuna Dragalevți, în toamnă au fost depuse în salonul Primăriei din Sofia, str. Gurco nr. 1, iar în luna decembrie în str. Slaveicov nr. 13.

În 1948 au fost deschise două filiale: prima în str. Benes nr. 3, iar cea de-a doua în str. Serdica nr. 1. În 1954, biblioteca dispunea de 17 colecții de fonduri separate (detașate). Au fost deschise două săli de lectură în Parcurile Libertății și Sf. Chiril și Metodie.

În perioada 1955–1964 fondul a fost organizat sistematic-alfabetic iar cititorii erau întâmpinați la trei ghișee.

În 1960 s-a înființat Direcția „Arta”, iar în 1968 au fost

organizate două săli de lectură: una pentru literatură social-politică, iar cea de a doua pentru literatura de științe sociale.

Clădirea Bibliotecii Municipale este deja neîncăpătoare pentru fondul de carte și pentru cititorii ei. În 1990, Mihail Nedelchev a propus ca sediul comitetului orașenesc al Partidului Comunist Bulgar din Piața Slaveicov nr. 2 să fie predat bibliotecii. Pe data de 11 iulie, conform ordinului RD-47-09/06.07.1990 al Consiliului Popular al Capitalei, clădirea din P-ța Slaveicov nr. 4 și 4A se preda gratuit Bibliotecii Municipale, spre conducere și administrare proprie.

La data de 15 octombrie 1990 a fost deschis serviciul Bibliotecii Municipale, iar la 21 mai 1991 au fost deschise sălile speciale de lectură.

Caracterizare generală

Statutul. Biblioteca devine, din punct de vedere juridic, organizație independentă a Primăriei Capitalei, conform Hotărârii nr. 35, protocol nr. 71 din 25/26.08.1995. Prin Hotărârea nr. 128/01.07.2000 a Tribunalului din districtul Sofia, biblioteca obține statut de Institut Cultural Comunal al Primăriei Capitalei, iar prin Hotărârea nr. 153 din 28 iulie 2000 a Consiliului de Miniștri, ea capătă drepturi regionale pentru bibliotecile din districtul Sofia. Biblioteca are rolul de coordonare, calificare și consultare, în raport cu aceste biblioteci, dar și acela de depozit, în baza legii din 29 decembrie 2000, pentru depozitarea obligatorie a exemplarelor de tipărituri.

Biblioteca Municipală este la dispoziția tuturor cititorilor și are profil universal de completare și dezvoltare a colecțiilor. Acumulează, obține, conservă, organizează și oferă spre folosire universală, după speță, limbă și conținut, fonduri bibliotecare. Asigură servicii cititorilor: săli de studiu comune și specializate, iar prin structura filială are rolul de informare, ghid bibliografic și de conservare a documentelor bibliotecii regionale pentru orașul Sofia.

Scopul principal este de a satisface cât mai complet și mai

rapid necesarul de informație, instructivă și distractivă, pentru un cerc cât mai larg de cititori.

Obiectivul fundamental este de a se dezvolta ca un institut modern cultural, informativ, în baza noilor tehnologii de informație și comunicare.

Misiunea noastră este aceea de adaptare a informației într-o lume în continuă mișcare. Biblioteca publică asigură acces egal la cunoștințe și informație tuturor cititorilor ei fără a ține cont de sex, rasă, religie. Este un exemplu de conviețuire și de transmitere a ideilor și tradițiilor contemporaneității.

În raport cu structura ei de organizare, biblioteca are un sediu central în P-ța Slaveicov nr. 4 și alte două filiale. Biblioteca Centrală asigură, completează baza de date, cataloghează prin servirea informatică, ghido-bibliografică și coordonează serviciile filiale.

În ultimii trei ani...

Institutul de Cultură Comunală (ICC) al Bibliotecii Municipale își concentrează atenția asupra următoarelor direcții principale:

1. Asigurarea pentru cititori a celui mai larg spectru de informare posibilă în toate domeniile științei.
2. Garantarea și asigurarea accesului liber, neîngrădit și egal la informare pentru cel mai larg cerc de cititori.
3. Perfecționarea, clasificarea personalului și optimizarea procesului tehnologic.
4. Prelucrarea proiectelor și căutarea alternativelor de completare a activității culturale și editoriale.

Completare și catalogare

Completarea fondurilor este una dintre prioritățile bibliotecii. Metodele principale de lucru sunt: achiziționarea cu prioritate a literaturii de profil și de informare generală, creșterea numărului exemplarelor la literatura de artă și de profil raportat la fondurile existente; creșterea numărului de abonamente la publicațiile periodice.

Realizarea scopurilor propuse se exprimă prin achiziționarea diferitelor exemplare în funcție de caracterul informației, după cele trei metode tradiționale – depozit, cumpărare și donație. Indicii cantitativi sunt caracterizați cu stabilitate ca documente ale bibliotecii nou procesate astfel: 15.119 volume pentru anul 2007, 14.911 pentru 2006, 13.512 pentru 2005.

Toate documentele noi ale bibliotecii erau introduse în cataloage electronice cu înregistrare bibliografică. Au fost păstrate cataloagele tradiționale de serviciu general, topografic, cataloage din cele două filiale.

Fonduri bibliotecare. Retroconversiune

În anul 2005 au fost scoase din uz cataloagele tradiționale, au început să se instaleze codul de bare pe documentele bibliotecii, stick-uri cu RF, casetele CIP pentru volumele editurilor cu o mai mare producție editorială. Programul de retroconversiune, presignare, precalificare și barcodificare a fondurilor Bibliotecii Municipale, acceptat și început în anul 2004, continuă și astăzi.

În urma acestui program, circa o treime din fondul general al Bibliotecii (920.000 de documente) este pe suport electronic. Anual, se retroconversează în medie 35.000 de exemplare. În 2005 a fost deschisă sala de lectură în limba turcă. În 2007 a fost organizat pentru copii *American Corner*, de către prima doamnă a SUA, Laura Bush, în prezența soției Președintelui Bulgariei, Zorca Parvanova. Tot atunci a început detașarea colecției „Donația Peter Tihlov”.

În 2005, colecția discurilor de gramofon a fost arhivată în format electronic pe CD-uri. Pentru recuperarea cărților de la utilizatori, din 2006 este activ sistemul de atenționare prin SMS-uri și site-uri, prin cele două operatoare mobile M-tel și Globul.

În 2007 a fost cumpărat și instalat sistemul de video-observare pentru îmbunătățirea eficacității de protecție a fondurilor.

Deservirea bibliotecii și crearea de informație

Biblioteca Municipală a înregistrat 11.266 cititori în 2005, 10.078 în 2006 și 9.121 în 2007. (Înregistrarea unică și permisul de cititor, eliberat la timp, sunt înlesniri pentru cititori). În 2005 au fost făcute 124.712 vizite, în 2006 – 106.407, iar în 2007 – 100.645 vizite. Documentele folosite ale bibliotecii sunt 300.386, 272.672 și, respectiv, 267.922.

Din 2007 funcționează și serviciile electronice „Furnizarea electronică a documentelor”, „Comanda pentru informație” și „Împrumuturi interbibliotecare”.

Continuându-se astfel, din 2007 funcționează baza de date cu descriere analitică a presei periodice bulgare și a unei părți din volume, cu un număr total de înregistrări periodice de 120.780.

Activitatea de informație raportează, pentru cei trei ani, crearea a 5.627, 5.507 și 5.060 de conținuturi. Cartotecile tradiționale se întrețin conform instrucțiunilor admise.

Automatizarea și activitatea de redactare-editare

Din anul 2007 s-a înregistrat creșterea și îmbogățirea rețelei locale prin noi locuri de muncă și mijloace tehnice moderne (computere), totul fiind subvenționat de Ministerul Culturii; de asemenea, s-a continuat întreținerea bazelor de informații pentru cerințele utilizatorilor, prin postarea lor pe Internet: actualizarea curentă a site-ului bibliotecii și legături noi potrivit cu proiectul ABIE (anul 2007 – pagină nouă de Internet, cu funcție de portal). Din anul 2005 se introduce modulul automatizat de mișcare a fondurilor de carte, asigurat legăturii terminale cu cele două filiale. În realizarea proiectului, un rol important l-a avut firma Nemecek – Bulgaria, prin digitizarea revistei „Serdica”, editarea revistei „Creștinul”, pentru copii și tineret, finanțată integral din proiecte și donații, publicarea în pagina de Internet a indicatorului bibliotecar „Accente în moda secolului al XX-lea”, în două variante – bază de date și carte virtuală.

Activitate culturală, colaborare culturală internațională, legături cu societatea și protocol

Prezentarea noilor producții editoriale prin publicarea cărților ce poartă semnătura autorilor bulgari tineri, organizarea și susținerea cenaclurilor de creație literară, seminarii, conferințe științifice, expoziții pe diferite teme.

Videoproiectări și concerte.

Semnalarea datelor memoriale și a evenimentelor de importanță națională.

Programe culturale pentru copii – manifestări permanente – săptămânale: studiu literar, atelier pentru pictură, „Ora poveștilor”, organizarea expozițiilor de desen, concursuri de creație literară pe o temă dată.

Participarea la Târgul Internațional de Carte, organizat de Primăria Capitalei în anul 2007.

Relații tradiționale active cu Ambasada SUA, ambasadele statelor din Uniunea Europeană, cu ambasadele Indiei, Iranului, Chinei și Egiptului.

Schimb cultural și colaborare cu Biblioteca Metropolitană București, Biblioteca Municipală „Frații Miladinovi” din Skopje, cu etnicii bulgari din Serbia și Basarabia.

În cartea *Oaspeți de onoare ai bibliotecii* au lăsat mesaje și urări: primarul Sofiei, Boico Borisov, Excelența Sa Claus Fabien, Ambasadorul Republicii Austria, Excelența Sa Filip Bem, Ambasadorul Regatului Belgiei, Excelența Sa Zo Sun Ju, Ambasadorul Republicii Coreea, d-na Zorca Parvanova.

Traducere de Hristov IORDANOV

Biblioteca școlară: rol formativ în pregătirea orelor de religie?

Ștefania-Roxana PLĂIAȘU

Prima oară când a fost gândit titlul acestui articol, lipsea semnul de întrebare de la final. Pornisem pe ideea că biblioteca școlară are un rol de netăgăduit în pregătirea orelor de religie. Se pare, totuși, că biblioteca școlară dă mai puțină atenție unei materii de studiu din învățământul preuniversitar, intitulată generic *Religie*, în sensul că dispune de un fond de documente, cu caracter religios, aproape inexistent. Nu ne propunem în articolul de față să căutam vinovații, ci doar să tragem un semnal de alarmă cu privire la importanța acestei materii de studiu, care merită toată atenția cuvenită în ceea ce privește achiziționarea de documente cu tematică religioasă. Toate aceste neajunsuri cu care se confruntă biblioteca școlară, față de susținerea didactică a procesului de predare-învățare a *Religiei*, le-am aflat utilizând metoda anchetei cu ajutorul unui chestionar cu unsprezece întrebări. Informațiile, obținute în urma răspunsurilor date de persoanele chestionate, le-am prelucrat în așa fel încât conținutul articolului de față să reflecte întocmai opiniile acestora. Și pentru a ne păstra într-o linie optimistă, vom pune problema ca și cum biblioteca școlară ar trebui să dispună de cele mai diverse documente de profil religios (lucrări în format tradițional sau pe suport electronic etc.).

Se presupune că biblioteca școlară a mileniului trei, dedicată elevilor din clasele I-XII, trebuie să acopere, cu diverse tipuri de documente, toate disciplinele de învățământ, existente în programa școlară. *Religia* este una din aceste materii de studiu, însă puțin marginalizată deoarece s-a tot discutat la nivel înalt dacă aceasta să rămână sau nu materie de studiu obligatorie. Indiferent de statutul *Religiei* în cadrul programei de învățământ, această materie trebuie avută în vedere de către biblioteca școlară, care trebuie să susțină, prin toate mijloacele posibile, procesul instructiv-educativ de orice tip. Biblioteca școlară trebuie să dețină un fond documentar religios bogat, care trebuie promovat și popularizat elevilor atât de bibliotecar, cât și de profesorul de religie. Este foarte importantă legătura permanentă pe care trebuie să o aibă profesorul de religie cu bibliotecarul școlar, întrucât profesorul are posibilitatea nu numai să-i propună acestuia achiziția unor lucrări religioase, dar și să se informeze cu privire la noutățile apărute în colecțiile bibliotecii școlare. Rolul bibliotecii școlare trebuie să fie unul formativ, astfel că este necesar ca aceasta să susțină lectura religioasă, să ofere mijloacele de informare și educare propice pentru aprofundarea materiei de studiu, intitulată *Religie*, să sprijine instruirea și cultura religioasă, ajutând în final la modelarea personalității religioase a elevilor.

Se poate considera că formarea religioasă în sistemul de învățământ preuniversitar, susținută atât prin intermediul orelor de curs, cât și prin cel al documentelor religioase, aflate în fondul bibliotecii școlare, este foarte importantă în perioada anilor de viață 7-18, întrucât este intervalul de viață care conferă deprinderi ce pot marca întreaga evoluție morală de mai târziu a elevilor.

Mijloacele de predare, folosite de profesorul de religie, pentru a-i determina pe elevi să asimileze cât mai multe informații din sfera religioasă sunt cele legate de textul biblic,

icoane, hărți cu indicații religioase, literatură religioasă, filme religioase și, nu în ultimul rând, apelarea la Internet ca susținător în aflarea celor mai noi informații din domeniul religios. Și totuși, pentru ca aceste mijloace de predare să fie concretizate, școala și biblioteca școlară trebuie să aibă un plan managerial bine prestabilit încă de la începutul anului școlar, în așa fel încât, la momentul predării acestei materii, toate aceste instrumente utilizate de profesor să fie în dotarea instituției respective.

Poate că vor exista voci care nu vor ezita să afirme că disciplina de studiu numită *Religie* nu are ce căuta în cadrul școlilor de tip laic. Nimic mai fals, pentru că educația religioasă din învățământul preuniversitar nu ocupă mai mult de două ore pe săptămână din întregul orar, stabilit pentru anii de studiu. Este real că *Religia*, studiată într-o structură de învățământ laică, nu poate deveni prioritate, dar nici nu poate fi neglijată de instituțiile de învățământ și de bibliotecile școlare, mai ales că discutăm, în speță, de studiul *Religiei* ortodoxe.

Bibliotecarul școlar trebuie să știe să pregătească bibliografii tematice, din domeniul religios, reprezentând un suport didactic eficient în formarea religioasă a elevilor. Dintr-o astfel de bibliografie tematică nu trebuie să lipsească menționarea lucrărilor de referință cu care trebuie să intre în contact elevii. Putem aduce în discuție ca documente de bază pentru această disciplină de studiu lucrări precum *Biblia* (*Vechiul și Noul Testament*), catehisme, cărți de teologie academică, cărți de teologie dogmatică, cărți cu caracter duhovnicesc, cărți religioase pentru copii și tineret, cărți religioase de popularizare etc.

Biblioteca școlară are un rol formativ bine determinat în procesul de predare-învățare a *Religiei*, întrucât trebuie să pună la dispoziția elevilor documente cu conținut religios, cu scopul de a satisface toate nevoile de informare din acest domeniu, pe parcursul claselor I-XII.

La finalul claselor a XII-a, elevii trebuie ajutați să aibă în bagajul lor de cunoștințe anumite noțiuni de bază din sfera religioasă, precum ideile principale existente în *Biblie*, explicarea parabolilor din *Noul Testament*, elemente de bază desprinse din cultul bisericesc. Este evident faptul că biblioteca școlară trebuie să fie în concordanță cu programa școlară pentru materia *Religie*, astfel că această structură info-documentară este pusă în situația de a asigura toate informațiile necesare care fac obiectul de studiu al acestei discipline. Trebuie gândită o strategie de dezvoltare a colecției, dedicată materiei de studiu *Religie*, în sensul că, dacă nu există posibilitatea achiziționării unor documente importante pentru susținerea orelor de religie, atunci fie este necesară găsirea unor sponsori care să doneze lucrările de profil, fie căutarea unor parohii bisericești cu intenții clare de a constitui un fond de lucrări cu caracter religios cu corespondent direct în planul de învățământ.

Este imperios necesar ca bibliotecile școlare să fie în pas cu moda, să nu rămână în urmă, să se preocupe și de achiziționarea unor documente religioase, indiferent de suportul pe care se găsește informația, pentru că ideea de bibliotecă tradițională, fără un orizont concret, poate duce la nefrecvențarea acestei structuri de către utilizatorii-școlari. Biblioteca

școlară poate colabora cu editurile de profil pentru a realiza expoziții de carte cu conținut religios (acoperă programa școlară) în ideea de a observa reacțiile elevilor la vederea unor astfel de materiale didactice, precum și ale profesorilor de religie. La finalul acestei inițiative, cadrele didactice pot avea un cuvânt de spus în ceea ce privește demararea achiziției de carte religioasă, realizată de bibliotecile școlare.

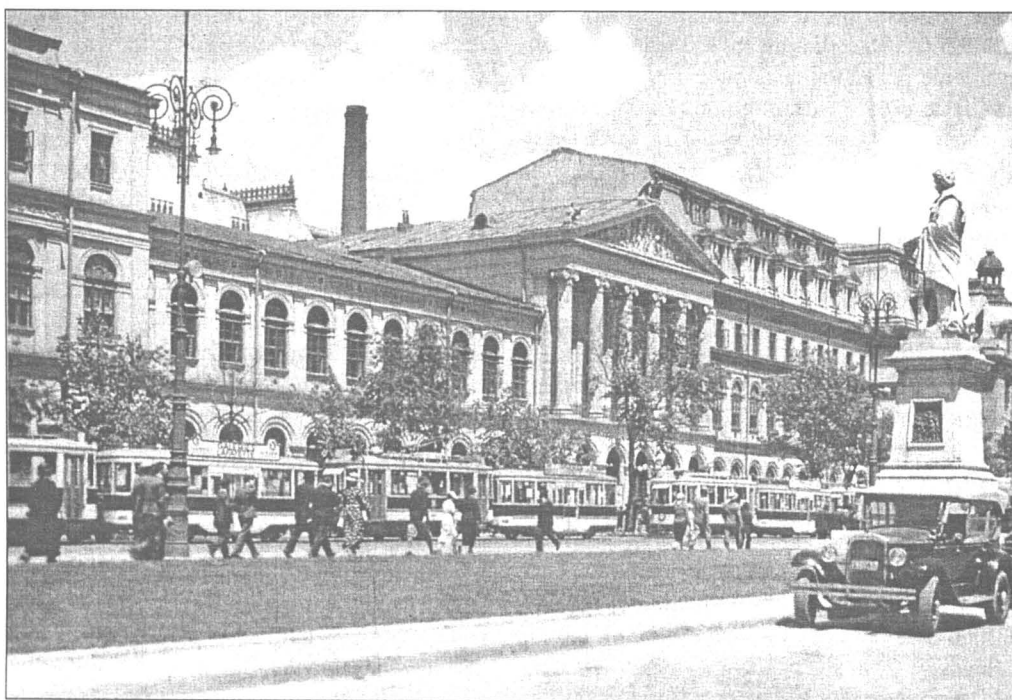
Angajamentul serios față de elevi, cu privire la formarea religioasă, îl au atât biblioteca școlară, cât și profesorul de religie. Totuși, biblioteca școlară nu trebuie să uite că rolul său, în cadrul unei structuri de învățământ preuniversitar, este și unul formativ prin excelență. Aceasta nu are voie să scape din vedere faptul că rolul său de formare a elevilor este prioritară, iar abdicarea bibliotecii școlare de la misiunea sa formativă, chiar dacă numai pe segmentul religios, face din aceasta o structură biblioteconomică cu funcționalitate pasivă.

Biblioteca școlară poate avea diverse inițiative cu privire la formarea religioasă, în sensul că poate oferi indicații prețioase referitoare la programul bisericii aflate în imediata apropiere a școlii respective. Dacă stăm să ne gândim mai bine, o formare religioasă sub toate aspectele s-ar putea realiza în condiții bune prin colaborarea deschisă dintre biblioteca școlară și profesorul de religie, profesorul de muzică, profesorul de desen, preotul.

De asemenea, biblioteca școlară este în măsură să propună profesorilor de religie și de muzică organizarea unor spectacole cu tematică religioasă. Spre exemplu, biblioteca poate să susțină astfel de demersuri prin oferirea unor CD-ROM-uri cu muzică religioasă în scopul perfecționării elevilor atunci când sunt puși să cânte în cadrul unui cor diverse piese religioase. Elevii pot viziona în incinta bibliotecii școlare filme religioase, cu referire la nașterea pruncului Iisus, care să le dezvol-

te creativitatea pentru punerea în scenă a unui astfel de subiect. De asemenea, biblioteca școlară poate propune, în colaborare cu profesorul de desen, realizarea un cerc dedicat picturii de icoane.

Observăm că există o serie de modalități, care pot fi sugerate de biblioteca școlară, pentru a atrage elevii către studierea materiei intitulate *Religie*. Putem aduce o multitudine de argumente care să întărească faptul că biblioteca școlară trebuie să-și păstreze rolul formativ în pregătirea religioasă a elevilor. Dacă nu există niciun demers palpabil, venit din partea celor îndreptățiți să facă acest lucru, rolul formativ al bibliotecii școlare pentru această materie de studiu va rămâne în continuare sub semnul întrebării. Avem convingerea că cineva se va ocupa de acest aspect al constituirii unui fond suficient de bogat de documente religioase, în scopul de a susține cu succes procesul de predare-învățare a *Religiei*.

Universitatea București, 1938

Orizonturi

Avatarurile unor intelectuali patrioți în România anilor '50

Cazul Onisifor Ghibu

Dr. Ion CONSTANTIN

Instaurarea regimului comunist prosovietic în România a provocat mari suferințe intelectualilor patrioți care jucașeră un rol de seamă în realizarea Marii Uniri de la 1918. Printre aceștia s-a aflat și Onisifor Ghibu (1883-1972), personalitate culturală excepțională a Ardealului, luptător pentru cauza românească, cu ani de închisoare la Szegedin, membru în Consiliul Dirigent, „ctitor din umbră” al Unirii Basarabiei cu România în 1918, pedagog de notorietate nu numai pe plan național, întemeietor și rector al Universității din Cluj. Înlăturat complet, încă din anul 1945, din viața cultural-științifică a țării, – scos din Universitatea la fondarea căreia avusese un rol hotărâtor, scos din Academie și având toate scrierile înșirate în listele de publicații interzise – profesorul Onisifor Ghibu a fost unul din foarte puținii intelectuali de seamă ce n-au vrut să țină cont nici de condiția mizeră în care au fost aduși de regimul instaurat în primăvara aceluși an, nici de riscurile pe care le comportau confruntările cu autoritățile, considerând că singurul lucru pe care trebuie să-l facă un om adevărat într-o epocă de mari schimbări era acela de a-și face datoria față de țară.

În întreaga perioadă în care a mai trăit, el a fost marginalizat, iar lucrările și operele sale de o viață au fost cenzurate și scoase din circulație. Desconsiderat, deși într-o oarecare măsură temut de Putere și de cei ce se învâneau în jurul ei, Onisifor Ghibu a rămas mai departe credincios datoriei față de poporul său și față de conștiința sa. În această perioadă de ostracizare, el nu a pregetat să facă o seamă de intervenții scrise, note, memorii, studii adresate unor autorități din țară sau de peste hotare, în legătură cu realitățile din ce în ce mai îngrijorătoare din țara noastră. Aceste lucrări nu se limitau la criticarea unor măsuri luate de autorități sau a unor stări de lucruri din toate domeniile vieții culturale și materiale, ci au fost însoțite de propuneri concrete de soluționare.

Deosebit de relevant în această privință este celebrul memoriu din 31 octombrie 1956 adresat conducătorilor sovietici Nikita S. Hrușciov, secretar general al P.C.U.S., și Nikolai I. Bulganin, președinte al Consiliului de Miniștri al URSS, prin care solicita dreptul la autodeterminare al românilor din Basarabia și Nodul Bucovinei și retragerea trupelor sovietice din România. Trebuie menționat că doar cu o zi înainte, pe 30 octombrie 1956, Agenția TASS publicase comunicatul *Cu privire la bazele dezvoltării și întăririi prieteniei și colaborării între U.R.S.S. și celelalte țări socialiste*, în legătură cu evenimintele din Ungaria, prin care se afirma că URSS, urmând politica lui Lenin, nu vrea să se amestece în afacerile interne ale țărilor de democrație populară. Evocând principiile cuprinse în comunicatul Agenției Tass, Onisifor Ghibu solicita în memoriul adresat conducătorilor sovietici, „în numele poporului român de pe întreg teritoriul locuit de el, în numele dreptății imanente și în numele prieteniei adevărate care trebuie să

se creeze de acum încolo între poporul român și poporul rus... ca, în măsurile D-voastre referitoare la înlăturarea piedicilor ce stau în calea păcii dintre popoarele lumii înregi, să nu vă opriți la formula simplistă anunțată în comunicatul de astăzi, ci, ca adevărați marxiști-leniniști, să procedați, în teribilele clipe actuale, cauzate de fostul dictator Iosif Vissarionovici Stalin, la lichidarea radicală a tuturor contrastelor și anormaliilor monstruoase create de politica acestui temerar falsificator al marxism-leninismului și autor al imensei tragedii de astăzi a Rusiei și a omenirii.”¹ În continuare, Ghibu aducea în discuție declarația lui Lenin, din 26 octombrie 1917, privind auto-determinarea popoarelor, arătând că „această declarație programatică, principială și fundamentală, a primului guvern sovietic angajează cu sfințenie toate guvernele comuniste care stau pe baza ideologiei autentice a lui Lenin. Și este tot atât de clar că, în baza acestei declarații, Rusia lui Lenin a anulat, «fără rezervă», anexarea de către țarismul rus a Basarabiei și că ocuparea de către Stalin a Bucovinei de Nord și a 40 de localități din însuși trupul României, în Moldova de Nord, este un act de cucerire și silnicie strigător la cer.”² În legătură cu această declarație, el reamintea că, „spre marea nenorocire a umanității, politica lui Lenin a fost torpilată, pas de pas, de către I.V. Stalin, ajungându-se la complicațiile din ultimul timp, care au dus apoi, în mod inevitabil, la ceea ce s-a petrecut în ultimele zile la Varșovia și la Budapesta – prefață sigură la ce va urma pretutindeni, unde urgia acestuia a pustiit și a presat de-a lungul anilor și deceniilor.”³ După ce amintea de declarațiile făcute de Karl Marx, invocate mai târziu și de Lenin, potrivit cărora „Rusia este posesoarea unor enorme proprietăți furate (adică asuprite), pe care în ziua socotelilor ea va trebui să le restituie”,⁴ Onisifor Ghibu întreba retoric în finalul scrisorii sale: „Ce-ar fi, oare, dacă Dvoastră, conducătorii de astăzi ai Rusiei silite să se retragă din țările cotoprite în mod barbar de falsul ucenic al lui Marx, Engels și Lenin, ați ancora în aceste vremuri de cumplită criză, așa cum a ancorat, la 1918, V.I. Lenin, în *Dumnezeu* sau cum a ancorat la 1871, K. Marx, în *Providența divină*?”⁵ Și tot el răspundea: „Ar fi lucrul cel mai înțelept și mai binecuvântat. Ar însemna că v-ați întors de la barbaria lui Stalin la umanitate.”⁶ Pe 1 noiembrie 1956, originalul memoriului lui Ghibu a fost expediat recomandat, de la Sibiu, pe adresa ambasadorului sovietic de la București, cu rugămintea de a-l înainta la Kremlin.

Într-o strânsă legătură cu memoriul pentru conducătorii sovietici, tot pe 1 noiembrie 1956, Onisifor Ghibu trimitea o scrisoare pe adresa președintelui Prezidiului Marii Adunări Naționale a R.P.R., dr. Petru Groza, prin care cerea să fie luate „imediat toate măsurile pe care împrejurările istorice de astăzi le reclamă pentru trecerea puterii de stat, fără vărsare de sânge, în mâinile curate ale unor patrioți neangajați față de nici o putere străină”. În acest sens, el solicita convocarea repre-

zentaților adevărați ai opiniei publice românești din toate straturile societății, creându-le posibilitatea de a proceda, de urgență, la „eliberarea completă a țării și la punerea ei în stare normală de funcționare, ca stat cu adevărat suveran și independent”. În finalul scrisorii, el nu ezita să-l avertizeze pe Petru Groza că, „în numele poporului român, vă fac răspunzător, în aceste momente hotărâtoare, de consecințele atitudinii D-voastre”.⁶ De menționat că Onisifor Ghibu îl cunoștea bine pe dr. Petru Groza, încă de pe vremea studenției de la Budapesta; mai târziu avuseseră un prieten comun, pe Octavian Goga, în casa căruia s-au întâlnit uneori. Aceasta explică de ce scrisorile de acest gen, cu caracter oficial, alternau cu unele redactate pe un ton neconvențional, amical. Într-o astfel de scrisoare, purtând data de 1 noiembrie 1956, dar rămasă neterminată din cauza intervenției, la 4 noiembrie 1956, a trupelor sovietice în Ungaria, Ghibu i se adresează președintelui Prezidiului M.A.N. cu formula familială „Frate Petre”, făcând apoi o amplă analiză a declarației guvernului sovietic din 30 octombrie 1956, pe care o caracteriza ca fiind „plină de cele mai izbitoare contradicții”. Frunzașul ardelean constata că, deși are pretenția de a reprezenta punctul de vedere al tuturor statelor semnatare ale Tratatului de la Varșovia, în realitate declarația „susține exclusiv interesele U.R.S.S. care, oricât ar părea de justificate din punct de vedere sovietic, nu pot satisface interesele celorlalte țări, după cum s-a dovedit mai presus de orice îndoială prin cele petrecute de curând în Polonia și, mai ales, în Ungaria”.⁷ În final, Ghibu aprecia că evenimentele din Ungaria constituie „un memento de un tragism unic, nu numai pentru cei ce dețin situații de răspundere în viața politică a popoarelor, ci pentru toate popoarele”. El considera că aceste evenimente „condamnă în mod deschis politica internațională greșită dusă de Uniunea Sovietică timp de peste 30 de ani de către I.V. Stalin, politică ce a creat, prin propagandă mincinoasă, prin forță și prin teroare, în țările de așa-zisă «democrație populară», situații cu desăvârșire anormale, care răbufnesc acum în formele cele mai violente și mai periculoase...”.⁸ Era evident că autorul a avut intenția de a încerca să-l determine pe destinatar să inițieze el însuși măsurile în vederea schimbării regimului din țară și punerii pe alte baze a relațiilor dintre România și U.R.S.S.

Imediat după ce memoriul lui Ghibu, pentru Hrușciov și Bulganin, a ajuns la ambasada U.R.S.S. din București, în loc să fie expediat la Kremlin, unde era destinat, a fost trimis de reprezentanța diplomatică sovietică lui Gh. Gheorghiu-Dej, care a dispus sancționarea drastică a autorului, fără însă ca memoriul să apară în dosar. Pe 10 decembrie 1956, O. Ghibu a fost arestat și depus la penitenciarul din Sibiu. Într-o adresă a organelor de securitate din regiunea Stalin, purtând data de 18 decembrie 1956, se arăta că „din cercetările efectuate în cazul lui Ghibu Onisifor am stabilit că acesta în timpul evenimentelor din Ungaria a întreprins acțiuni de instigare îndreptate împotriva formei de guvernământ democratic din R.P.R. Astfel, a discutat cu mai multe persoane din Institutul de Teologie din Sibiu despre posibilitatea scoaterii studenților din acest institut pe stradă în semn de solidaritate cu acțiunile contrarevoluționare din Ungaria, și în același timp a trimis o scrisoare Ambasadei Sovietice din București, în care cerea retragerea trupelor sovietice de pe teritoriul R.P.R.”.⁹ Pe baza acestor învinuiri a fost întocmit dosarul de anchetă nr. 311, care a fost înaintat Procuraturii Militare Sibiu spre sesizarea instanței de judecată. A urmat procesul cu un evident caracter poli-

tic, înscenat pe baza unor declarații obținute prin presiune de la două personalități sibiene, cum că, în timpul evenimentelor din Ungaria, O. Ghibu le-ar fi vizitat pentru a le cere să ia măsuri în vederea scoaterii studenților teologi în stradă pentru a manifesta în favoarea „contrarevoluționarilor” din Ungaria. Abia după ce amândoi martorii acuzării au declarat în instanță că declarațiile date în fața organelor de anchetă penală nu corespund adevărului, la termenul de judecată viitor a apărut în dosar, ca piesă de bază, originalul memoriului mai sus menționat.¹⁰

De menționat că, în pofida presiunilor făcute în cursul procesului, au fost și martori care nu s-au lăsat intimidați și au făcut declarații tranșante, încă de la început, în legătură cu nevinovăția lui Onisifor Ghibu. Astfel, martorul Mircea Scroboț, bibliotecar la Institutul Teologic din Sibiu, la întrebarea pusă în cadrul anchetei organelor de securitate: „Arătați dvs. ce cunoașteți despre Ghibu Onisifor cu privire la manifestările ostile pe care le-a avut acesta împotriva regimului democrat din R.P.R. în perioada tulburărilor din Ungaria”, a declarat făcând echivoc următoarele: „Eu nu cunosc ca numitul Ghibu Onisifor să fi avut manifestări sau să fi întreprins vreo acțiune potrivnică regimului democrat popular din R.P.R. în perioada evenimentelor din Ungaria și nici nu am auzit de la nimeni ca numitul Ghibu Onisifor să fi avut asemenea manifestări. În perioada evenimentelor din Ungaria nu am vorbit cu Ghibu Onisifor nimic pe marginea acestor evenimente, întrucât între noi nu sunt relații de această natură ca să discutăm astfel de probleme.”¹¹

Cu toate acestea, verdictul Tribunalului Miliar Sibiu a fost necruțător: cinci ani închisoare corecțională. De menționat că inculpatul avea atunci peste 74 de ani. A supraviețuit condițiilor grele de detenție numai datorită faptului că dr. Petru Groza, pe patul de moarte, cu câteva ore înainte de a intra în comă, i-a cerut lui Gh. Gheorghiu-Dej, care venise să-l viziteze, să aprobe grațierea și eliberarea din închisoare a patru vechi cunoscuți ai săi, printre care și O. Ghibu, rugămintea care i-a fost îndeplinită în ianuarie 1958, când a fost eliberat prin Decretul lege nr. 612/1957, fixându-i-se domiciliul obligatoriu la locuința sa din Sibiu.

Onisifor Ghibu a rămas, însă, în continuare, sub supravegherea organelor de securitate. Într-o notă a securității Sibiu, din 30 martie 1962, se consemna, între altele, faptul că activitatea politică a lui Onisifor Ghibu „poate fi caracterizată ca profund naționalistă șovină, publicațiile sale și conferințele ținute până la 23 august 1945 având un profund caracter de ură și dușmănie față de U.R.S.S., față de ceea ce era progresist sprijinind idealismul, șovinismul și fascismul ce se dezvoltă în Europa... În întreaga sa activitate Ghibu Onisifor este cunoscut ca un element egoist, materialist, recalcitrant și nedisciplinat, cu concepții național șovine reacționare, fapt pentru care a avut multiple neînțelegeri și care au generat editarea și înaintarea de către cel de mai sus a numeroase memorii diferitelor foruri și organe în trecut și prezent”.¹² Nota mai arăta că „fiii săi Ghibu Mihai, inginer în București, și Ghibu Octavian, economist în București, au fost arestați în cursul anului 1961 de către organele de stat pentru activitate contrarevoluționară”.¹³ În legătură cu aceste evenimente dramatice din viața familiei sale, Onisifor Ghibu a înaintat mai multe memorii instituțiilor de stat, arătând nevinovăția fiilor săi și lipsa de temeii a arestării și condamnării lor.

O notă a Securității Sibiu, din 29 iunie 1967, con-

semna că sus-numitul a fost trecut în evidența operativă la dosarul de problemă 413, fiind cunoscut că „se ocupă cu unele scrieri care se pare că ar avea și conținut mistico-religios din care cauză nu poate ajunge la o înțelegere cu Academia R.S.R. pentru a fi publicate, scop pentru care a stat mai mult timp la București, pentru a aranja prin cunoștințele sale publicarea materialului”.¹⁴ Din notă mai rezulta că O. Ghibu „întreține relații cu diferite elemente din Sibiu, printre care și cu foști conducători P.N.L. ca Ciolan Ioan, cât și cu elemente din alte localități și în special din Cluj și București, cu care corespundează”.¹⁵ Ofițerii Serviciului Raional Sibiu propuneau să fie folosit în activitatea de încadrare informativă a lui Onisifor Ghibu agentul „Văleanu Marius” al Direcției a III-a, care urma să fie „marșrutizat” (termen specific preluat din terminologia folosită de organele de informații sovietice) pe lângă cel în cauză. Ca obiectiv prioritar se urmărea atât stabilirea materialelor de arhivă și a cărților din biblioteca lui Onisifor Ghibu, valoarea acestora, cât și a intențiilor în legătură cu valorificarea lor, îndeosebi prin eventuala lor publicare în Occident. Alte sarcini pe care trebuiau să le îndeplinească agenții dirijați pe lângă Onisifor Ghibu vizau: „– Care este poziția acestuia față de statul nostru și ce urmărește el prin unificarea bisericilor din România, problemă pe care o susține și pentru care a mers și în audiență la patriarhul Justinian; – De asemenea este necesar de a se stabili dacă în acțiunile sale mai are elemente care îl susțin și cine sunt acestea.”¹⁶

Figură exemplară și charismatică, totodată, Onisifor Ghibu rămâne peste timp un model de onestitate și verticalitate morală. Mărturisirile lui Onisifor Ghibu despre credința sa într-un destin demn al neamului sunt la fel de actuale la

începutul secolului XXI: „Am luptat timp de 4 decenii pe diferite fronturi grele, dar mărețe ale neamului meu și ale umanității, am fost condus de cele mai frumoase și nobile idealuri ca dreptatea, libertatea, cultura, iubirea, frăția, am crezut în Dumnezeu și în puterea Lui făcătoare de minuni...”. Lupta sa pentru realizarea Unirii, pentru consolidarea statului român unitar și* pentru apărarea integrității sale teritoriale a dobândit valoare de model pentru comportamentul patriotic al tuturor generațiilor.

Note:

1. Onisifor Ghibu, *Chemare la judecata istoriei. Apeluri la rațiune (1953-1970)*, Vol. II, selecția, îngrijirea ediției și note de Octavian O. Ghibu, Editura Albatros, București, 1993, p. 220. Originalul memoriului se găsește în dosarul procesului penal din 1957, de la Tribunalul Militar din Sibiu. A fost publicat pentru prima dată în revista „Vatra”, nr. 1/1990, Târgu Mureș.

2. *Ibidem*, p. 221.

3. *Ibidem*.

4. *Ibidem*, p. 222.

5. *Ibidem*, p. 223.

6. *Ibidem*, p. 225.

7. *Ibidem*, p. 229.

8. *Ibidem*.

9. Arhiva C.N.S.A.S., Dosar I 4581, vol. II, p. 31.

10. Onisifor Ghibu, *Chemare la judecata istoriei...*, p. 224.

11. Arhiva C.N.S.A.S., Dosar I 4581, vol. II, p. 33.

12. *Idem*, Dosar I 4581, vol. I, p. 3.

13. *Ibidem*.

14. *Idem*, Dosar I 4581, vol. II, p. 53.

15. *Ibidem*, p. 54.

16. *Ibidem*.

Muzeul Național de Antichități

BUCUREȘTI 550 de ani de atestare documentară

Ilustrații aniversare în paginile
28, 31, 38

Ideea falimentului economic în socialism

Dr. ing. Florea NEAGU

„Orice fapt, fie el și cel mai simplu, conține în sine o teorie.”

O. Spengler, *Der Untergang des Abendlandes*, Bd. 1, VI, 1, § 5 1918, München

Adevărul istoric de la care vreau să plec în prezentarea temei anunțate în titlu este că în mecanica socială românească din vremurile moderne atât conceptele, cât și procesele reale au fost întotdeauna de împrumut.

Preluarea ideilor, adesea incompatibile cu specificul sistemic al mediului în care ele au fost răsădite, nu a cuprins și faza de adaptare a lor la acest nou mediu.

Dacă mai luăm în seamă și faptul că mediile social-economice de proveniență au fost, ca un făcut, totdeauna altele, după bătaia vânturilor istorice, adică nici ele între ele compatibile sistemic, atunci putem lămurii mai ușor inadvertențele acestor preluări, adesea forțate.

Dar nici promotorii autohtoni n-au dovedit înțelegerea rostului acestor preluări, adesea nemotivate social și, în consecință, nesustținute de partea vie a sistemului primitiv. Sau poate alte scopuri au motivat pe acești promotori autohtoni să preia idei din alte părți, chiar dacă acestea s-au dovedit altoiuri veștede, chiar moarte.

Răsturnarea din Decembrie 1989 nu are nici până astăzi o explicație cauzală, un diagnostic de proces, fundamentat cu rigoare științifică și recunoscut prin forța argumentelor. Starea de criză, chiar dacă termenul de criză este ocolit cu grijă în comunicația publică de la noi, în care România se afundă tot mai vizibil și mai greu de suportat, vine să motiveze demersul de cercetare a proceselor ce au dus aici. O altă motivare a demersului de a căuta lanțul explicativ al proceselor reale din mediul social-economic actual vine de la simpla constatare a unei diferențe de stare din două medii, cândva sistemic identice: structura socialistă a unor țări de putere economică recunoscută, cum ar fi Rusia Sovietică, s-a surpat, în timp ce structura socialistă a altor asemenea țări, cum ar fi Republica Populară Chineză, prosperă.

Drumul acesta de prosperitate stabilă pe care-i angajată China contemporană ne duce direct în incinta acelei grupări de state emergente, cum sunt ele caracterizate de către cei ce au identificat această nouă forță mondială, cuprinsă simbolic în abreviativul BRIC.

De la bun început, de când cercetătorul american Jim O'Neill publica, în *Global Economics Paper* din 30 noiembrie 2001, cunoscutul, de acum, eseu în care grupa cele patru țări, puternic diferite între ele, dar asemănătoare prin ritmul ridicat de creștere – Brazilia, Rusia, India și China (BRIC) – eram anunțate că PIB-ul acestor economii va fi de peste 10% din cel global.

Faptic însă, la sfârșitul anului trecut, ponderea mărimii amintite mai sus a depășit 15% din produsul mondial.

Un fenomen aparte, caracterizat prin stabilitatea ritmului de valoare ridicată, ne arată sistemul social-economic al Republicii Populare Chineze.

Interesul deosebit pentru această țară este îndreptățit și de faptul că economia acesteia, esențialmente socialistă, n-a cunoscut căderea altor economii de același tip. Mai mult! În evaluarea traseului viitor al grupării BRIC, aceiași cercetători de la *Goldman Sachs Investment Bank* demonstrează că, până în anul 2050 sau chiar în 2037, economia chineză va ocupa primul loc în lume.

Dacă interesul cercurilor românești de profil, de a cunoaște frământările și succesele conducerii țării ce se mișcă spre a fi în curând cea mai mare putere economică a lumii este atât de invizibil, atunci nu ne rămâne decât să aflăm cum apreciază fenomenul BRIC cei de la *Goldman Sachs Global Economics Departament*, așa cum este exprimat în cartea *BRICs and Beyond* (p. 154) editată în noiembrie 2007: „Fenomenul BRIC rămâne probabil cea mai importantă temă a generației noastre.”

Dacă rămânem deocamdată la considerații privind întregul grup BRIC, pentru a încheia mai încolo exordiul referitor numai la una dintre cele patru țări, aducem în fața cititorului mișcarea în care sunt angajate cele patru economii „emergente”. Această mișcare în ierarhia primelor cincisprezece economii sperăm să fie vizibilă prin compararea situației actuale (pe datele accesibile pentru anul 2007) cu situația acelorași prime cincisprezece locuri, ce urmează a fi ocupate, în anul 2050, așa cum sunt evaluate în cartea *BRICs and Beyond* (pp. 154–157). Criteriul de ierarhizare fiind, ne place să credem, elocvent – masa de Produs Intern Brut, în anul 2007 și în anul 2050, evaluată la *Goldman Sachs Investment Bank* în toamna anului 2007.

Așezarea celor două tabele de ierarhizare a primelor economii naționale după criteriul PIB în anul 2007 și alături evaluarea pentru 2050 va ușura desigur identificarea mișcării datoritoare de destin pentru țări și oameni. Deși simpla examinare a celor două ierarhii poate constitui baza a mai multor considerații la scară planetară, mă voi mărgini a arăta aici numai două constatări.

BRIC în 2050

PIB în 2007 / PIB, mil. \$ USA

1. SUA	13.843.825
2. JAPONIA	4.383.762
3. GERMANIA	3.322.147
4. CHINA	3.250.827
5. ANGLIA	2.772.570
6. FRANȚA	2.560.255
7. ITALIA	2.104.666
8. SPANIA	1.438.959

9. CANADA	1.432.140
10. BRAZILIA	1.313.590
11. RUSIA	1.289.582
12. INDIA	1.098.945
13. COREEA DE SUD	957.053
14. AUSTRALIA	908.826
15. MEXIC	893.365

PIB în 2050 / PIB, mil. \$ USA

1. CHINA	70.710.000
2. SUA	38.514.000
3. INDIA	37.668.000
4. BRAZILIA	11.366.000
5. MEXIC	9.340.000
6. RUSIA	8.580.000
7. INDONEZIA	7.010.000
8. JAPONIA	6.677.000
9. ANGLIA	5.133.000
10. GERMANIA	5.024.000
11. NIGERIA	4.640.000
12. FRANȚA	4.592.000
13. COREEA DE SUD	4.083.000
14. TURCIA	3.943.000
15. VIETNAM	3.607.000

Una ar fi aceea privitoare la China, care, cum se vede, angajată în ultimii ani într-o ascendență stabilă, va fi pe primul loc. Cea de a doua constatare privește mărimea masei de produs intern. Aceasta din urmă va fi în țara ocupantă a primului loc în lume – Republica Populară Chineză – de aproape două ori mai mare decât masa produsului intern în cea de a doua economie din acel an – SUA – și de peste cinci ori mai mare decât masa actuală produsă de către țara ce ocupă astăzi primul loc din ierarhia mondială.

Iată cum ne-am apropiat, cred, de tema anunțată în titlu, plecând de la constatarea provocatoare și pusă pe scurt în lumină mai sus: dezvoltarea impetuoasă a marelui stat chinez. S-ar putea ca dezvoltarea la care ne referim să pară unora mai puțin convingătoare pentru faptul că referința la date evaluate pentru viitorii 30-40 de ani ar putea să conțină și fenomene evenimențiale necunoscute și greu de evaluat cu siguranță.

Căci, una este seria statistică a realităților trăite și alta este deducția teoretică, oricât ar fi aceasta de fundamentată pe judecăți și prezumții. Tocmai de aceea, mă voi angaja în demonstrația descoperirii ce am credea că o voi putea împărtăși convingător celor frământați de întrebarea de ce unele economii cu structuri

de stat socialiste au încetat să mai existe, iar altele, între care și Republica Populară Chineză, continuă să existe. Ba chiar să prospere.

Pentru a scoate din lanțul judecăților termenii prezumtivi – evaluările de viitor, cum sunt și cele invocate mai înainte – și a ridica gradul de credibilitate în cele susținute în continuare îmi voi așeza demonstrația numai pe segmentul de istorie trăită în China, adică pe datele reținute de organizarea statală și de datele statistice din 1949 până azi.

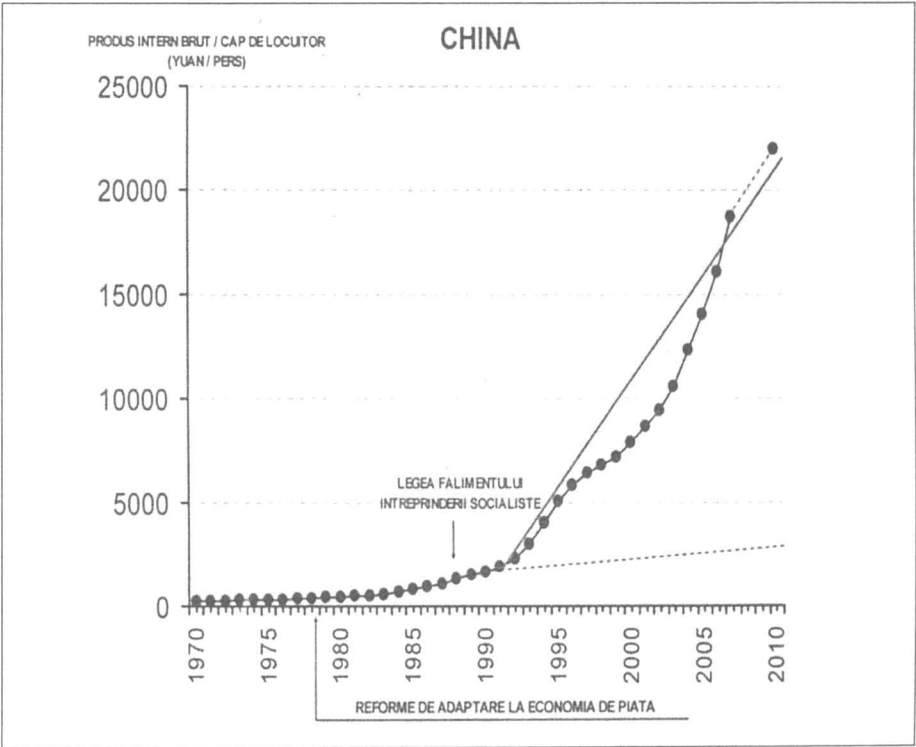
Provocarea de a căuta explicația prosperității și dezvoltării societății chineze de tip socialist a venit de la diferența de stare în alte țări socialiste, bine știute prin părțile noastre și această structură statală din Orient. Investigația a început cu alegerea criteriului de măsurare în demersul de cuantificare a stării. Cel mai potrivit rămâne tot produsul intern brut din mulțimea de indicatori despre care s-ar putea vorbi. Dar nu mărimea anuală a masei de produs intern, căci, cu anii, au loc mișcări și în masa de locuitori ce stau în spatele acelui produs. De aceea am preferat a urmări starea economiei chineze prin produsul intern brut pe cap de locuitor, în ultimii 27 de ani, așa cum a fost el reținut în anuarele statistice („China Statistical Yearbook“ nr. 25, 2006, pp. 25-27; nr. 26, 2007, p. 57; Goldman Sachs Economic Research, „China Economics Quarterly“, April 2008, p. 5).

Din graficul evoluției PIB/cap de locuitor se poate cu ușurință constata că eficacitatea socială a mecanismelor economice cunoaște două segmente deosebite unul de altul prin ritmul de creștere.

Unul (1949-1988) ușor crescător și cel de al doilea, contemporan nouă (1992-2007), puternic crescător.

Am lăsat deoparte câțiva ani (1989-1991) de tranziție de la ritmul domol de creștere la cel puternic ascendent, cu creșteri anuale de 9-11%.

Pe scurt exprimată, diferența de ritm de creștere constă în aceea că PIB/cap de locuitor în Republica Populară

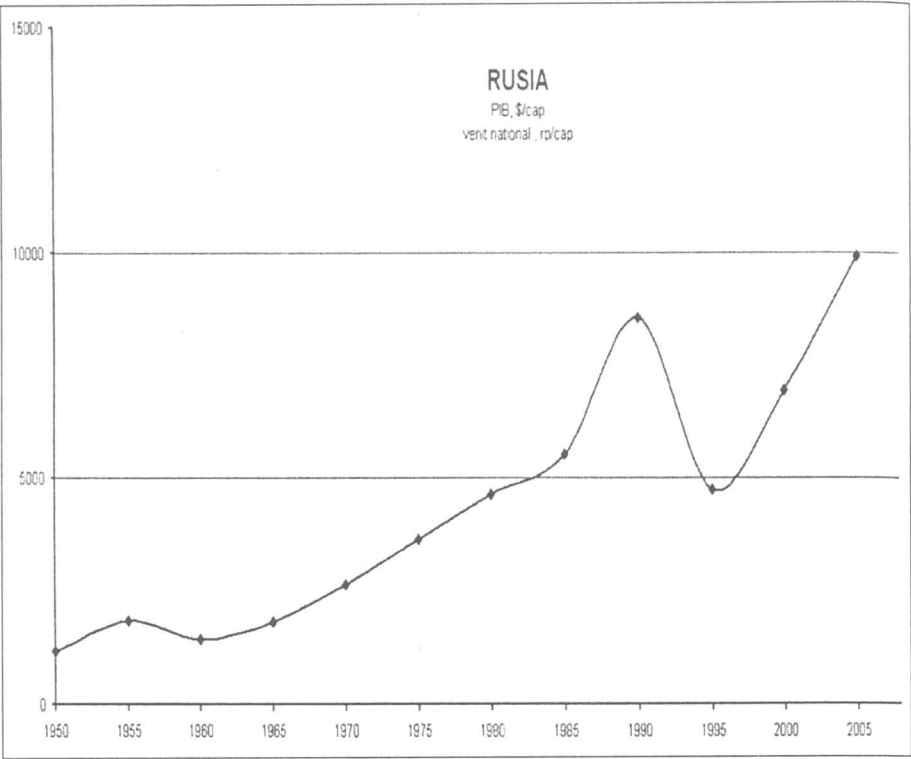

Chineză a crescut de la proclamarea acesteia ca stat socialist (1949) până în anul 1988, în decurs deci de 38 de ani, de la cca 120 yuani până la mărirea 1300, adică de aproape 11 ori, ca după anul 1988, când a fost adoptată Legea R.P. Chineze privind întreprinderea industrială de stat, ce prevedea la art. 19. pct. 3 încetarea activității acesteia prin declararea falimentului ei (*Rabocii klass i sovremennii mir*, 2, 1989, Ed. Progress, Moskva, p. 190), acest indicator să crească cu ritmul sugerat și de curba din graficul prezentat mai sus. Adică de la 1.700 yuani, în anul 1992, la 18.980 yuani, în anul 2007, ceea ce înseamnă tot o creștere de aproximativ 11 ori, în numai 15 ani.

Așadar, mărirea ritmului de creștere a eficacității social-economice și deopotrivă a stabilității acestei creșteri, începând cu anii 1988-1991, ne convinge de înrâurirea factorilor de adaptare a structurilor pietrificate în forme învechite către condiții de piață.

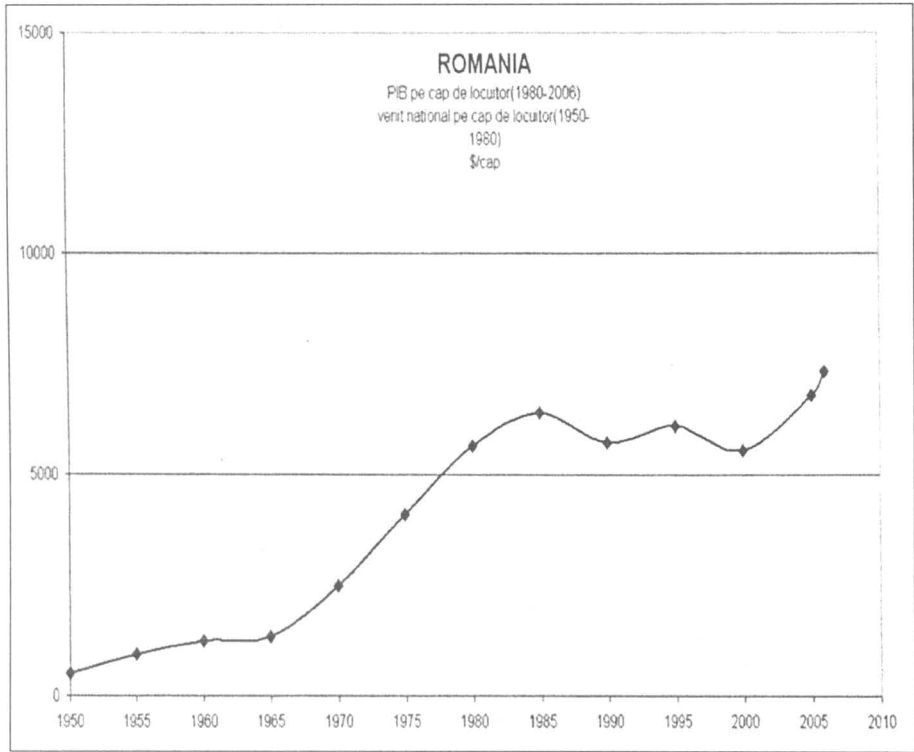
Acești factori sunt desigur mai mulți și cu puteri de influență diferite, hotărâtor fiind eliminarea unităților socialiste consumatoare de valori produse de alte unități.

Iată cum legea falimentului întreprinderilor socialiste, trăitoare prin „apropierea supramuncii” altor firme, cum ar fi spus marele filosof de expresie germană *Georg Lukács* (*Zur Ontologie des Gesellschaftlichen Seins*, cap. II, 3) înlătură un puternic mecanism al nedreptății sociale. Căci, menținerea în funcțiune a acelor întreprinderi ce trăiesc din

supramunca altora prin mecanismul de exploatare numit socialism, reprezintă garanția surpării macrosistemului dintr-o țară sau alta.

Cine nu crede, n-are decât să-și rotească privirea prin țara noastră sau să studieze evoluția postbelică a țărilor socialiste, adică a fostelor țări socialiste din Europa. Căci, ce s-a întâmplat cu macrosistemul unei țări socialiste, în care s-a introdus prin lege falimentul firmelor de stat, adică s-a trecut la lichidarea mecanismelor „de apropiere”, „de furt”, „de exploatare” a muncii altora, se poate vedea și în graficul prezentat mai sus pentru statul chinez.

Avem aici, în fața ochilor, punerea în fapt a unei structuri de organizare economicește optimă, cum ar fi spus filosoful N. Losski (1870-1965): „Idealul democrației economice înseamnă nu socialism și nici capitalism anarhic, ci înseamnă sinteza părților pozitive valoroase din cele două structuri.” (M. Nazarov, „Taina Rossii”, Moskva, „Rus-skaia Ideia”, 1999, p. 628).

Aici găsesc potrivit și încurajator a cita gândurile unui economist român, Emilian Dobrescu, formulate în cuvântul său la Ateneul Român din București pe 2 iunie 1982, când spunea că:

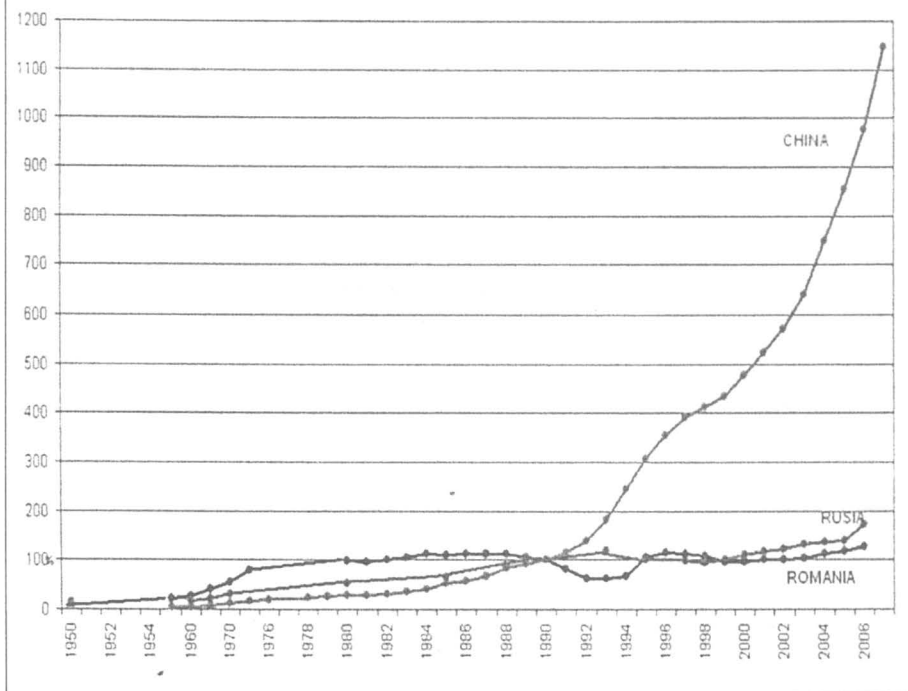
„Reacțiile extreme, lozinka întoarcerii la mecanismul pieței libere sau tendința exacerbarii latu-rilor etatist administrative ale planificării nu pot fi soluții viabile, demonstrând imposibilitatea funcționării economiei socialiste, a eco-

nomiei moderne, în general, sub impulsuri spontane, anarhice, experiența a înfirmat totodată și concepțiile simpliste de negare sau subestimare a producției de mărfuri și legii valorii, evidențiind falsitatea dilemei plan sau piață.” („Scânteia”, 3 iunie 1982)

Dar dacă scopul de căpătâi al gândurilor mele, înfățișate pe scurt și în chip grăbit în rândurile de mai înainte, a fost ideea falimentului întreprinderii socialiste în propulsarea economiei chineze, ceea ce, citită din partea opusă, ar fi că menținerea și întreținerea întreprinderilor socialiste pierzătoare pe seama altora a dus la pieirea macrosistemului întregitor, atunci ar fi de arătat că în anii 1972-1975, în România socialistă, m-am străduit, în chip modest și moderat, într-o dizertație cu tema „Specificul sistemic al întreprinderii economice”, să combat maimuțarea preluării teoriei occidentale a întreprinderii economice. Întreprinderea economică socialistă fiind incompatibilă sistemic cu mediul macro-economic capitalist, tot așa cum întreprinderea capitalistă este incompatibilă sistemic cu mediul socialist.

Din setul de funcții ale întreprinderii socialiste, așa cum le-am înfățișat atunci în teza de doctorat, decurge drept ilustrare a conceptului cunoscut mai târziu în patrimoniul filosofic românesc drept perechea recesivă parte-întreg (Mircea Florian, 1983). Tocmai de acolo decurge și aceea demonstrație a condiționării: „Dacă întreprinderea socialistă, ca parte a macrosistemului, nu cunoaște starea de faliment, atunci perechea recesivă – întregul, macrosistemul va cunoaște această stare.” Unii dintre referenții asupra dizertației au și respins această concluzie: „Desigur că unele idei cuprinse în teza de doctorat trebuie luate cu o anumită rezervă. De pildă, părerea autorului că inexistența în economia socialistă a «institului de faliment» ar îngusta câmpul de manifestare a legii valorii.” (Nela Ionescu, Vicepreședinte al Comitetului de Stat al Prețurilor).

Evoluția PIB pe cap de locuitor
în raport cu anul 1990=100%

Falimentul întreprinderii socialiste, înțeles ca verigă de reglaj, a ajuns prin grija lui Leonte Răutu (o figură sumbră a acelor vremuri, „o corcitură între cobră și vulpe”, cum o dovedește acad. Florin Constantiniu în *De la Răutu și Roller la Mușat și Ardeleanu*, Ed. Enciclopedică, B, 2007, p. 189) și în dezbaterile Comitetului Politic Executiv al PCR din martie 1982, fiind respinsă ca idee, asta vorbind eufemistic. Iar mai târziu, la ședința Consiliului Național al Oamenilor Muncii din 2 iunie 1988, președintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, vroind parcă a închide dosarul ideii de faliment, conchidea: „În societatea noastră nu se poate pune în nici un fel problema falimentului întreprinderilor, tovarăși!” („Scânteia”, 3 iunie 1988). Și nu s-a mai pus problema falimentului întreprinderii socialiste, preferându-se, mai încoace, cum se știe, falimentul întregului sistem.

În China s-a pus problema, și nu numai atât, s-a adoptat legea falimentului întreprinderii socialiste, cu urmările de acum știute.

Sursele ilustrațiilor: p. 2: Wikipedia; p. 6: „Lettre Internationale” nr. 69, ediția română/primăvara 2009, p. 6; pp. 28, 31, 38: din fondul documentar al Serviciului Patrimoniu Cultural și Memorie Comunitară al BMB; coperta II: Academia Română, *Dicționarul General al Literaturii Române*, A/B, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 2004; coperta III: Wikipedia; coperta IV: „Clipa”, An II, Nr. 4/martie 2009, p. 18.

Sursele citatelor: coperta II: Eugen Simion, *Scriitori români de azi*, III, Ed. Cartea Românească, Buc., 1984; coperta III: Vladimir Nabokov, *Vorbește, memorie*, traducere de Sanda Aronescu, cuvânt înainte de Dan Grigorescu, Ed. Universal Dalsi, Buc., 1994; coperta IV: „Clipa”, An II, Nr. 4/martie 2009, p. 18.

Catalog

Vladimir NABOKOV, *Invitație la eșafod*

Traducere, prefată și note de Livia Cotorcea, Editura Polirom, Iași, 2008, 255 p.

Lumea trivialității a căpătat în *Invitație la eșafod* dimensiunile totalitarismului care s-a înarmat cu instrumente de tortură rafinate și cu un aparat represiv. Pentru prima și ultima dată în creația lui Nabokov, se instalează aici un faliment al stilului: Cincinnatus bâigue, se-ncurcă în vorbe, lumea lunecă prin fața ochilor lui de muritor, apare bâlbâiala... Această lume de cuvinte schilodite devine în *Invitație la eșafod* singurul mod prin care se poate exprima omul deasupra căruia stă să cadă secura... (Viktor Erofeev)

Nabokov a descoperit un univers nou și pentru asta trebuie să-i fim cu toții recunoscători.

(Ivan Bunin)

Ion Brad în oglinda criticii

Antologie, prefată, notă asupra ediției și tabel chronologic de Maria Cordoneanu, Editura Ardealul, Tg. Mureș, 2009, 502 p.

Spațiul interior al poeziei lui Ion Brad este lumea „de acasă”, de pe Târnave, componenta cea mai adânc subiectivizată a „pământului natal”, care e țara întreagă... Sanctuarul târâmurilor natale, un adevărat centru mundi, este mormântul mamei. Din acel mormânt urcă în poet „vene schimbate în rădăcini”, legându-l de „mama stea”, țara și de neamul românesc: „care-a suit într-un răsu-flet / și n-a căzut sub cruce ca Isus.” (Dumitru Micu)

Mihai PREPELIȚĂ, *Dincolo și dincoace de sârma ghimpată*

Editura Printech, București, 2007, 284 p.

Continuând spusele regretatului cercetător și critic literar George Muntean și bucurându-ne din nou că meleagurile noastre „nasc astfel de ființe ce-și strigă nedreptățile și durerile oriunde cu demnitate și sugerează pe viu dramele prin care încă n-au terminat de trecut”, putem afirma cu siguranță că, în pofida vârstei, Mihai Prepelită, fiind o personalitate a Europei (nu numai după locul de trai – Chișinău, Moscova, București, Bahrinești), ci prin tot ce a realizat în acești ani, a rămas același pe care-l cunoaștem – fiu adevărat al baștinii de unde și-a luat zborul în lume, patriot al neamului românesc, un romantic realist și un bun prieten al „Zorilor Bucovinei”...

(„Zorile Bucovinei”)

Alexandru V. DIȚĂ, *„Revista Neamului” (1915-1916). Un număr inedit și bibliografie*

Editura Biblioteca Bucureștilor, București, 2008, 79 p.

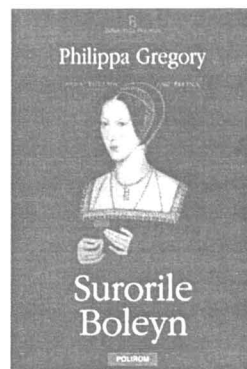
Apăruță la Iași la 15 octombrie 1915, revista a militat permanent pentru intrarea României în război alături de Antantă. Despre scopul acestei publicații cu nume ce ne îndreaptă gândul spre Neamul Românesc al lui Nicolae Iorga, Ioan Ursu spunea: „Deoarece groaznicele evenimente ce să petrec sub ochii noștri își au cauze mai depărtate și nu pot fi înțelese fără explica-re istorică, m-am văzut nevoit să scot această revistă în care voi arăta pe baze istorice politica statelor ce ne înconjoară și voi explica astfel locul, care trebuie să-l ocupe țara noastră în con-stelațiunea europeană.”...(Autorul)

Philippa GREGORY, *Surorile Boleyn*

Traducere de Anca Ana Mîndrilă-Sonetto, Editura Polirom, Iași, 2008, 656 p.

Surorile Boleyn este povestea fascinantă a unei familii renaștentiste hotărâte să urce cât mai sus cu putință în ochii și favorurile curții lui Henric al VIII-lea, oricare ar fi prețul pe care l-ar avea de plătit. („Kirkus Reviews“)

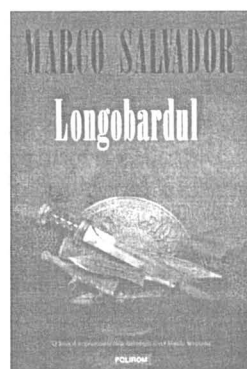
Philippa Gregory prezintă legendarul destin al lui Anne Boleyn dintr-o perspectivă nouă, plină de suspans și savoare. Dovedind o măiestrie desăvârșită, scriitoarea surprinde relațiile complexe dintr-o familie întemeiată pe rivalitate, dar și pe o dragoste aproape incestuoasă. Un adevărat regal pentru iubitorii de romane istorice. („Publishers Weekly“)

Marco SALVADOR, *Longobardul*

Traducere din limba italiană și note de Geo Vasile, Editura Polirom, Iași, 2008, 511 p.

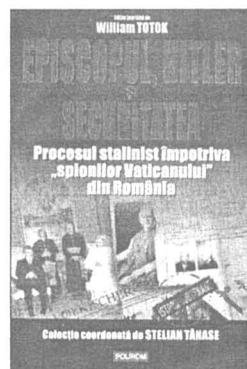
Longobardul este un roman istoric, o cronică ficționalizată a anilor de domnie ai lui Rotari, la începutul secolului VIII, apoi încoronat rege (636-652) al longobarzilor. Acesta va fi instruit și sfătuit până la moarte de magistrul, mentorul și consilierul său, Stiliano, ubicuul narator care ține în mână toate firele epice. Superior epocii prin știința sa de carte, acesta este un personaj cuceritor atât prin slăbiciunile sale omenești, cât și prin înțelepciune și deschidere universală, reunind în personalitatea sa simțămintele general umane cu capacitatea modernă de a negocia, de a face compromisuri, de a disocia între bine și rău, în numele omeniei și al înțelepciunii... (Polirom)

Episcopul, Hitler și Securitatea. Procesul stalinist împotriva „spionilor Vaticanului” din România

Ediție îngrijită și studiu introductiv de William Totok, Editura Polirom, Iași, 2008, 424 p.

Volumul reunește documente inedite din arhivele fostei Securități și un amplu studiu introductiv privind represiunea stalinistă împotriva Bisericii Catolice. Unul dintre momentele semnificative ale acestei represiuni îl constituie procesul din 1951 intentat așa-numiților „spioni ai Vaticanului”, în urma cărora au fost condamnate zece persoane, în fruntea lotului aflându-se episcopul romano-catolic de Timișoara, Augustin Pacha. Cazul Pacha trebuia instrumentat în acest scenariu ca o dovadă a activității de subminare informativă inițiate de Sfântul Scaun, episcopul fiind denunțat ca simpatizant al hitleriștilor, dușman al noului regim „democrat-popular” de la București și susținător anticomunist al serviciului de spionaj anglo-american. Procesul a avut un puternic ecou propagandistic în presa română și în cea a țărilor „frățești”, dar și în presa occidentală. (Polirom)

Gh. Al. CAZAN, *Lucian Blaga – metafizică și raționalism ecstatic*

Editura Semne, București, 2008, 203 p.

... Cunoaștem numeroase „biografii” ale lui Blaga. Și autobiografiile ale sale, lucrări scrise de el pentru a se explica și a ne explica, atât cât i-a stat la îndemână, viața pe care a avut-o și creația pe care a săvârșit-o.

Viața și opera cuiva sunt două concepte care au făcut obiect al unor cercetări specializate, mai ales de psihologie a creației. Între viața filosofului și filosofia dezvoltată de el relațiile sunt atât de particular constituite încât, oricât ne-ar place să credem că le putem descifra, ele rămân, mereu, obiect al unor necesare descifrări...(Autorul)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecțiilor al Bibliotecii Metropolitane București

Repere

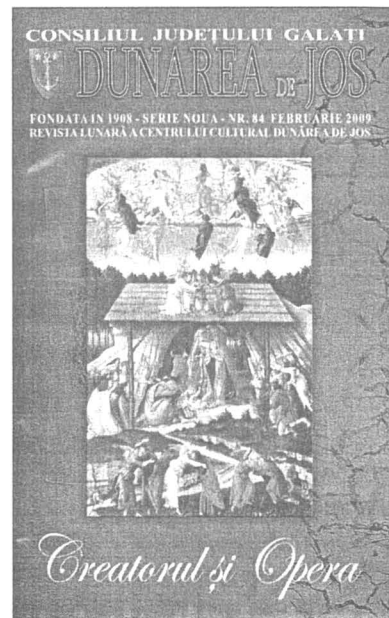
DUNĂREA DE JOS

Din numărul 84/2009 al revistei „Dunărea de Jos” aflăm că a fost reeditat, cu sprijinul Consiliului Județean Galați, volumul *Omagiu lui Mihail Eminescu la 20 de ani de la moarte*, apărut inițial în 1909 și tipărit de gălățeni. Tema numărului fiind „Creatorul și opera”, Constantin Frosin fișează cu precizie citate ale unor nume cunoscute de la Sf. Pavel până la nume necunoscute ca „o fostă mare politiciană a Franței”, Simone Weil ca să ajungă la... foarte apropiatele alegeri europene.

Salutăm prezența în această revistă a poetei Svetlana Cârstea cu *Floarea de menghină*, recenzată de Carmen Racoviță. Trecem peste încercările poetice din paginile alocate cu generozitate pentru a ajunge la „(Efectul) Stradivarius. Lemn de Bucovina”, unde Mihail Gălățanu face o incursiune în spațiul amintirii unde rezonanța, sunetul cavernos, amplu impun un salt, o trezire a corpului astral, unde mirosul lemnului sau „mirosul sângeului” te întoarce la 1600 sau 1700, când poveștile despre crearea unei viori își trăiau adevărul care astăzi pare ficțiune.

Printre prioritățile Centrului Cultural Dunărea de Jos se află și „păstrarea tradiției și creației populare ca fenomen viu, ceea ce nu ar trebui să lipsească din cuprinsul nici unei reviste de cultură, alături de studii antropologice axate pe spații urbane. Citim în acest număr despre „Credințele, superstițiile și practicile magice premaritale din Zona Covurluiului”, precum și despre „Arhitectura țărănească din zona Tecuci-Zeletin”.

Gabriela TOMA

Piața fostului Teatru Național, 1936

Calendar

aprilie 2009

♦ 1 aprilie 1809. 200 de ani de la nașterea scriitorului rus **Nikolai Vasilievici Gogol** (1 apr. 1809 – 21 feb. 1852)

♦ 1 aprilie 1854. 155 de ani de la nașterea poetului **Ioan S. Nenițescu** (1 apr. 1854 – 23 feb. 1901)

♦ 1 aprilie 1924. 85 de ani de la nașterea pictorului **Ion Brăduț Covaliu** (1 apr. 1924 – 29 mai 1991)

♦ 1 aprilie 1929. 80 de ani de la nașterea scriitorului ceh **Milan Kundera**

♦ 2 aprilie. **Ziua Internațională a Cărții pentru Copii**

♦ 2 aprilie 1909. 100 de ani de la moartea **Elenei Cuza**, soția domnitorului A. I. Cuza (17 iun. 1825 – 2 apr. 1909)

♦ 2 aprilie 1939. 70 de ani de la nașterea scriitorului și publicistului **Adrian Dohotaru** (2 apr. 1939 – 1 sept. 1995)

♦ 2 aprilie 1939. 70 de ani de la apariția, la București, a revistei săptămânale „**România literară**”, sub direcția lui Cezar Petrescu

♦ 5 aprilie 1884. 125 ani de la nașterea lui **Ion Inculeț**, om politic (5 apr. 1884 – 18 nov. 1940)

♦ 5 aprilie 1929. 80 de ani de la nașterea lui **Ivar Giaever**, fizician și biolog norvegian, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică, 1973

♦ 5 aprilie 1934. 75 de ani de la nașterea lui **Vasile Fanache**, critic și istoric literar

♦ 5 aprilie 1979. 30 de ani de la moartea lui **Alexandru Dima**, critic și istoric literar (17 oct. 1905 – 5 apr. 1979)

♦ 7 aprilie 1889. 120 ani de la nașterea poetei chilene **Gabriela Mistral**, laureată a Premiului Nobel pentru Literatură, 1945 (7 apr. 1889 – 10 ian. 1957)

♦ 7 aprilie 1939. 70 de ani de la nașterea regizorului american **Francis Ford Coppola**

♦ 8 aprilie 1839. 170 de ani de la nașterea lui **Carol de Hohenzollern Sigmaringen**, primul rege al României (8 apr. 1839 – 10 oct. 1914)

♦ 8 aprilie 1859. 150 de ani de la nașterea lui **Edmund Husserl**, filosof german (8 apr. 1859 – 27 apr. 1938)

♦ 8 aprilie 1929. 80 de ani de la nașterea lui **Liviu Leonte**, lingvist, critic și istoric literar

♦ 9 aprilie 1894. 115 ani de la nașterea scriitorului **Camil Petrescu** (9 apr. 1894 – 14 mai 1957)

♦ 9 aprilie 1924. 85 de ani de la nașterea lui **Francisc Munteanu**, scenarist, regizor și prozator (9 apr. 1924 – 13 apr. 1993)

♦ 9 aprilie 1964. 45 de ani de la moartea lui **Mihu Dragomir**, poet, prozator și traducător (24 apr. 1919 – 9 apr. 1964)

♦ 10 aprilie 1909. 100 de ani de la moartea lui **Algernon Charles Swinburne**, poet, dramaturg și eseist englez (5 apr. 1837 – 10 apr. 1909)

♦ 10 aprilie 1914. 95 de ani de la nașterea poetei **Maria Banuș** (10 apr. 1914 – 14 iul. 1999)

♦ 10 aprilie 1914. 95 de ani de la nașterea pictoriței **Lucia Piso** (10 apr. 1914 – 3 feb. 1972)

♦ 11 aprilie 1924. 85 de ani de la nașterea lui **Val Panaitescu**, critic și istoric literar

♦ 11 aprilie 1924. 85 de ani de la nașterea lui **Ion Grecea**, prozator (11 apr. 1924 – 1999)

♦ 12 aprilie 1899. 110 ani de la nașterea lui **Tudor Teodorescu-Braniște**, eseist, prozator și publicist (12 apr. 1899 – 23 mart. 1969)

♦ 12 aprilie 1949. 60 de ani de la nașterea actorului **Florin Zamfirescu**

♦ 13 aprilie 1869. 140 de ani de la nașterea lui **Pompiliu Eliade**, critic și istoric literar (13 apr. 1869 – 24 mai 1914)

♦ 13 aprilie 1889. 120 de ani de la nașterea lui **Ion Trivale**, critic literar (13 apr. 1889 – 11 nov. 1916)

♦ 13 aprilie 1914. 95 de ani de la nașterea lui **Bogdan Istru**, scriitor (13 apr. 1914 – 25 mart. 1993)

♦ 13 aprilie 1934. 75 de ani de la moartea prozatoarei **Constanța Hodoș** (12 oct. 1860 – 13 apr. 1934)

♦ 13 aprilie 1939. 70 de ani de la nașterea lui **Seamus Heaney**, scriitor nord-irlandez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1995

♦ 14 aprilie 1884. 125 de ani de la apariția, la Sibiu, a publicației politice și de cultură „**Tribuna**”

♦ 14 aprilie 1924. 85 de ani de la nașterea lui **George Munteanu**, poet, publicist și critic literar (14 apr. 1924 – 8 nov. 2001)

♦ 14 aprilie 1929. 80 de ani de la nașterea scriitorului **Octav Păncu-Iași** (14 apr. 1929 – 16 apr. 1975)

♦ 15 aprilie 1874. 135 de ani de la nașterea lui **Johanes Stark**, fizician german, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică, 1919 (15 apr. 1874 – 21 iun. 1957)

♦ 16 aprilie 1879. 130 de ani de la nașterea scriitorului **Gala Galaction** (16 apr. 1879 – 8 mart. 1961)

♦ 16 aprilie 1889. 120 ani de la nașterea lui **Charles Chaplin** (16 apr. 1889 – 25 dec. 1977)

♦ 17 aprilie 1944. 65 de ani de la nașterea **Simonei Cioculescu**, traducător, istoric literar

♦ 17 aprilie 1964. 45 de ani de la moartea actorului **George Vraca** (25 nov. 1896 – 17 apr. 1964)

♦ 19 aprilie 1854. 155 de ani de la nașterea inginerului **Anghel Saligny** (19 apr. 1854 – 17 iun. 1925)

♦ 19 aprilie 1919. 90 de ani de la apariția, la București, a revistei „**Sburătorul**”, sub conducerea lui Eugen Lovinescu

♦ 21 aprilie 1699. 310 ani de la moartea dramaturgului francez **Jean Baptiste Racine** (21 dec. 1639 – 21 apr. 1699)

♦ 22 aprilie 1724. 285 de ani de la nașterea filosofului german **Immanuel Kant** (22 apr. 1724 – 12 feb. 1804)

♦ 22 aprilie 1899. 110 ani de la nașterea scriitorului american **Vladimir Nabokov** (22 apr. 1899 – 2 iul. 1977)

♦ 22 aprilie 1924. 85 de ani de la nașterea actorului **Ion Lucian**

♦ 23 aprilie. **Ziua Bibliotecarului Român**

♦ 23 aprilie. **Ziua Mondială a Cărții și a Drepturilor de Autor**

♦ 23 aprilie 1564. 445 de ani de la nașterea lui **William Shakespeare** (23 apr. 1564 – 23 apr. 1616)

♦ 23 aprilie 1859. 150 de ani de la nașterea lui **Lazăr Șăineanu**, filolog, lingvist, folclorist (23 apr. 1859 – 11 mai 1934)

♦ 23 aprilie 1894. 115 ani de la nașterea prozatorului **Gib. I. Mihăescu** (23 apr. 1894 – 19 oct. 1935)

♦ 23 aprilie 1969. 40 de ani de la înființarea **Bibliotecii pentru Copii „Ion Creangă”** din București, filială a Bibliotecii Metropolitane București

♦ 25 aprilie 1909. 100 de ani de la nașterea lui **Aurel Marin**, poet și publicist (25 apr. 1909 – 16 mai 1944)

♦ 26 aprilie 1879. 130 de ani de la nașterea lui **Sir Owen W. Richardson**, fizician britanic, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică, 1928 (26 apr. 1879 – 15 feb. 1959)

♦ 30 aprilie 1949. 60 de ani de la moartea pictorului **Gheorghe Petrașcu** (20 nov. 1872 – 30 apr. 1949)

♦ 30 aprilie 1979. 30 de ani de la moartea lui **Pantelimon Halippa**, poet, publicist, om politic (1 aug. 1883 – 30 apr. 1979)

Contents

<i>D. POPOVICI</i> – [A Scholar]	2
Centenary – Eugen Ionescu	
Talking with “Les cahiers libres de la jeunesse”	3
<i>Adrian MIHALACHE</i> – <i>Blog-Notes</i> from the Other World (I)	5
On Bucharest History and Estate in the 1895 and 1889 City Hall Official Journal	8
Bucharest Metropolitan Library – Patrimony	11
History of the Book – MONTAIGNE	12
Contemporary Autographs – <i>Constantin ABĂLUȚĂ</i>	14
<i>Alain BEUVE-MÉRY</i> – World Digital Library	16
<i>Sergiu GĂBUREAC</i> – Contributions to the Art of Medals (I)	17
<i>Soledad FERREIRO, José Miguel MUGA</i> – Understanding Cybersocial Network Trends for Innovation in Libraries	19
<i>James BARTLEMAN</i> – Libraries and the First Nations People of Canada	23
Sofia City Library	25
<i>Ștefania-Roxana PLĂIAȘU</i> – School Library: Educational Role in Studying Religion?	27
<i>Ion CONSTANTIN</i> – The Onisifor Ghibu Case in 1950 Romania	29
<i>Florea NEAGU</i> – The Concept of Economic Bankruptcy in Socialism	32
Catalogue	36
<i>Gabriela TOMA</i> – Reference Reviews – DUNĂREA DE JOS	38
Calendar – April 2009	39

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1

ABIDOR: Tel./Fax: 021 316.36.25

BMB: Tel./Fax: 021 316.83.00/04/05/06

Redacția: Tel./Fax: 021 316.83.06/Int. 130

E-mail: bibliobuc@yahoo.com / Web: www.bmms.ro

Director: Florin ROTARU**Director artistic:** Mircea DUMITRESCU**Redacția:** Ion HOREA (redactor șef), Georgeta FILITTI

Iulia MACARIE (secretar de redacție), Radu VLĂDUȚ

CUPON

ABONAMENT LA
BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR

Numele

Prenumele

Adresa

Cod..... Telefon.....

Solicite abonarea la revista **BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR** pe o perioadă de luni.

Adresa: Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1, Cod poștal 010354, București.

Anexez chitanța de plată a sumei de RON în contul dvs.

nr. RO82 RNCB 0072 0497 1003 0001 BCR Sector 1. C.U.I. 10141341.

Asociația noastră ABIDOR și Biblioteca Metropolitană București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară **BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR**. Prețul unui număr este de 2 RON. Prețul unui abonament anual (12 numere) este de 24 RON.

Tipărit la Tipografia COPERTEX

Redacția revistei **BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR** respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

VLADIMIR NABOKOV

1899-1977

110 ani de la naștere

„... La început n-am fost conștient că timpul, atât de nemărginit la prima vedere, este o temniță. Cercetându-mi copilăria (ceea ce este lucrul cel mai bun de făcut după ce îți cercetezi eternitatea) întrevăd trezirea conștiinței ca pe o serie de străfulgerări distanțate, iar intervalele dintre ele se micșorează treptat, până ce se formează blocuri strălucitoare de percepție, îngăduind memoriei să înșface câte ceva. Am învățat să număr și să vorbesc mai mult sau mai puțin simultan, la o vârstă destul de fragedă, dar înțelegerea lăuntrică a faptului că eu sunt eu și că părinții mei sunt părinții mei a apărut abia mai târziu, când a fost direct asociată cu descoperirea relației dintre vârsta mea și vârsta lor... începutul conștiinței reflexive din creierul celui mai îndepărtat strămoș al nostru a coincis precis cu prima percepție a timpului...”

ELENA CUZA

1825-1909

100 de ani de la moarte

„S-a stins și această mare femeie care va ocupa un loc vrednic în istorie alături de marele ei soț. Când o posteritate, mai dreaptă decât cea de față, va judeca mai fără părtinire Domnia și faptele lui Vodă-Cuza, ea nu va ezita, desigur, să scoată în relief și pe întâia Domniță a Principatelor Române Unite. Și dacă istoria țărilor române cunoaște povești cu femei distinse care au fost vrednice neveste ale bărbaților lor, în rândul acestor femei istoria va pune și pe Domnița Elena.“

„Adevărul“, 3 aprilie 1909